

ek

Uj Kelet
 10. Telefon. Előfizetés.
 Havonta 100, egy évre 320,
 kétféltre 600, egész évre 1200 lei. Kü-
 földre: Havonta 2, egy évre 6,
 kétféltre 12, egész évre 20 dollár. Hír-
 detések díjszabás szerint. Az „Uj
 KELET” az erdélyi és bánági zsi-
 dóság egyetlen politikai napilapja.
 Cikkeink utánnomását csak a for-
 rás megjelölésével engedjük meg.

DI Rámásetter Róbert
KELET
 BUDAPEST
ZSIDÓPOLITIKAINAPILAP

Bérmintelen leveleket nem fogadjunk el.
 — Kéziratok megőrzését és visszaküldését nem vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Jámor Ferenc. Encuresti szerkesztő Hátszegi Ernő, Strada Matei Mlo 5.
 Csütörtök, 935. április 18.
 5695. EV. XVIII. EVF.
 NISZAN 15. 90. SZAM.

PÉSZACH
 Irta: GÁBEL SÁNDOR

A kétévszázados lelki és testi leigázás, a hosszú egyiptomi rabszolgaság megszűntével a zsidó nép végre kivonult az elnyomatás országából, hogy kellően előkészítse magát eljövendő önálló népi és vallási berendezkedésére. Megkapta a rabszolgasorsból való kiszabadulásával a teljes lelki és fizikai regenerálódás előfeltételét. A Biblia és komentátorai szörnyű képet adnak arról a mély fertőről, amelybe a hosszú elnyomatás és leigázás Izrael népét taszította. A zsidó nép erkölcsi és szellemi dekadenciája érthető és megmagyarázható, ha ismerjük azt a módszert, amelyet őseinkkel szemben Miczrajimban a Fáraók és helytartóik alkalmaztak. Valósággal lehetlenné tették életét, a családi élet ellen alkalmazott rettenetes rendszabályok direkt a zsidó nép megsemmisítését célozták. A fiúgyermekkeket legyilkolása jellemezte legjobban az egyiptomi nép akkori kulturális fokát. Ezzel szemben a zsidó nép már a Tóra kinyilatkoztatása előtti időben is törvényei közé számította a vérontás tilalmát. Ismerjük a farai törvényeket és rendeleteket, amelyek a legválogatottabb testi kínzásokkal is osztályrésztül juttatták a zsidó népnek. Régen elfelejtették József alkirályságát, elfelejtették, hogy, ő volt az, aki az egyiptomi népet az éhhaláltól mentette meg racionális gazdálkodásával. A hála ezzel szemben — amint számos analóg esetet ismerünk a zsidó nép változatos történelmében — az volt, hogy a zsidóktól megvontak minden életlehetőséget, sanyargatták őket fizikailag és lelkileg egészen Mózes isteni küldetéséig, az Egyiptomból való kivonulás utolsó percéig, a végleges felszabadulásig, amelynek eljöttében még ekkor sem hitték.

A zsidó nép szabadságideológiája is merőben eltér attól a fogalomtól, amelyet más népek és nemzetek szabadságnak neveznek. Áldozni az örökkévalónak — viszályállítani a valláskultusz szabadságát, ledőnteni a bálványimádás kultuszát — ez volt az első jelszó, amely az egyetemi kiszabadulást kísérte. A zsidó nép vallása által és ezen keresztül tarthatta fenn magát, mert az erkölcsi súlyos mocsarából a vallásparancsolatok és tilalmak hatalmas etikai erje tudta csak kiemelni. A külső rabbinicsek eltávolításának örökké nevezetes órájában hálaímát rebeget a hatszáz-ezerre felszaporodott nép, most a zsidó szabadság nem az emberi alantas szenvedélyek zabolátlanságának lehetőségében, hanem az isteni parancsolatok és tilalmak teljesíthetőségében, illetve betarthatóságának lehetőségében nyer kifejezést. Ehhez az erkölcsi megújódáshoz kellett a külső szabadság.

A pészach-lakoma alkalmával elmondani rendelt Hagada poétikusan felemelő tartalma ma is eleven és aktuális igazságokat vetít elénk. Nem szomoruan aktuális a Hagada szerzőjének az a megállapítása, hogy: „Minden generációban támadtak ellenünk megsemmisítésünkre...” Kell-e ennél jobban bebizonyosodott profécia? Nem érzi, nem tapasztalja ezt az örökké aktuális, szomorú igazságot a demokrata Románia zsidó polgára csak úgy, mint a Szovjet, vagy Németország szerencsétlen zsidója? A rosszul értelmezett keresztényi szeretet, a meghamisított önző nacionalizmus egyformán termeli ki minden korszakban a zsidó nép megsemmisítésére törekvő elemeket. És csodálatos, hogy még mindig karriert jelent az antiszemitizmus elpottolt jelszavainak propagálása, zsidóüldözéssel, becsmérléssel és provokálással még az úgynevezett kulturális körökben is lehet politikai sikert elérni.

Örök intő példaként szolgáljon nekünk a pészach magasztos ünnepe. Bölcsseink

Légügyi egyezmény jött létre Anglia, Franciaország és Olaszország között Németország ellen

A Népszövetség tanácsa megszavazta a Németországot elítélő határozati javaslatot

Előbb titkos ülésen foglalkoztak a határozati javaslattal. Litvinov éleshangú beszédben támadta a német lépést

Rövidesen sor kerülhet a Balkán-szövetség alkotmányának megváltoztatására

Genf, április 17. Mint az Uj Kelet tegnapi számában röviden jelentette, tegnap délután többszöri elhalasztás után, végre megnyitotta a tanács rendkívüli ülésszaka. A rövid zárt ülést nyilvános követte, amelyen Ruzszi Aras megnyitotta szavai után Laval állott fel szólásra. Ismertette a francia beadványt, a memorandumot, majd előterjesztette a háromhatalmi stressai értekezleten főbb vonásaiban már megállapított határozati javaslat-tervezetet. A hatalmak javaslata annak kimondását kéri a tanácsot, hogy Németország megsértette március 16-iki nyilatkozatával az érvényben levő nemzetközi kötelezettségeket. Ezt a tényt a tanács elítéli. A javaslat ajánlja, hogy a tanács küldjön ki tanulmányi bizottságot jövőbeli szerződés-sértések elleni intézkedések javaslatba hozására és gazdasági és pénzügyi szankciók ajánlására.

Ne számítson az sem, hogy a szerződés-sértő tagállama-e a Népszövetségnek, vagy sem.

A terjedelmes határozati javaslat ismertetése után Laval hangoztatta, hogy nem kívánt vádbeszédet tartani Németország ellen.

Anglia képviselőjében sir John Simon bejelentette, hogy a francia külügyminiszter által előterjesztett tervezet azonos a Stressában elfogadottal. A tanácsnak elfogadásra ajánlja. Aloisi báró Olaszország nevében beszélt. Bejelentette, hogy az ismertett tervezet a stressai háromhatalmi megbeszélés eredménye, annak alapelvei fedik a fasiszta kormány felfogását. A következő szónok Beck lengyel külügyminiszter volt, aki Németország elítélését ellen foglalt állást. Közölte, hogy a lengyel közvélemény nyugtalanodva fogadta a kölcsönös segélynyújtási szerződések teremtését. Benes felszólalásában egész terjedelmében támogatja az elfogadásra ajánlja a háromhatalmi közös tervezetet, amely mindenben hű marad a népszövetségi szellemhez.

Haderiage, spanyol fődélegátus jogi kifogásokat sorakoztat fel. Furcsálja, hogy nem is nyitottak még vitát a probléma felett s már az elején határozatot is akarnak hozni. Ez nem hasonlít az eddigi tanács tárgyalási ügyrendre. Fentartja magának a jogot ahhoz, hogy későbbi időpontban részletesen foglalkozzék az egész kérdéssel és részleteiben is a határozati javaslattal. Munká dán főmegbízott időt kér az állásfoglalásra. Vanak a határozati javaslattervek olyan részei, amelyek aggályosak. Kormányuk sem ismeri még azt. Összekötésbe kell lépnie állásfoglalás előtt kormányával. Ezzel az ülés véget ért.

megállapítása szerint a zsidó nép Egyiptomból való kiszabadulásának lehetőségét azzal nyerte el, a szabadságra azáltal vált érdemessé, hogy a hosszú elnyomatás dacára görcsösen ragaszkodott kulturájához; nem változtatta meg nevét, nyelvét és külső ruházatát. A név szimbolizálta az Abrahám, Izák és Jákóbtól való leszármazási nemességét. Ragaszkodott nyelvéhez, amely méltóvá tette arra, hogy a Tan részesevé válhasson és hűséges maradt ruházatához, ami a külsőségek tradícióját jelképezte. Ama külsőségeket, amelyek mögött a nem mindenki által felismerhető lényeg rejtőzött. Eme három tényező által akadályozta meg a zsidó népet a teljes és végleges beolvadását az egyiptomi kultúrába és a legnagyobb elnyomatás dacára nyíltan dokumentálta

Az esti órákban a Népszövetség folyosóin majdnem az összes államok egyhangú helyeslése kísérte Laval javaslatát, csak Dánia habozik még a birodalom eltilését megszavazni. Ha nem történik váratlan dolog, úgy a francia javaslatot meg fogja szavazni a Népszövetség tanácsa.

Egyébként a genfi nemzetközi politikában szerepet játszó körökben lehetségesnek tartják, hogy a hatalmak enyhíteni fognak a betervezett határozati javaslattervezet szövegén.

Német „kritika”

Párizs, április 17. A francia sajtó általában elégedett a tegnapi genfi tanácskozással. A Matin szerint a francia határozati javaslattervezet mellett adja le szavazatát a három nagyhatalom fődélegátusa, továbbá a görög, ausztriai, portugál, csehszlovák és orosz fődélegátusok.

Ezzel szemben a Völkische Beobachter élesen kritizálja a hatalmak Genfben előterjesztett határozati javaslattervezetét. A hatalmak fődélegátusainak tegnapi beszédeiből csak úgy áradt a versaillesi szellem, mintha Németország nem évtizedeken át várta volna a leszerelési ígért beváltását s mintha

nem utolsóként, hanem elsőül tette volna meg a lépést azon az uton, amelyet a hatalmak el sem hagytak. A beszédekből a nemzetközi szerződések önkényes magyarázata ordít. Németország a leghatározottabban visszautasítja az ilyen rabuliztikát s tiltakozik minden bélyegző itéletkíséret ellen. A Deutsche Allgemeine Zeitung is kihívásnak minősíti a határozati javaslattervezetet.

Május 25-én lesz a római értekezlet

Párizs, április 17. Az Elyseében Lebrun elnök jelenlétében államtanács volt, amelyen Flandin miniszterelnök jelentést tett a stressai tanácskozássokról. Az államtanács megelégedéssel vette tudomásul az eredményeket s elismerését fejezte ki Flandinnek és a Genfben tartózkodó Lavalnak. A Petit Parisien szerint lehetséges, hogy Laval elhalasztja maszkvai útját s csak május 6-án érkezik Moszkvába. Az Echo de Paris nem tartja valószínűnek, hogy a francia-orosz szerződés május elsején aláírják. A Times római jelentése közli, hogy a római dunai értekezlet kezdeti időpontját valószínűleg május 25-ében állapítják meg. Ezzel kapcsolatban Aloisi báró, olasz főmegbízott tárgyalta a kisanant fődélegátusával.

Stresa elérte célját

London, április 17. (Rador). A Daily Herald genfi tudósítása szerint Anglia, Franciaország és Olaszország között létrejött egy légügyi egyezmény esetleges német támadással szembeni közös eljárásra, illetve megállapították egy ilyen egyezmény feltételeit, amelyek a kölcsönös segítséget biztosítják támadás esetére. A három állam által kötendő légügyi paktumba felvették Belgiumot és Németországot is, utóbbit csak akkor, ha bizonyos feltételeket elfogad: a keleti paktumot, a dunai szerződést, a fegyverkezések korlátozását, a Népszövetségbe való visszatérést, stb. illetoleg. E feltételek teljesítéséig kétoldalú kölcsönös segítséget biztosító légügyi egyezményt kötnek Anglia Franciaországgal és Franciaország Olaszországgal.

Belgrád, április 17. (Rador). Rushdu Arras török külügyminiszter kijelentette a Novosti című genfi tudósítójának, hogy a stressai konferencia, amelynek célja az európai béke konszolidálása volt, elérte az általa követett célt. Kijelentheti, hogy ma a Balkán képezi Európa legnagyobb részét, mert ott béke van és őszinte együttműkö-

dés. Nem ragaszkodunk a Balkán-paktum szövegének paragrafusaihoz, hanem annak szelleméhez, Sándor király művéhez. Egyelőre nincs ok a Balkán-szerződés megváltoztatására, de a jövőben sor kerülhet ilyen, mire a tagállamok közti kapcsolatok ki-mélyítésére.

Litvinov éles támadása a német kormány ellen

Genf, április 17. A Népszövetség tanácsa szerda délelőtt délelőtt 11 órakor titkos ülés után nyilvános ülést tartott, amelyen folytatták a francia panaszirat feletti vitát. Litvinov orosz külügyi népbiztos volt az első szónok. Azt hangoztatta, hogy Oroszország nem írta alá a versaillesi békeszerződést, annak következményeit nem is felelős, de mindenesetre mint a Népszövetség egyik tagállamát, a szovjetet is érzékenyen érinti az a tény, hogy nemzetközi szerződéseket egyoldalú határozattal félre lehet tolni. Ez a megtorlás és erőszak politikájának bevezetője lehet, ami elkerülendő. Az orosz kül-

(Folytatása a 8-ik oldalon)

sem használnak és minden esetben a val-lástradíció rovására mennek.

A Kol dichfin jészé vejehaul — aki éhes, jöjjön és egyék — testvéri elve has-sa át lelkületünket és gondolkodásunkat az egész életen át. Neveljük, istápoljuk és vigyük át a zsidó szolidaritás eszméjét a gyakorlati élet minden fázisába.

A gyönyörű szabadságünnepe bensőséges családi estjei vertezenek fel bennünket eme életigazságoknak megfelelő elvekkel, mert csakis ily módon biztosíthatunk ma-gunknak és gyermekeinknek egy szebb, egy boldogabb jövőt. A zsidó szabadság örökké fénylő és tanító szimbóluma eszünkbe juttatja népünk elpusztíthatatlanságát, mert soha sem alszik, soh'sem szunyad Izrael óre...

vaidista-ció

A Vaida-frakció bu-
 oantescu lakásán é-
 az új párt szervez-
 ztak. A szünidő al-
 znak és előkészítik
 üldését a május 5-é
 országos értekezlet
 vesz.

parasztpárt szusa

A Dreptatea kö-
 ztpárt április 22-
 ak napirendje a
 tkár jelentése a p-
 menti csoport elnö-
 rtprogram vitája,
 tása, a végrehaj-
 a és különböző m-

es ciklon ban

Chittagong vidé-
 titott. Fél óra a-
 A chittagongi ip-
 elte és 50 métern-
 rendezését. Az emb-
 endkívül jelentéko-

S. A. legény a cluji hadbírószágon

*

Színhely: hadbírószági folyósó. Szereplők: határátlépők. Csupa toprongyos alak áll a fal mellett és űi a fapadokon. Semmi rendkívüli, semmi szenzáció. Már menni készülünk, amikor egyik ismerősünk figyelmeztet:

— Az ott a sarokban: német menekült. A határon fogták el.

Mikor közeledünk, sietve felugrik, határozottan udvarias mozdulattal és németül megszólal:

— Engem keres?

Ez az ember talán mondhat valami érdekeseget a Harmadik Birodalom hétköznapjairól? Esett embernek tűnik a hadbírószági fogoly, de arcán és finom, keskeny kezén első pillanatra látni lehet, hogy nem szokta meg ezt a külsőt.

— Német állampolgár vagyok — meséli közvetlenül. — Ne gondolja, hogy menekültnöm kellett hazából és ezért van ilyen külsőm. A menyasszonyomat jöttem meglátogatni, aki a cernaui konzulátuson hivatalnok. Festőművész vagyok Berlinben. Négy héttel ezelőtt a cseh-román határon fogták el és azóta itt vagyok. Azt mondták, nincsen rendben az utlevélem. Azóta itt vagyok és várom, hogy tárgyalásra kerüljön az ügyem. Annyi igaz, hogy nincs valami aranyéletem.

Keserű a mosolya és idegesen kap a nyakendőjéhez. Ez a mozdulat még szembe-tűnővé teszi, hogy fehér ingét és egyréttü gallyát félremagyarázhatatlan „patina” borítja. Szinehagyott nyakkendője gyűrötten vész el a mellény kivágásában.

— Ha innen megszabadulok, visszamegyek Berlinbe. Sajnos, nem láthatom a menyasszonyomat, mert amikor innen kikerülök, visszatoloncolnak a határra. Aztán otthon másként lesz. Mert én nemcsak mint festőművész dolgozom otthon.

A nemzeti szocialista fogoly

Erre kifordítja kopott kabátjának hajtó-káját és feltűnik a kis, ezüstből öntött SA-jelvény.

Pontosan az Uj Keletnek való interjú-alany.

— Így hát ön nemzeti szocialista?

— Igen. Ön pedig alighanem zsidó, mert csak a zsidók szokták ezt kérdezni. Ezt mingyárt is gondolhattam volna. Zsidó újságíró. Miért is jött volna máskülönböző hozzám? Hogy elmondja nekem mindazt, amit külföldön annyi hazug cikkben megírtak Németországról. Keveset tudnak maguk rólunk. Sejtelmük sincsen, hogyan élünk mi és mit csinálunk. Mert abból, amit maguk összeírnak, egy szó sem igaz...

— Náci-propagandát akar csinálni nekünk? — kérdeztük. — Arról szeretne meggyőzni, hogy a rengeteg zsidó mind a maga jószántából hagyta el Németországot és szaladt szét a szélrózsa minden irányában?

Megkínáljuk cigarettával a határátlépő SA-legényt.

Cigaretta helyett propaganda

Gyors tiltakozó kézmozdulatot tesz, pedig még az imént cigarettahiányról panaszkodott és a szenvedélyes dohányos pillantásával nézte az ő szájában fityegő nacionált. De cigaretta helyett mégis a propaganda-beszéd mellett dönt.

— Németországban nincsen barbár uralom. Nálunk nem léteznek kínzások és nem verik gumbottal az embereket. Az igaz, hogy a galíciai zsidók ellen hajszja indult meg, de a német zsidóknak semmi bajuk sincsen.

— A tudósok is galíciaiak voltak? Maga miért haragszik például a zsidókra? Bán-

totta már valamelyik? Megkárosították?

— Engem személyesen nem. De a fajtestvéreimet igen.

— Mondjon egyet?

„Hirtelen nem jut az eszembe...”

— Hirtelen egy eset sem jut az eszembe — válaszolta sietve —, pedig rengetegről tudok, amikor zsidók miatt a germán elem háttérbe szorult. Az biztosan érdekelni fogja magát, hogy én két zsidót hurcoltam el Berlinből a koncentrációs táborba.

Az SA-legény kissé zavarba jön.

— De ne higgye, hogy valami bajuk történt. Egészségesek és épek. Most is ott élnek.

Válaszra már nem jut idő, mert két szöke, kékszemű germán lép a közelünkbe. Bemutatkoznak és érthetetlen szavakat mondanak.

A festőművész most feléjük fordul és patetikusan rájuk szól:

— Miért vallottatok hazátok ellen? Pfu!

A két nagy germán elpirul a kistermetű SA-legény szavaira. Az egyikük, mesterséges néve akrobata, így védekezik:

— Én az igazat mondtam. Elülődöztek hazából, mert katolikus vagyok.

Az SA-legény piros a haragtól.

— Artottál hazádnak. Érted már? Mert Hitler: Németország. Hallod? Németország!

Miért van szükségünk mezőgazdaságra?

Az ereci zsidó mezőgazdaság gyenge eredményei, amikor régi lelkes cionisták ott-hagyják évtizedek óta birtokolt és megművelt földjeiket, amikor a chalucok tizezrei a városokban igyekeznek elhelyezkedni, amikor régi zsidó munkahelyeket arabok foglalnak el, amikor az ercebe özőnlő hatalmas tőkék feléje sem néznek a földnek, arra a tudatra kell ébresszen minden gondolkodó cionistát, hogy itt valami nincs rendben. Ma már a cionisták legnagyobb része a mezőgazdaságot másodrendű kérdésnek tekinti. Maga a munkáspárt, amely a mezőgazdasági chalucióból nőtt ki, 90%-ban a városi proletáriátusra támaszkodik és egész politikája a városi munkásság erősítésére irányul.

Pedig a mezőgazdasági kolonizáció elsőrendűen fontos s az is fog maradni a jövőben is. Eltekintve attól a történelmi tapasztalattól, hogy a kié a föld, azé az ország, a mezőgazdaság legbiztosabb alapja minden állami létnek. Az ipar csak két feltétellel tud boldogulni: olcsó, versenyképes termeléssel, vagy gazdasági és hatalmi politikával. Az olcsó termeléshez szükséges gazdasági és hatalmi politikával. Az olcsó termeléshez szükséges olcsó nyersanyag és olcsó munkaerő, a gazdasági imperializmushoz pedig sok pénz és katonai erő kell. Egyetlen ilyen feltétellel nem rendelkezünk. Európa két legnagyobb ipari állama Anglia és Németország. Anglia egy hatalmas birodalomra támaszkodik, Németország pedig biztos piac hiányában állandó nyugtalanságok és háborúra való készülődések színhelye. Mindkét állam állandó munkanélküliséggel küzd, amely konjunkturalis időben is felrög 10%-ra, míg a dekonjunktúra idején eléri a 25-30%-ot. Ma könnyű ipart teremteni (például Oroszország) és a privatizált ipari államok helyzete máról-holnapra bizonytalanná válik. Ma már Anglia és Németország politikai és gazdasági körei is komolyan foglalkoznak a gazdasági telepítés problémájával.

Mi a mi palesztinai iparunk? Néhány komolyabb vállalatotl eltekintve, tipikus bevándorlási ipar: építkezés és a lerongyolódott bevándorlók felruházására szolgáló könnyű ipar. Ez nem egzisztenciális bázis.

Ezzel szemben mit nyújt a mezőgazdaság? A mezőgazdaság legfőbb előnye, hogy állandó munkaalakalmat biztosít. Biztosítja a lakást, ételmezést, a ruházat nagy részét. Tehát a megélhetés 80%-át. A mezőgazdasági kolonizáció legjobb biztosítéka az állandó le-

TAVASZI ES NYÁRI KOLONLEGESSÉGEK

complé- és ruhaszövetekben,

divat selyemujdonságok

nagy választékban olcsó árakon

HELLER & MOLNÁR

divatnagyruházásban

CLUJ, Calea Regele Ferdinand 15

Az ör már türelmetlen.

— Nevev Karl Braskure, Waldzieversdorf, bei Berlin. Talán még találkozunk.

Ugy akar elvonulni, mint egy hős. De hősnek túlságosan szánalmas. SA-parádé helyett egyelőre a börtönbe megy.

Halász Erzsébet

párhuzamosan kell haladjon a galutban és az Ereben.

A cionista szervezet galuti része tisztára városi elemekből áll, ennek következményeképpen a palesztinai jásuvban is túlsúlyra jutott a város. A szervezet két pénzügyi szerve: a Keren Kajemet és a Keren Hajeszod az utóbbi években többet investált a városokban és az iparban, mint a mezőgazdaságban. A Keren Kajemet 30 év alatt a palesztinai földnek alig 1½%-át váltotta meg, a privát tőke Rotschildtól eltekintve, szintén nem többet. A tempó tehát nagyon lassu. A galuti mezőgazdasági problémákkal pedig senki sem törődik, pedig tizezerszámra vannak chalucaink.

Egétő szükségünk van tehát egy szervre, amely a Cionista Szervezet és általában a zsidóság mezőgazdasági problémáinak megoldását átvállalja. Ez a szervezet kellene, hogy irányítsa a mezőgazdasági átrétegeződést a galutban, ez volna hivatva, hogy ki-kepezze a munkásokat a galut és Palesztina részére, ez kellene, hogy koordinálja a kollektív telepek működését. Ez a szervezet alkalmas volna arra, hogy kellő propagandát és felvilágosító munkát végezzen, hogy a tőkét a föld felé irányítsa. Ez a szervezet segítségére lehetne a magánosnak is, hogy tanácsokkal, szakemberekkel ellássa az első évek kezdeti nehézségeiben. Ez a szervezet kell, hogy beszerveze a galut zsidóságának mezőgazdasági szakembereit, akik ma kívül állanak a Cionista Szervezettől.

Mivel ez a szervezet teljesen pártmentes lehet és kell is hogy legyen, ez egy alkalmas terep volna az összes erők harmónikus és produktív együttműködésére. Gazdasági szervezet kell, hogy legyen és nem politikai. Legfőbb ideje, hogy az üres politizálás helyett a gyakorlati megoldások felé terejlük a figyelmüket.

Dr Lévi Lajos

FÁJDALMAIT MEGSZÜNTETI A
VITAMIN DERMAROMA

RHEUMA, KÖSZVÉNY, CSÚZ ÉS ISCHIAS
BÁNTALMAKNÁL - LEF: 40-60-140
MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN KAPHATÓ

AKOZMETIKA
a gyakorlatban

különös tekintettel a terápiára és a
kozmetikumok előállítására

Irta: Dr Cholnoky László egyet. tanár-
segéd. 144 ábrával.

Őszintén leírja az eddig titkolt recepteket és kezelési eljárásokat, melyek felbecsülhetetlen értékűvé avatják ezt a kitűnő szakmunkát. A kezelések és gyógyeljárások megnevezése a receptek elkészítésének leírása oly részletességgel és pontossággal történik, melyek gyakorlati értékéül valóban nélkülözhetetien és pótolhatatlanná teszik e kitűnő művet minden kozmetikus számára.

Ara: 528 lej.

LEPAGE

-nál
Cluj

Heinrich

szappanvár

ul reklám üzletét
megnyitotta

Memorandumai 4 alatt

Toalett szappanok,

kölnik,

puderek,

krémek

Vevők mintákat kaphatnak

A divat utolsó ujdonságait

reklámárban kaphatja

DOBROTA új divatáruházban
P. Unirii 17.

Ne haln

Bucuresti, a dósítójától.) A kes beszelgetés dósítója folytat tal román orv tagjával. „Anca hoz a nemzedé Vaida elsősorba merus valachicu fiatal orvos kij hogy Vaida felh ra a fiatal erde a nemzedék, ar zik, nem fogad vát és azt a Vaida a román álláshalmazokat natkozólag adó

Anca dr. ahe hangoztatná, h rátették a kezük a román intelle lyezkedést talál hangsúlyozza, h ztben lévő rom lami hivatalt is halmozók, nem tékes román ele megkeressék ke numerus valach megvalósítaná, álláshalmazokat nek meg egytél 6 hivatalukat en a zsidóknak, va az autochton rom nak, kiknek dip nincsen.

— Orvosi kar volt meggyőződn dr., — hogy mily korol a politika, atyafiság az álla és előléptésekr orvosok nem jut jes állásokhoz, magyarokat, va utjukba állottak kat, a politikusk egymás között os természetesen cs eseteket. De hany Jasiban, Cernaun — Röviddel e

professzor interv korifeus feleségé intézmény ürese ra, más, jobban zetiségű orvosok mert az illető as tett a pártnak. U tapasztaltam, ho vény megszavazá lalkozó orvosokn tett hivatalokat a gálataik elismer tézményről a poli konzultáló orvosi méstesen két f politikai befoly hogy katonarvos kat halmoznak, hatóságok közbe naorvos, aki tize cialista”, belgyóg rénynek és olya amelyek nem az nak. Nőgyógyász

Szótár-óriás
Dr. Cheresiesiu

román-magyar rés helyett magyar-román rész tet, 600 lej hel Román nyelvtan, helyett

Együtt a négy Postán utávv LEPAGE

Kérje a nyelv- és

Nem a kisebbségek, hanem az álláshalmozók veszik el a kenyeret a román ifjuság elől

Anca dr. eluji orvos érdekes polémiája Vaida Sándorral

Bucuresti, április 17. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Lupta mai számában érdekes beszélgetést közöl, amelyet a cluji tudósítója folytatott dr. Anca Emillel, a fiatal román orvos generáció egyik kiváló tagjával. „Anca dr. — írja a Lupta — ahhoz a nemzedékhez tartozik, amelyhez Vaida elsősorban intézte felhívását a numerus valachicus mozgalom követésére. A fiatal orvos kijelentései arra mutatnak, hogy Vaida felhívása nem talált visszhangra a fiatal erdélyi román generációban. Ez a nemzedék, amely dolgozik és gondolkodik, nem fogadta el vakon Vaida jelszavát és azt a magyarázatot sem, amelyet Vaida a román társadalom válságára vonatkozólag adott.

Anca dr. ahelyett, hogy Vaidával együtt hangoztatná, hogy a zsidók és magyarok rátették a kezüket a bevételi forrásokra és a román intellektuel ezért képtelen elhelyezkedést találni, — megállapítja és kihangsúlyozza, hogy kitűnő pénzügyi helyzetben lévő románok 3, 4, 5 jöfivétési állami hivatali is birtokolnak és mint álláshalmozók, nem engednek utat a fiatal értékes román elemeknek, hogy becsületesen megkeressék kenyerüket. Addig is, amíg a numerus valachicus komplikált jelszavát megvalósítaná, jobban tenné, ha a román álláshalmozókat kérné fel, hogy elégedjenek meg egyetlen állással és a többi 4, 5, 6 hivatalukat engedjék át, nem, isten őríz, a zsidóknak, vagy a magyaroknak, hanem az autochton románoknak, a valódi oláhoknak, kiknek diplomájuk van csak állásuk nincs.

— Orvosi karrierem során alkalmam volt meggyőződni arról — mondotta Anca dr., — hogy milyen gyászos befolyást gyakorol a politika, a protekcionizmus és az atyafiság az állami hivatali kinevezésekre és előléptetésekre. Ha a fiatal, tehetséges orvosok nem jutottak hozzá felelősségteljes állásokhoz, a felelősség ezért nem a magyarokat, vagy a zsidókat terheli, akik utjukba állottak volna, hanem a románokat, a politikusok fiait és atyafiait és akik egymás között osztják fel az állásokat. En természetesen csak Clujon ismerek konkrét eseteket. De hány ilyen lehet Bucurestiben, Jasiban, Cernautiban.

— Röviddel ezelőtt egy politizáló cluji professzor interveniált, hogy egy politikai korifeus feleségét nevezték ki egy helyi intézmény irtésében lévő orvosi állására, más, jobban felkészült és román nemzetiségű orvosokkal szemben, csak azért, mert az illető asszony férje szolgálatokat tett a pártnak. Ugyancsak röviddel ezelőtt tapasztaltam, hogy az álláshalmozási törvény megszavazása után a politikával foglalkozó orvosoknak újabb, kövéren fizetett hivatalokat adtak, a pártnak tett szolgálataik elismerése jelül. Egy cluji intézménynél a politizáló főorvos egyuttal a konzultáló orvosi tisztet is betölti és természetesen két fizetést huz. Ugyancsak politikai befolyásoknak tulajdonítható, hogy katonarvosok polgári orvosi állásokat halmoznak, anélkül, hogy a katonai hatóságok közbelépnének. Egy cluji katonarvos, aki tizenégy éve „holttest-specialista“, belgyógyásza is egy helyi intézménynek és olyan hivatalokat is betölt, amelyek nem az ő speciálitásához tartoznak. Nőgyógyászok, bőrgyógyászok, pszi-

hiaterek ugyancsak belgyógyászai szakfelkészültséget kívánó állásokat töltnek be. Röviddel ezelőtt ugyancsak politika befolyások eredményeképpen egy fogorvosnót neveztek ki egyik cluji intézmény belgyógyászai állásába. Az ilyen esetek mindennaposak egyik ékezebben szólóbb, mint a másik, mert az utóbbi időben már sem a kvalitást, sem az összeférhetetlenséget nem veszik figyelembe, hanem csakis a pártérdekeket.

— Felesleges talán hangsúlyozni, hogy szociális szempontból milyen veszedelmeket fejt magában, ha az orvosi hivatás a politika prédája lesz és hozzá nem értő kezbe kerül.

— Az egyetemi tanári katedrákkal hasonló a helyzet. Elegendő az, ha politikai összeköttetései, vagy rokoniak vannak jó helyen, hogy szédületes gyorsasággal elérhessék az orvosi karrier legmagasabb lépcsőfokait, ha nem is nagy specialista és

nincsenek tudományos munkáik. Valamikor egy egész életen keresztül kellett dolgozni egy egyetemi katedráért, laboratóriumokban és könyvtárakban gürölni és különböző vizsgákon átmenni. Ma, a politikai befolyások korában, erre mind nincs szükség. Meg kellene kérdezni talán Vaida Sándort: miért felejtette el az álláshalmozókat, akik megannyi állást kaparintottak meg, megakadályozva a román ifjuságot az elhelyezkedésben. Éveken keresztül számos értékes ifju maradt állás nélkül, mert professzorok és politikusok a politikai pártoknak tett szolgálataik jutalmául négy öt állást is betöltöttek. Ha a politikai párt vezérek mindenáron honorálni akarják klienturájukat, adjanak hiveiknek pénzt, vagy prefektusi állást, vagy képviselői mandátumot, de ne engedjék a politika kezére az orvosi tudományt, a klinikák és betegsegélyező pénztárak fontos orvosi funkcióit, a polgárok egészségét.

Az igazságügyi palota kisebbségi nyelvvizsgázói közül 26 százalék elbukott

Azonnali hatállyal elbocsátották a sikertelenül vizsgázókat

Cluj, április 17. (Az Uj Kelet tud.) Két hónappal ezelőtt folyt le a cluji törvényszéken az igazságügypalota kisebbségi tisztviselőinek nyelvvizsgálója, háromtagú bizottság előtt Predovici táblai főügyész elnökségével. A helyi járásbírósg törvényszék és tábla kisebbségi tisztviselőin kívül öt vidéki járásbírósgai tisztviselő vizsgázott, összesen negyvenketten. A vizsgázókat heteken át a legnagyobb bizonytalansággal várták a lét, vagy nemlétről döntő vizsgaeredményt, amely tegnap délelőtt futott be a helybeli törvényszékhez. A vizsga eredménye meglehetősen tragikus

eredménnyel végződött. A 42 kisebbségi közül tizenkettőnek a nyelvtudása nem ütötte meg a kívánt mértéket. A miniszteri rendelet alapján az elbukott tisztviselők azonnali hatállyal elhagyták állásukat. A kenyerüket veszített tisztviselők közül négy a helybeli törvényszék, három pedig a járásbírósg szolgálatában állott. Dr. Andrei Augustin a cluji törvényszék elnöke kijelentette, hogy az elbocsátott kisebbségi tisztviselők közül azok, akik meghaladták a törvényszabta korhatárt, megkapják nyugdíjukat.

SELECT MOZGO

HARRY PIEL közkezdelt művész jubileumi filmje: **A CIRKUSZ CSILLAGA**
rendkívüli izgalmas kalandorfilm, eddig nem látott szenzációs akrobata-mutatványokkal.

Kiderült, hogy nincs fedezet a liceumok nyolcadik osztályának bevezetése céljára

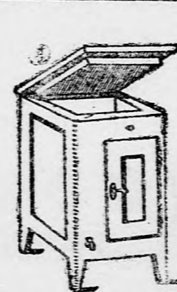
A költségvetésben meglepedkeztek erről a többletkiadásról

Bucuresti, április 17. A Dimineata mai száma cikket közöl, melyben a liceumokban újonnan ismét bevezetett nyolcadik osztályról beszél. A cikk írója rámutat arra, hogy a liceum nyolcadik osztályát ugyan törvényesen intézményesítették, de a költségvetésben nincs előirányozva semmi fedezet a nyolcadik osztályra. Amit ugy kell érteni, hogy a nyolcadik osztály minden liceumban jelentősen nagy többletkiadást jelent, ugyanis a nyolcadik osztályban legalább 38 órárt kell tartani hetenként, ehhez pedig több tanerő kell, ezeknek a többletórának költségére pedig nincs előirányzat.

A cikkíró, aki igen jártas és ismert tanügyi férfi, azt fejtegeti, hogy a 38 többletórát csak új tanerőkkel lehet megoldani, de miből fizetik az új tanerőket, ha a költségvetés nem gondoskodik az új kiadásokról? A fővárosban, mikor nyilvánosságra jutott az a hír, hogy a nyolcadik osztály létesítésének költsége nincs felvéve és előirányozva a költségvetésben, az a hír terjedt el, hogy a nyolcadik osztály csak

elvi jelentőségű létesítés marad és azt a gyakorlatban nem fogják még ezidén alkalmazni. Ennek a híresztelésnek egyelőre nincs sok alapja és a hetedikeseknek nem igen lehet reményük arra, hogy még ezidén nyolcadik osztály nélküli fogják végezni középiskolai tanulmányaikat, az azonban kétségtelen, hogy az ügy illetően állása még gondot fog okozni a közoktatásügyi minisztériumnak.

A cikkíró professzor ugyan elismeri, hogy meg lehetne oldani a kérdést a tanári kar tuleröltetésével és nagy megter-

JEGSZEKRENYT, modern és garantált hűtőképességűt készít **GRÜNWARD JAKAB** fémpari üzem CLUJ, Calea Decebal 23. Előnyös vidéki szállítás
Telefon: 741.

Küzdjön a rut elhajásodás ellen

Egy hölgy 12 kg és 700 gr-ot fogyott három hónap alatt

„Ezelelt három hónappal“, írja egy hölgy, „rábeszéltettem magam, hogy Sels Kruschent szedjek, testsúlyom apasztására, mert 100 kgr. 693 gr-t nyomtam. Számos más készítményt is kipróbáltam, de minden eredmény nélkül. Most azonban meggyőződtem, hogy a Sels Kruschen valami egészen más. Három hét alatt lefogytam 2 kgr. 268 gr-t és 5 évvel fiatalabbnak éreztem magam. Valóban azt kell mondanom, hogy egészen más embernek érzem magam. Eddig 12 kgr. 700 gr-t fogytam“. S. G. B. asszony.

Ha tulságosan sokat nyom, szedjen reggelként reggeli előtt egy pohár meleg vizben egy fél kanálka Sels Kruschen. Nem fog hirtelen és aggasztóan fogyni, hanem a hájréteg, amely annyira csuf, mint amelynyire egészségtelen, lassanként el fog tűnni. Kruschen tudományos keveréke azoknak a természetes sóknak, amelyeket a híres európai gyógyvizek tartalmaznak, amelyeket a kóvér emberek generációi használnak fogyókúrára.

A Sels Kruschen több mint 120 országban árulják és most már Romániában is minden gyógyszerárban és drogériában üvegenként 95 lejért kapható.

helésével, de úgy véli, hogy a mai leszállított fizetések mellett nem lehet ezt az áldozatot kérni a középiskolai tanároktól. Arról is szó van a cikkíró szerint, hogy a nyolcadik osztályt egy kéthónapos kurzuson, vagy magánuton végeztetik el a növendékekkel, de erre nézve sincsenek megbízható értesülései. Kétségtelen, hogy a Dimineata tanügyi cikkírójának aggályai alaposak, ugyanis bármint forgatjuk, tény az, hogy a létesített nyolcadik osztály tanerejére nincs fedezet előirányozva a költségvetésben. Persze kissé messzemenő ebből azt következtetni, hogy a nyolcadik osztályt emiatt egyszerűen elengedik a növendékeknek.

„Sarcit“ S. A. R. pentru constructiuni, import si transporturi, Cluj.

Convocare

D-nii actionari ai firmei „Sarcit“ Soc. An. pentru constructiuni, import si transporturi din Cluj, sunt convocati in adunarea generala ordinara pentru ziua de 29 Aprilie 1935 orele 4 la sediul societatii in Cluj, Str. Saguna No. 16/a, pentru a desbata asupra urmatoarei ordine de zi:

1. Raportul consiliului de Administratie.
2. Raportul comitetului de cenzori.
3. Aprobarea bilantului si contului de profit si pierdere si repartizarea beneficiilor net.
4. Descăcarea consiliului si cenzorilor de gestiunea anului 1934.

5. Alegerea noului comitet de cenzori.
6. Eventuale propuneri.
D-nii actionari sunt rugati a-si depune numarul reglementar de actiuni conform statutelor, cel mai tarziu până la 28 Aprilie 1935 orele 12 a. m. la casa societatii.

„Consiliul de Administratie.

Bilantul din 31 Decembrie 1934.

Activ: Cassa (numerar) 21.017.—, Valoarea automobilului 72.648.—, Debitori 863.400.—, Totalul activelor 957.065.— lei.
Pasiv: Capital social 500.000.—, Creditori 450.000.—, Profit 7065.—, Totalul pasivelor 957.065.— lei. — Consiliul de Administratie: (ss) dr Eugen Weisz, (ss) Emil Fodor.

Am verificat acest bilant si l'am gasit in concordantă cu registrele societatii.
Cenzori: (ss) Dr Iosif Fenichel, (ss) Desideriu Fodor expert contabil, (ss) Dr Victor Tutela.

Romagna

márkájú nyulszőr, valamint legujabb fazonu

gyapju kalapok

legolcsobb és legdusabb beszerzési forrása:

WEISS SIEGFRIED
„Kalap Ház“ ban
Cluj, Calea Regele Ferdinand 10.

MÁR

a galutban és az

luti része tisztára
kötvetkezmenye
is tulsulyra jutott
pénzügyi szerve: a
Hajszod az utób
ztált a városokban
gazdagságban.
A palesztinai föld
ing, a privat tőke
zintén nem többet.
ssu. A galuti me
pedig senki sem
ra vannak chalu-

lehát egy szervre,
zet és általában a
problémáinak meg
szervezet kellene
zdasági átrétegező
hivatva, hogy ki
galut és Palesztina
koordinálja a kol
Ez a szervezet al
kellő propagandát
egezzon, hogy a tő
Ez a szervezet se
nosznak is, hogy ta
ellássa az első
en. Ez a szervezet
galut zsidóságának
reit, akik ma kívül
zöttől.

teljesen pártmentes
ven, ez egy alkalmas
es erők harmónikus
bdésére. Gazdasági
és nem politikai.
hires politizálás he
adások felé tereljük

Dr Lévi Lajos

**CSÜNTETI A
MAROMA**

**CSÜZ ÉS ISCHIAS
LEF: 40-60-140
ÁRBAK KAPHATÓ**

ETIKA

iaiban
a terápiára és a
előállítására
ászló egyet. tanár-
ábrával.
ig titkolt receptek
melyek felbecsülhe
k ezt a kitűnő szak
és gyógyeljárások me
elkészítésének leírása
pontossággal történik.
kei valóban nélkülöz
atlanná teszik e ki
zmetikus számára.
28 lej.

**G E -nál
Cluj**

Szótár-óriás: 3300 lap

Dr. Cherestiesiu

4 kötete félvázsonban
román-magyar rész, 1100 lap, 300 lej
helyett 150 lej
magyar-román rész, 2000 lap, két kö-
tet, 600 lej helyett 300 lej
Román nyelvtan, 200 lap, 100 lej
helyett 45 lej
Együtt a négy kötet, 3300 lap, 495 lej

Postán utánvétellel portómentesen,
LEPAGE -nál Cluj

Kérje a nyelv- és szótárkönyvek jegyzékét.

SPORT

Uj vezetőséget választott a timisoarai Kadima

Timisoara, április 17. (Az Uj Kelet tud.) A Kadima sportegyesület vasárnap tartotta meg rendes évi közgyűlését. A nagy számú közönség mindvégig figyelemmel hallgatta meg a titkári, pénztárosi, valamint az egyes szakosztályok jelentését, majd az elmúlt év gazdag teljesítményei fölött meglepedését fejezte ki. A napirend utolsó pontjaként az új tisztikar megválasztására került sor. A jelölőbizottság javaslata alapján a következő vezetőséget választották:

Diszelnökök: Totisz Rezső, Nyiri Jenő, Vermes Ernő, dr. Nobel Sándor, Bródi Lajos.

Tiszteletbeli elnökök: Grünberger Lajos, Löwbeer Béla, Mannheim Lajos, Stern Vilmos.

Elnök: Dr. Wess Arthur. **Társelnökök:** dr. Wiener Mór, Weiss Armin. **Ugyvezető elnök:** Adler István. **Altelnökök:** Deutsch Pál dr., Hirsch Ferenc, Hollaender Antal, Kohn Hugó, Kohn Sándor, Róth Aladár, Weiss Béla.

Sportigazgató: Dr. Schusztar Ödön.

Főtíkhár: Kugel Béla. **Títkárok:** Rosenthal Pál, Linder Gusztáv. **Jegyzők:** dr. Rosenberg Oszkár, Aranyos Sándor.

Főpénztáros: Löbl Ödön. **Pénztárosok:** Erge Sándor, Bleyer Jenő. **Ellenőrök:** Kohn Károly II., Österreicher Nándor, Weiss Andor, Weiss Antal.

Ügyész: Dr. Biró Jenő.

Orvosok: Dr. Farchy Leó, dr. Kélin Endre, dr. Perlstein Arthur, dr. Szilágyi Ákos, dr. Varsányi, dr. Sugár Tibor, dr. Schlesinger László.

Főszertáros: Schatz Hermann.

A szakosztályok elnökei. Fuball: Weiss Armin. Ping-pong szakosztály: Edlitz Jenő. Tornaszakosztály: dr. Gara Ferenc. Teniszszakosztály: Kohn Károly I. Boxszakosztály: Farkas József. Birkozószakosztály: Ickovits. Vivőszakosztály: dr. Naschitz Pál. Si: Gross Marcell. Korcsolya-szakosztály: Stern Béla. Turisztikai szakosztály: dr. Tenner Izidor. Uszószakosztály: Freund Imre. Vigalmi-bizottság: Rosenthal Pál. Sakk-osztály: Österreicher Adolf. Ezen kívül népes választmányt is választottak.

Párizs. Admira Bécs—Racing komb. 5:0 (1:0).

KÖZGAZDASÁG

Legközelebbi ülésén határoz a gazdasági bizottság a devizakereskedelem kérdéséről

Hat-tizenkét százalékos adó fizetendő az új házak után

Bucaresti, április 17. (Az Uj Kelet tud.) A kormány gazdasági bizottsága ma délután ülést tartott. Napirenden a maximális árak megállapítása, a német kereskedelmi szerződés ügye és a külkereskedelmi végleges rendszerének bevezetése szerepelt. Az ülés után Manolescu-Strunga miniszter kijelentette az újságíróknak, hogy a devizakereskedelem ügyében a bizottság legközelebbi ülésén fognak dönteni.

Az értekezlet után Antonescu pénzügyminiszter is nyilatkozatot adott a lapoknak.

Elmondotta, hogy az eddig adómentes új házak megadóztatásáról szóló törvény előírja, hogy 50.000 lej évi jövedelemig az adókulcs 60 százalék, 125.000 lejig 10 százalék, azonfelül 12 százalék. Zavarok elkerülése végett közli, hogy a jövedelmek a nettó hozadékból számíthatnak és nem a bruttó jövedelmekből, vagyis miután a nyers bevételből 20 százalékos levontak, ezenkívül 1 százalék statisztikai adót is kell fizetni.

Április 20-án jár le az új házak adóval való mási kötelezettsége.

A májusi Budapesti Nemzetközi Vásár legnagyobb attrakciója a magyar textil- és konfekcióipar teljesszámú felvonulása

A vásár divatrevüjén ármegjelöléssel mutatják be a modelleket

Budapest, április 17. Magyarország már a század első évtizedében is az elegáns emberek otthona volt. Igazán gazdag a szó nyugati értelmében Magyarország polgársága sohasem volt. De a pesti asszony és majdnem ugyanolyan mértékben a pesti férfi, mindig értett ahhoz, hogyan lehet kis anyagi felkészültséggel a párizsi, londoni és német tekintetben a bécsi divat változó szélességeit oly egyvelegbe önteni, mely új és különleges pesti divatot jelent.

Az öltözködési vágy máig sem fogyott ki a pesti közönségből. Csak egyben mutatkozik a néző részére észrevehetően, de az

ország szempontjából lényeges eltérés: a pesti asszony csak magyar gyártmányú anyagot visel és a férfiak ruhája is kivétel nélkül magyar.

Tizenöt év alatt Magyarországon hatalmas, minden tekintetben versenyképes textilipar fejlődött ki, mely ma már több mint 40.000 munkásnak ad kenyeret. A siker titka kettős. Az első és legfontosabb, hogy a magyar selymek, műselymek és gyapjuszövetek minőségben teljesen utolérték a világhíres francia és angol anyagokat.

Legjobban bizonyítja ezt az, hogy a magyar

selymek és műselymek, különösen tekintettel páratlanul művészi és izléses mintázásukra és színezésükre, az ország legnagyobb nyulgat felé menő exportcikkjei közé tartoznak. A magyar selyem és műselyem keresett áru ma már a francia, belga és angol piacokon is.

Ugyanúgy áll a magyar gyapjúárakra is. Nem ritkaság többé, hogy angol szabók keresik a magyar férfiszöveteket Budapesten. E sikerhez jelentősen hozzájárult természetesen az is, hogy a magyar textilanyagok ma rendkívül olcsók.

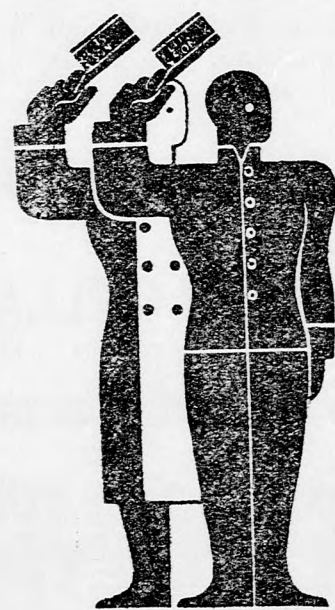
Öt év során a magyar selyem és műselyemárak ára 45 százalékkal, a gyapjuszöveteké pedig 34 százalékkal esett és több mint 20 százalékkal olcsóbbak a kötött-szövött árak is.

A május 3-án megnyíló Budapesti Nemzetközi Vásárra több mint 100 nagy magyar textilgyár már ezekkel az árakkal vonul fel és ehhez igazodik a közel 70, a vásáron résztvevő konfekciógyár olcsó ajánlata is. Az anyagokat és kész ruhákat egyébként divatrevü mutatókba, ahol bemondják az egyes kreációk arait is. A vásár április 23-tól kezdve érvényes 50 százalékos utazási kedvezményével érkező látogatók a vásáron tehát a legjobb áttekintést kapják a magyar textilgyártmányokról, a legújabb divatról és a különböző ruházati cikkek legolcsóbb áráról is.

Arlejtések. A muresmegyei prefektúra április 22-ikére arlejtést hirdet autómobil-benzin, olaj és más, autómobilhoz szükséges anyagok beszerzése tárgyában. Ugyanúgy április 24-ikén arlejtést tartanak irodaszerek és nyomtatványok beszerzésére. Április 26-ikán pedig egy új autómobil vásárlása tárgyában. — Április 24-ikén a brasovi városházán arlejtést tartanak 3 ezer tonna tört kavics árlejtésére. — Május 27-ikén Rasinari, sibiumegyei község előjáróságánál nyilvános árverésen eladásra kerül 787 hektár területű fenyőerdő faanyaga. — Május 2-ikén a sibi-soarai városházán vállalatba adják egy vasbetonhid építési munkálatait. Előirányzat 3 millió 200 ezer lej. — Baia-Mare város vezetősége április 24-ikén vállalatba adja a Piata Unirii tér kikövezési munkálatait. — A R. I. M. M. A. bucuresti vezérigazgató-ságánál és a zlatnai művelőknél április 25-ikén a legtöbbet ígérőnek eladnak 4 dinamót és 21 darab egyenáramú motort. — A ciucmegyei prefektúra április 20-án a legtöbbet ígérőnek eladja a Bilbor, muresmegyei község határában fekvő Fekete erdő 17 hektár területű részének 4 ezer 500 köbméter kivevő faanyagát. — A cluji Principesa Ileana leánygimnázium iskolaszéke május 12-ikén arlejtést tart az iskola épületének hat új teleremmel történő kibővítése munkálatainak vállalatbaadása tárgyában. Előirányzat 1 millió 951 ezer 684 lej. — Április 22-ikén a cluji Ferdinand király egyetem gazdasági hivatalában arlejtés lesz a régi magyar színház helyén épülő diákotthon központi gőzfűtő készülék, szellőztető, vízmelegítő, szárító, konyhai berendezések munkálatainak vállalatbaadása céljából. Előirányzat 3 millió 461 ezer lej. — Április 24-ikén ugyanott vállalatba adják az egészségügyi berendezés, tűz elleni készülékek, valamint vízvezeték és kanalizációs munkálatokat. Előirányzat 1 millió 458 ezer lej.

Orvosok, mérnökök, gyárak!

Minden magyar, német, román, stb. folyóirat és könyv megrendelhető és előfizethető Lepagenál Cluj. A lapokat közvetlenül kapja a kiadótól. Kérjen ingyen jegyzéket Lepagenától Cluj, jelezve, mely szakra érdekl.

Ma még lehet jelentkezni a

HUSVÉTI KIRÁNDULÁSRA BUDAPESTRE ÉS BÉCSBE

Indulás április 26-án este, visszajövet május 2 és május 5-én.

Közös utlevél. — Tetszésszerinti hotelek. — Kirándulások autócarral, stb.

Jelentkezni lehet a

Wagons-Lits/Cook és PHÖNIX

összes ügynőkségeinél

Üzlet ujonnan átszervezve!

Méret szabóság

TURBUT GHEORGHE

vezetésével

Bel- és külföldi exclusiv szövetek nagy választékban. Konfekció-cikkek legjobb kivitelben beérkeztek. Pontos kiszolgálás!

Olcsó husvétii árak!

MASSLER LAJOS

Piața Unirii 21.

(Leo Ba)

A farizeus névnek jól kellemetlen mellé a Jézus korabeli zsidó legelőszökevényebb zsidó értelmű és verdikt teljesen független történelmi kapcsolatok vidén az álnokság kulacssóság, az alszében kimerülő, lélek betűkön rágódó, az képpen idegen formájogose az ilyen é.

Az evangélium alapján a farizeus korántsem szalárd a zeizumst és az álnujs és a régi vallás küzdöttek egymás természetesen legmóktanul keményssz nél jobban szertefos nének reménye és római és a görög társának lehetősége, harc és annál nagymely a zsidók s közfél, a farizeusok római helytartó Hiszen a zsidókkal rátságot tartani, nyére lépett római elriasztó hatást kímelni. Így esett az idők során egyre vizsont egyre fekeban megfeszített áb Tetejében: az evoly gyakran, mímérés esik benne, bizonyosságát is, hóból igen számosan gyogtak. Hogy éppében közkeletit tá Hogy Jézus ugyareket alkalmazó mint a farizeusok. sok között nagyjá volt az érintkezés farizeusok koránt ellenfelek, amikne tüntetni igyekne rizeus tanítások totta éppenséggel ott kritikája egy mint a farizeus farizeizmust repre zeusok fölött gya kritikusa szemlélő lágosan látó Tal hogy nem mind mint ember is e akadnak az által tott farizeusok k eebben, mint több nevettség és leh németlen és ápert farizeus zárja be cseleksz, akárcsa a jót Isten szere Abraham. Visz torz alakokat lát irányzatba befur a farizeusok köz den táborban fell sokában. De nem a jót, a szépet, nál. Talán eg akarja meglátni.

Az evangélium dósággal vivott a térítésnek eszle jellemét helyese áll a kérdés az is, kik voltak, n pen a farizeusok A farizeus szó nak elgörogösit Nechenija köm egyenértékese. A a zsidók, akik jogába visszahe akik mesterük és szokásaitól v parancsainak p egyedüli módo Ezra nem új el össze új módsz és a proféták nem éri be az teket követel e lemében. Es ne zsidóságnak m kövesse ezeket nép kincsévé, m. Ennek a munkának art

A farizeusok

(Leo Baeck „Die Pharisäer“ című könyve alkalmából.
Schocken-Verlag, Berlin)

A farizeus névnek az evangélium jóvoltából kellemetlen mellékzöngéje van. Nemcsak a Jézus korabeli zsidóságnak legnagyobb és legközvetlenebb zsidó pártját jelenti — értelméről és veridikt is egyben. Sőt ma már teljesen függetlenítette magát ez a név a történelmi kapcsolatoktól. Egyszerűen és röviden az álnokság, a képmutatás, a két-kulacsság, az álszenteskedés, a külsőségekben kimerülő, lélek nélküli vallásosság, a betűkön rágódó, az élettől és a szívtől egyképpen idegen formalizmusnak kifejezője.

Jogos-e az ilyen értelmű szóhasználat? Az evangélium becsmerli néha és pedig alaposan a farizeusokat. Ez azonban még korántsem szilárd alap arra, hogy a farizeizmust és az álnokságot azonosítsuk. Az új és a régi vallás küzdötték egymással, küzdötték egymás ellen. A harc folyamán természetesen megemelték a farizeusok és ortodoxok keményszavak harsantak fel. Mennél jobban szertefoszlott a zsidók megtérítésének reménye és mennél jobban megnőtt a római és a görög kulturájú népek meghódításának lehetősége, annál élesebb lett ez a harc és annál nagyobb lett az igyekezet, mely a zsidók s köztük a voltaképpeni ellenfél, a farizeusok nyakába próbálta varrni a római helytartó hatalomnak minden bűnét. Hiszen a zsidókkal nem volt más miért barátságot tartani, Viszont a megtérés ösvényére lépett rómaiak ellen oktalanság, mert elriasztó hatást kiváltó lett volna vádakat emelni. Így esett aztán, hogy Pilátusnak az idők során egyre fehérebb, a farizeusoknak viszont egyre feketébb lett az evangéliumban megfestett ábrázata.

Tetejében: az evangéliumból majdnem éppoly gyakran, mint amennyi farizeus becsmerés esik benne, ki lehet olvasni annak a bizonyosságát is, hogy a Jézus alapvető igéiből igen számosan farizeus forrásokból bugyogtak. Hogy éppenséggel a farizeusok körében közkeletű tanításoknak megismertésével. Hogy Jézus ugyanolyan dedukciós módszereket alkalmaz az Irás magyarázatánál, mint a farizeusok. Hogy közte és a farizeusok között nagyjában egészében barátságos volt az érintkezés. Tehát hogy Jézus és a farizeusok korántsem voltak azok az esküdt ellenfelek, amiknek a későbbi források feltüntetni igyekeznek őket. Maga Jézus a farizeus tanítások feltételén követésére buzdította éppenséggel a népet és a róluk mondott kritikája egy árnyalattal sem élesebb, mint a farizeizmus leglékeljéből fakadt, a farizeizmust reprezentáló Talmudnak a farizeusok fölött gyakorolt bírálata. Az erősen kritikus szellemű és az életet fölöttébb világosan látó Talmud is tisztában van vele, hogy nem minden farizeus minta-zsidó és minta-ember is egyben. Tudja jól, hogy akadnak az általa hétféle kategóriába osztott farizeusok között és pedig nem kevesebben, mint többen e hét kategória közül, neveléses és lehetetlen figurák. És ezt ismételtelen és áperthe kimondja. De a sort ama farizeus zárja be, aki a jót istenfélelemből cselekszik, akárcsak Jób és ama farizeus, aki a jót Isten szeretetéből cselekszik, akárcsak Ábrahám. Viszont az evangélium csak a torz alakokat látja, akik élvégre is minden irányzatba befurakodnak és a világot sem a farizeusok közé egyesítik, akik minden tábort fellelhetők, nemcsak a farizeusokéban. De nem látja meg az evangélium a jót, a szépet, a magasabbot a farizeusoknál. Talán egyszerűen azért, mert nem akarja meglátni.

Az evangélium alapján tehát, mely a zsidósággal vívott harcoknak dokumentuma és a térítésnek eszköze, nem lehet a farizeusok jellemét helyesen megrajzolni. Rendületlenül áll a kérdés az evangélium elolvasása után is, kik voltak, milyenek voltak tulajdonképpen a farizeusok?

A farizeus szó a „perusim“ arameus szó. Ennek elgörögösített mása, ez viszont a Nechenija könyvebeli héber „nibdalim“ egyenértékese. A perusim ehhez képest azok a zsidók, akik a „feledésbe ment Tórárt ősi jogaiba visszahelyező“ Ezrának követői és akik mesterükhöz hiven a pogány világtól és szokásaitól való elkülönülésben s a Tóra parancsainak pontos követésében látják az egyedüli módot a zsidóság fenntartására. Ezra nem új elveket hirdetett, hanem mindössze új módszereket alkalmazott. A Tóra és a próféták ideálja az ő eszménye is. Am nem éri be az ideálokkal, hanem cselekedeteket követel ezeknek az ideáloknak a szellemében. És nem éri be azzal sem, hogy a zsidóságnak mindössze egy kicsiny rétege kövesse ezeket az ideálokat, hanem az egész nép kincsévé, közkinccsé akarja azokat tenni. Ennek a célkitűzésnek megvalósításán munkálnak aztán az Ezra szellemi gyerme-

kei, a perusim, a közkeletűbb néven: a farizeusok.

Minden napjuk, órájuk, sőt percük istenes cselekedeteinek erejével mentik meg a farizeusok a zsidóságot. Ez az erő nem torpan meg a zsinagógánál. Ők teremtik meg ugyan a zsinagógát, ezt a mind a mai napig fennálló házat, melyet imaerejével együtt a kereszténység is átvett tőlük. De ha kell, nemcsak imádkoznak, fegyvert is fognak a házájuk, az állami önállóságuk, a hitük védelmére: a Makkabeusok és a Bar Kochba harcai bizonyítják, hogy milyen lelkesedéssel és halálfelelmet egyáltalán nem ismerve. A lelkesedésük nem teszi azonban vakká őket. Amikor a közpapi sorból a vállukon keresztül felemelkedett Makkabeusok a farizeus zsidók nemzeti hősei, egyszerűen satrapákká lesznek, rögtön elfordulnak tőlük, sőt nyíltan szembe szállnak velük. Mert a farizeusok a demokrácia harcosai. Küzdenek a papi felsőbbség, sőt egyáltalán a születés kiváltságai

ellen. Többre becsülik a tanulatlan főpapnál a tudóst, még akkor is, ha történetesen vérfertőzésben is fogant légyem. Többre becsülik a bölcsét még a prófétánál is. De nemcsak haragot tudnak tartani — a Talmud például ugyyszólván kitörölte a szaduceusokká vedlett Makkabeusok emlékét, „a történetüket csak a véletlen kegyelméből ráinkaradt görög-zsidó művekből lehetett rekonstruálni — hanem békülékenyek, megértők is tudnak lenni, ha a magasabb vallási érdek ezt így kívánja. A javnei tanház, a zsidóság főbástyájának ez a lerakója, ahol felépült az a bizonyos portatív Vaterland, ahol kialakult a zsidóság Dienstreglamája, amelyet hatalom, erőszak, állam, sőt talaj nélkül, példátlan hűséggel követtek megannyi generáción át a zsidók milliói, ennek a bölcs, ennek az előrelátó engedékenységek szelleméből sarjadt.

A farizeus vallásosság bensőségét az imarendjük főalkatrészei, a zsolotárok jellemzik a legáltalában. A zsolotárok, amelyeket valamennyi keresztény felekezet átvett a maga imakönyvébe. És egész sor megkapó szépségű, az érzés legmélyéből feltörő ima. Herford angol unitárius teológusnak a farizeusokról szóló könyve a beszédes példák sokaságát sorakoztatja fel a farizeus vallás bensősége mellett. És a farizeusok a világot sem voltak betűragók. Nem ők, hanem ellen-

felek, a szaduceusok ragaszkodtak mereven a Tóra betűihez. A farizeusok a Tóra szellemét képviselték az „akribéi“, a gondos pontosság mellett, amellyel a Tóra minden igéjét követték.

A farizeusokat tehát korántsem az ok nélkül fejükre olvasott hibák jellemzik, hanem a rendületlen, semmiféle áldozattól vissza nem riadó munkálkodás azon, hogy a vallás az egyén szférájából kiemelkedve, urrá legyen a közösség és az állam életének minden vonatkozására felett. Sőt ezen is túlnöve, urrá legyen az egész emberiség felett és utengyengetőjévé válják a messiási időknek.

(g. s.)

A tavasz és nyár divat-ujdonságai:

Pettyes szövetek, valódi francia impríméselymek, schottis taftok, belföldi mintás selymek

nagy választékban érkeztek raktárra

Szabó Jenő R. T.

divatnagyrúházába
Cluj, Calea Regele Ferdinand 5.

Olvassa

az UJ KELET-et

MOARĂ ȘI TESĂTORIE S. A. LUGOJ
MŰMALOM ÉS SZŐVŐDE R.T.

LUGOJ

Szállította ugy az ortodox, mint a neolog hírközlések részére szükségelt

p á s z k a - M a c o t - l i s z t e t

Olvassa az Uj Keletet
Olvassa az Uj Keletet
Olvassa az Uj Keletet
Olvassa az Uj Keletet
Olvassa az Uj Keletet
Olvassa az Uj Keletet

ROYAL-MOZGO
Nagy ünnepi műsor:
A HINDU LANDZSAS
(Bengali)

„Generala“ S. A. R.
Intreprindere de transport, Cluj.

Convocare

D-nii actionari ai firmei „Generala“ S. A. R. Intreprindere de transport din Cluj, sunt convocati in adunarea genrala ordinara pentru ziua de 26 Aprilie 1935 orele 4, la sediul societatii in Cluj, Calea Regele Ferdinand No. 12, pentru a desbata asupra urmatoarei ordine de zi:

1. Raportul consiliului de administratie.
2. Raportul comitetului de censored.
3. Descarcarea consiliului si censorilor de gestiunea anului 1934.
4. Hotarare referitor la inceperea activitatii societatii.
5. Alegerea noului comitet de censori.
6. Eventuale propuneri.

D-nii actionari sunt rugati a-si depune numarul reglementar de actiuni, conform statutelor, cel mai tarziu pana in ziua de 25 Aprilie 1935 orele 12, a. m. la casa societatii. Consiliul de Administratie.

Köszönetnyilvánítás. Az izraelita közkórház igazgató-főorvosának, dr. Fenichel Mór ur előzetes engedélyével, továbbá dr Róth Marczel egyetemi magántanár urnak biztos kezű és fájdalommentes operációjáért, nemkülönben a kezelő orvos urak a lelkiismeretes kezelésért, fogadják ezuton is hálás köszönetemet. Cluj, 1935 április 17. Gábor Demeter.

Női ruhaszabást
magánuton pontosan megtanul

KONCSOK:

A modern női szabászat

tankönyvből. — A könyv 10 füzetből fog állani: eddig 5 füzet jelent meg. Ára számonként vásárolva — — — — — Lei 66 A 10 füzet egyszerre előfizetve Lei 600 Mindazon előfizetők, akik a 600 lej előfizetési összeget egyszerre beklidik, három részletben 90 (kilencven) drb. elsőrang

párizsi modell rajzot
ajándékkal adunk:

LEPAGE, CLUJ

osen tekintettel
s mintázásukra
gnagyobb nyu-
szőzé tartoznak.
nyem keresett
lga és angol

apjuárakra is.
ngol szabók ke-
et Budapesten.
zzájárult termé-
ar textilanyagok

lyem és mű.
szálakkal, a
szálakkal, a
szálakkal ocsó-
árak is.

udapesti Nem-
00 nagy magyar
rakkkal vonul fel
1 70, a vásáron
csó ajánlata is.
ákat egyébként
ol bemonadják az
A vásár április
szálakkal utazási
ogatói a vásáron
kapják a magyar
ujabb divatról és
k legolcsóbb ára.

ei prefektura ép-
et automobil-ben-
szükséges anya-
Ugyanott április
rodaszerek és
e. Április 26-ikán
áriása tárgyában.
vi városházán ár-
a tört kavics szá-
Rasinari, sibutu-
nál nyilvános ár-
7 hektár területű
jus 2-ikán a sighi-
adják egy vas-
ntait. Előirányzat
a-Mare város ve-
vállalatba adja a
si munkálatait. —
esti vezérigazgató-
knél április 25-ikén
ak 4 dinamót és
ort. — A ciucma-
án a legfőbbbet igé-
uresmegyei község
rdő 17 hektár terü-
éobmémét kitevő fa-
ápusa Ileana leány-
ájus 12-ikén érlej-
ének hat új tante-
ése munkálatainak
an. Előirányzat 1
— Április 22-ikén a
yetem gazdasági hi-
regi magyar szin-
központi gőzfűtő
izmelegítő, szárító,
munkálatainak válla-
ányzat 3 millió 461
n ugyanott vállalat-
berendezés, tűz el-
vizezetési és ka-
Előirányzat 1 mil-

hőmérők,
ak!

román, stb. folyó-
hető és előfizethető
at közvetlenül kapja
n jegyzéket Lepage-
akma érdekli.

hőmérők,
ak!

román, stb. folyó-
hető és előfizethető
at közvetlenül kapja
n jegyzéket Lepage-
akma érdekli.

AJOS

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Martinovics

— Gróf Bánffy Miklós történelmi drámájának bemutatója a Magyar Színházban —

A magyar felvilágosodás történetében kimagasló jelentőségű Martinovics Ignác és társainak tragikus szerepe. A negyvennyolcadiki polgári forradalom és nemzeti szabadságharc ideológiai bázisát ezek az önfeláldozó férfiak teremtették meg, akik a Habsburg-zsarnokság legvetemültebb korszakában éltek és haltak meg a francia forradalom ideáljaiért.

Drámai és tragikus sorsuk kétségkívül alkalmas arra, hogy a történelmi drámáirók fantáziáját legyűjtsa és alkotásra inspirálja. Gróf Bánffy Miklós letagadhatatlan hozzáértéssel és elmélyült érdeklődéssel nyúlt Martinovics és társainak tragikus históriájához. Sőt az érdeklődésen túl bizonyos szeretettel is.

Fantáziáját megragadta e forradalmár-típusok kimagasló egyénisége, mintegy annak bizonyosságát, hogy az igazi, a valóban nagy egyéniségek a társadalmi átalakulások korszakaiban mutatják meg legteljesebben azt, ami bennük emberi s — kényszerű metafizikai meghatározással élve — azt, ami örökös.

Gróf Bánffy Miklós csak részben tudta megragadni e nagy magyar figurákban azokat a jellemző vonásokat, amelyek értelmű, helyesebben ideológiai beállítottságukon túl — emberivé, illetőleg örökössé tette őket.

S ott, ahol az emberi lélek irracionális, ellentmondó elemeit akarta felszínre hozni, — tehát Martinovics általa agyonkimpikált személyében: kénytelen volt a történelmi hamisítás eszközéhez nyulni, ami — úgy érezzük — a vágyteljesítés egyik neme volt számszámára: a konzervatív ember természetes gyauja az „alacsony” származású forradalmárral szemben.

Tagadhatatlan azonban, hogy a szerző Martinovics általa ellentmondóvá hamisított egyéniséget nemes irodalmi eszközökkel igyekszik valószínűsíteni s olyan tragikus konfliktusok motorjává tenni, amelyek figyelemkeltően zognak át a történelmi dráma egyébként szerény cselekményének sok helyütt vontatott szövevényén.

Am a dráma életet lehelő, igazzá fokozott alakjain kívül a többieknek nagyjában papirosillatuk van; Laczkovics, Kazinczy, Sigray figurái nemcsak nem életesek, hanem egyenesen marionettszerűek.

A szerző írói fantáziájának legalkotóbb energiáit Martinovicson kívül Martinovics kedvesére pazarolta; ez a nőalak olyan reális, olyan igaz, hogy még a korszerű romantika sem tudja elhalványítani örök nőiségének varázsát.

A többi nőalakok halványak, csak konturjaikban valóságosak. Éppilyen halványak és gyakran a forradalmi kiskatékat oldalairól ismertek a dráma egyes dialógusai: mintha szajkók mondanák őket és nem élő emberek.

A szerző gyakran elfelejti, hogy a forradalmár-típusok és egyéniségek hétköznapijai nem azonosak gondolataik és érzéseik ünnepnapjaival s a forradalmi magatartásnak és léleknek nem uniformizált szavakban, hanem a cselekedetekben kell megnyi-

INTERCONTINENTALA

S. A. DE TRANSPORT BANATEANĂ

Cluj, Strada Iuliu Maniu 2. Telefon: 640.

a legnagyobb nemzetközi szállítási konzern tagja

latkozni.

Az ismert vád, hogy a „Martinovics” ellenforradalmi tendenciájú volna, nem áll meg. Retrográd tendenciája inkább Martinovics igazi egyéniségének meghamisításában nyilvánul meg, bár nézetem szerint még ez a hamisítás sem tudja megtépáznai emberi és forradalmi glóriáját.

Hogy Bánffy gróf milyen történelmi forrásokból merített — nem tudjuk, de valószínűnek tartjuk, hogy Martinovics alakjának elferdítésében nem a történelmi „forrás” a hibás, hanem kizárólag a szerző beállított-sága.

Az előadás és rendezés nivós volt. A szí-

nészek közül Kovács György Martinovics-figurája meglepően reális, egyes részekben megragadó volt. Berengh Hajnóczya szintén jó alakítás benyomását tette. Harmath Jolán, mint Martinovics kedvese, meggyőző és hatásos tudott lenni. Tompa Béla rendőrkémje ismét fénypontja volt az előadásnak. Megemlítsérem méltó játékkal tüntek ki még: Tóth Elek, Balázs Samu, Jenéi Nagy István, Tompa Pufi, Ditrói; a női szereplők közül Gordon Julia öreg gazdasszonya keltett érdeklődést.

A beteges fekvő szerzőt távollétében is melegen ünnepelte a premier szépszámu közönsége.

Salamon László

Ma én és a kisöcsém Gábor Marával

A három sárkány

Husvétii meglepetésül szánta a színház a közönségnek azt az igazi nagy eseményt, hogy szombattól kezdve Hunyady Sándornak, az immár világhírűvé vált kitűnő írónak legújabb vigjátékát, A három sárkányt tűzte műsorára szombattól kezdve. Hunyady Sándornak ez a legújabb vigjátéka Budapesten a Vígsházban olyan hatalmas sikerrel került színre, amilyenre öreg színházi habitúik sem emlékeznek. A darab szellemes, ötletes, vidám, tele cigánymuzsikával és egyszerű dalokkal.

A három sárkány egy igazi Hunyady darab.

A három sárkány Hunyady eddigi legjobb

darabja.

A három sárkány kitűnő előadásban kerül színre nálunk is.

A három sárkány tele van cigánymuzsikával.

A három sárkány az idei legnagyobb siker lesz.

A három sárkány előadásait mindenki nézze meg!

A három sárkány: Beness Ilona, Miklóssy Margit, Váró Anni.

A három sárkány rendezője Tóth Elek.

A három sárkány cigányprimása Puskás Béla.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA:
Csütörtök 8½: Én és a kisöcsém.

Péntek: Nincs előadás.

Szombattól: A három sárkány. (Hunyady Sándornak a Vígsházban óriási sikerrel színre került cigányzenés énekes vigjátéka. A főszerepekben: Harmath Jolán, Beness Ilona, Miklóssy Margit, Fényes Alice, Váró Anni, Bárdi Teréz, Tóth Elek, Kovács György, Bérczi Mihály.)

A ROMÁN OPERA MŰSORA:

Péntek, április 19: Mefistofeles.

Szombat, április 20: Traviata. (Iskolai matiné.)

Vasárnap, április 21: Vig özvegy. (Este.)
Hétfő, április 22: Carmen.

UJ!

STEFAN ZWEIG

A lélek orvosa 370 lap, vászonkötés 165 lej, füzve 125 lej
Marie Antoinette 600 lap, vászonkötés 125 lej
LEPAGE-nál Cluj. Kérje az új könyvszenzációk jegyzékét.

NARCISSÉ BLEU
A FENSÉGES
PÁRISI KÖLNIVIZ
Mury
PUDER ARCFESTÉK
CSÓKÁLLÓ AKPIROSÍTO
VÁLASSZÁK E KIVÁLÓ GYARTMÁNYOKAT
ROMÁNIAI VEZÉRKÉPVISELET-NILBALTRAZAI-BUCURESTI-RELAJ 2

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Álláskeresőknek 50 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak egy továbbítunk, ha portóbéteget mellékelve van.

Házasságokat biztos eredménnyel közvetít a széleskörű összeköttetésekkel rendelkező Mirea iroda Cluj, Calea Regele Ferdinand 116 szám.

Kétszobás modern és egyszobás lakás május 1-re kiadó. Calea Traian 9. Érdeklődni a házimesternél.

Sel Peszach savanyu káposzta kapható Schwartz Ignácnál Str. Filipescu 7, vagy Str. Memorandului 10, hátul az udvarban.

Keresek hét éves fiacskám mellé egy zsidót, lehetőleg román, magyar, német nyelvtudással, ki a háztartásban is segíthetne. Előnyben részesülne kinek irodai munkában (gépirás, levelezés, stb.) jártassága van. Dotáció teljes ellátás és némi fizetés. Csálátagnak tekintem. Cim a kiadóban.

Május 1-re kiadó első emeleten uccai 4 szobás komplett, modern, központi légfűtéses felszerelt urilakás. Továbbá azonnalra is kiadó két teljesen különbejárta azonban egymásba is nyíló, déli fekvésű, parkettes — mindkét szobában külön vízkagyló és elfolyó — erkélyes, naps utvári lakás, rendelőnek vagy irodának igen alkalmas. Megtekinthető d. e. 11—1-ig, d. u. 6—7-ig. Értekezni Str. Saguna 20 a háztulajdonosnál.

Gyermekek mellé elmenne uricsaládozó román, magyar, német nyelven beszélő urileány. Cim megtudható: „Pax” Cluj, Calea Victoriei 6.

Hunedoarán Str. Axente 1 szám alatt leve ház kerttel együtt eladó. Részletes felvilágosítás e lap kiadóhivatalában.

Üzlethelyiségek kiadók Mihai Viteazul tér 38—39 alatt. Értekezni dr Kertész Miklósnál Str. Berde 2.

Szépkipítellő modern teleházok, ebédlők olcsón eladók. Műasztalos, Str. F. David 3.

Garzonlakás elő. és fürdőszobával május 1-re kiadó. Regele Ferdinand 43.

Fűszereseknél helyi piacon bevezetett ügynök és idősebb fűszeresegéd, aki az angré teendőkben is jártas, azonnalra felvétetik. „Önálló munkaerő” jellegre a kiadóba.

Önálló magyar, román levelező szerény fizetéssel állást keres. Cimeket a kiadóba kér.

Házasság. Szolid urileány 150.000 lej hozománnyal keresi 30 éven felüli jobb iparos, esetleg más foglalkozású egyén ismeretségét. Megkeresések Rafael, Oradea, Scoalei 11 címzendők.

Benősiülhet intelligens, fiatal szakmabébi, jólmenő, régi bevezetett divatárú üzletbe. Fényképes levelet az Uj Kelet kiadóhivatalához kérünk „Jó parti” jellegre.

Poloskairtás és lakásfertőtlenítés legbiztosabb a világhírű paragázsal! Képviselet: Agentura Frank, Str. Memorandului 6.

Rachmanova, olcsó!

Szerelem, cseka, halál — — — — — Lei 84.—
Házasság a vörös viharban — — — — — Lei 84.—
A bécsi tejesasszony — — — — — Lei 84.—
Minden kötet izléses felvázson kötésben, hétfő fehér papíron!

LEPAGE Cluj

Vidőkre utánvétel azonnal.

TŰZESÉT ALTAL SZENVEDETT
JÉGVÉRÉS ALTAL SZENVEDETT
BETÖRÉSES LOPASBÓL KELETKEZETT
BALESETBŐL EREDŐ
ÜVEGTABLAK TÖRÉSÉBŐL EREDŐ
RABLÁS ALTAL OKOZOTT
AUTOMOBILOKAT ÉRHETŐ
AUTOMOBILJAINK ALTAL OKOZOTT
VASUTON ÉS HAJÓN, SZALLÍTÁS
ALATT LEVŐ TÁRGYAKAT ÉRHETŐ

KÁROK

ellen védekezhetünk a
„NATIONALA” ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ
TÁRSASÁGNÁL, BUCURESTI
Képvisele minden városban

ÉLETunket biz-
tosíthatjuk **HALÁL** és elérés
csetére **SORS** buzás-
sal

Egybekötve, 30.000 és 20.000 leies címletekkel
A társaság alapítotott 1882 évben, alaptőkéje 25.000.000 lej, takarékalapja 1933 dec. 31-én 215.342.226 lei

Sorshuzás hayonként

HIL

330

villany-va

Cons
Plaia
Telef

Pászkair

— Ünnepi

Nosza vig cimborák
kezdjük meg gyors
Megörzött buzából
zaváros kamránkban
most liszes embere
s vigyáza adjátok
ragyogó réztáblán
gondosan, de gyors
Es aztán sürgösen
ti nyujtó leányok
Nyujtátok ki ham
s minden nyujtás u

„Ki hamarabb
annak megpóto
Vékony kerek tész
a pászka rélliző, h
Aztán tésztahorzó
nyujtott pászkávo
de a jövetelét előre

„Itt a friss, k
Jön a szép, k
Kemence torkában
szaporán dolgozna
pászkafák és vasak
Dalolva veszik át
nyujtott pászkák

„Itt a friss, k
Jaj be szép, k

forró kemencébe,
és mihelyt jól áts
Kisütött pászkák
Ellenőr megnézi:
Kezélő lemei, t
aztán csomagokat

Reggeltől estvé
Sütőház? Hangya
pászkáünnepe előtt
mélton ünnepeini
egy rabszolganépe
ennek emlékére s
Micraim földjéről
mert boldogok vo
vissza-haza jutni
s nem volt érkező
Késő nemzedékek
s pászka ünnepe
Sürgösen készit
gyors cselekvés

— Lapunk leg
peszachi ünnepek
lenik meg.

— De Valera
Angliával. London
miniszterelnök, a
nyilatkozatában
béketárgyalások
tosítókat kell s
kogy az ir nemz
dönthetni, milyen
miként óhajta s
jövő viszonyát.

Akinek
megre
vannak

„Bixác
Számol
va. M
rakat:

5. APRILIS 18.

EU

GYARTMANYOKAT ALTAZAS-BUKAREST-SELAJ

RO

ÉSEK

2 lej, vastagabb... aprohirdetés 28 lej... zsebkönyv... fizetendő. Sejtés... na, na portobélyeg van.

redményel közvetít... sekkel rendelkez... Regele Ferdinand

gyaszolás lakás má... an 9. Erdéklődai

Ráposzta kapható... Filipescu 7, vagy... tul az udvarban.

m mellé egy zsidó... gyar, német nyelv... is segédkezne... k irodai munkában... jártassága van... némi fizetés. Csa... kiadóban.

emeleten uccai 4... központi légfűtés... rábbá azonnalra is... béjáratu azonban... fekvésű, parkettes... vizkagyló és el... udvari lakás, ren... alkalmas. Meg... u. 6-7-ig. Érte... ztulajdonosnál.

enne uricsaládhoz... veiven beszélő uri... „Pax” Cluj, Calea

1 szám alatt lev... Részletes felvilá... ában.

Mihai Viteazul tér... r Kertész Miklósa

telehálók, ebédlők... Str. F. David 3.

rdőszobával május... and 43.

on bevezetett ügy... gérd, aki az angró... onnalra felvették... e a kiadóba.

velezőné szerény... meket a kiadóba

y 150.000 lej ho... fellől jobb iparos... egyén ismeretsé... Oradea, Scoalei

fiatal szakmabél... divatúru tizletbe... Kelet kiadóhiva... jellegre.

ötlenítés legbiz... ázzal! Képviselő:... orandulni 6.

olcsó!

Lej 84.-

Lej 84.-

Lej 84.-

zon kötésben, hé...

E-nál Cluj

azonnal.

HIREK

330 leí

villany-vasaló

Constructio
Piata Unirii 32
Telefon: 83

Pászkáünnep előtt

— Ünnepi hangulat —

Nosza vig cimborák és ti vig leányok kezdjük meg gyorsan a pászkáünnepet! Megörzött buzából lánglisztet örlöttünk, zúváros kamránkban biztosan tartottuk; most lisztes emberek csöbrökkel mérjétek s vigyázza adjátok ki a dagasztónak: ragyogó réztáblán kristálytiszta vízzel gondosan, de gyorsan keményre dagassza! És aztán sürgösen állandó gyulás közt ti nyugtató leányok kis tésztaát kapjátok! Nyujtatók ki hamar bádog asztalokon s minden nyugtás után kezetek mossátok!

„Ki hamarabb többet készít, annak megpótlójuk bérít!”

Vékony kerek tészta gyorsan boronálni a pászka rézülő, hogy el ne mulassza! Aztán tésztahorod nyugtatóra kapva nyugtatót pászkával kemencéhez fusson, de a jövetelét előre dalolja:

„Itt a friss, kész pászka!
Jön a szép, kész pászka!”

Kemence torkában gyorskezü legények szaporán dolgoznak. Szénvonó lapátok, pászkafák és vasak táncolnak kezükben. Dalolva veszik át gyorslábú fiuktól nyugtatót pászkákat:

„Itt a friss, kész pászka!
Jaj be szép, kész pászka!”

Terítik hirtelen

forró kemencébe, rögtön megforgatják és mielőtt jól átsült, azonnal kirántják. Készült pászkákat kihűtik gondosan. Ellenőr megnézi: nem talál hibásat? Kezelő leméri, tisztán csomagolja, szán csomagokat berakják rakatárba.

Reggeltől este végig így folyik a munka. Süttőház? Hangyaboly! Forgó-sürgő népek pászkáünnep előtt ily dolgot művelnek, méltón ünnepelni az isteni csodát, egy rabszolganépek felszabadulását ennek emlékére sietve futottak Micraim földjéről szabadság elébe, mert boldogok voltak szabadon vonulni, vissza-haza jutni őseik földjére s nem volt érkezésük kenyeret sütni... Késő nemzedékek szokást meg... pászka ünnepére számízik a kovászt. Sürgösen készítik a pászka-kenyert: gyors cselekvés néha szabadságot jelent!

Dr Stern Mór

— Lapunk legközelebbi száma a közbeeső peszachi ünnepek miatt vasárnap reggel jelenik meg.

— De Valera kész a béketárgyalásokra Angliával. Londonból jelntik: De Valera, ir miniszterelnök, a sajtó munkatársai előtt tett nyilatkozatában kijelentette, hogy kész a béketárgyalásokra Angliával, de előbb biztosítékokat kell szereznie abban az irányban, hogy az ir nemzet népszavazással fogja eldönthetni, milyen államformában kíván élni s miként óhajta szabályozni Angliához való jövő viszonyát.

Alknek a gyomra fáj, bélműködése megrekedt, vagy hólyagbántalmak vannak, igyon természetes

„Bixádi” vizet

Számos egyetemi tanár által ajánlva. Mindenütt kapható. Cluj-i le-rakat: Calea Regele Ferdinand.

— Idéesség, fejfájás, álmatlanság, reggeli rosszullét, levertség, bágyadság, szédülés esetében a természetes „Ferenc József” keserűviz az emésztőszervek hiányos működéséből eredő zavarok nagy részét azonnal megszünteti, az étvágyat erősen fokozza s visszahadja a tes tnek és szellemnek régi frissességét. Orvosi szaktekintélyek megfigyelték, hogy a Ferenc József viz öregemberek betegségéinél és neurasthénások bajainál is mindig megbízhatóan és kellemesen hat.

— A cluji jesiva értesítése. A cluji jesiva vezetősége ezton közli az érdekeltekkel, hogy a felvételi kérvények elintézésére a félünnepek alatt kerül sor. Ugyanakkor mennek széjjel az értesítések azoknak, akiket a jesivára felvettek.

— Betegsége miatt nem tehet le a hivatali esküt Carmonas portugál elnök. Lisszabonból jelentik: Az elnökké újraválasztott Carmonas, betegsége miatt nem tehet le a hivatali esküt. Tegnap járt le régi hivataloskodásának időtartama s most jogköre a kormányt illeti meg felgyógyulásáig s az esküt letételéig.

A magyar husvét szenzációja:
GROF MONTE CRISTO
először hangos változatban. DUMAS regénye nyomán, főszerrepekben:
ELISA LANDI és ROBERT DONAT
Bemutattja szombati kezdettel a
SELECT MOZGO

— A hatalmak kormányai újlag felszólították Litvániát, hogy adja meg az autonómiát a Memel-vidéknek. Rómából jelentik: a lapok beavatott helyről közlik a hirt, hogy a hatalmak kormányai újlag felszólították diplomáciai uton Litvániát, hogy adja meg az autonómiát a Memel-vidéknek.

— Edison fia vendéglőt nyit. Newyorkból jelentik: Thomas A. Edison, a híres felfedező Charles fia, aki tizenöt hatalmas vállalat elnöke, Newyorkban hatalmas vendéglőt nyitott, csak azért, hogy a vendéglő vezetésével elszórakozzon. A megnyitón Newyork művészeti és irodalmi világának minden kimagasló tagja megjelent.

Ma, csütörtökön a ROYAL-mozgóban monumentális superszáger:

A HINDU LÁNDZSÁS

(BENGALI)

Főszerrepekben: GARY COOPER és a gyönyörű KATHELEEN BURKE.

— A régi királyságban tovább tart a hideg. Bucurestiből jelentik: Bucurestiben, Munteniában és Moldvában tovább tart a hideg. Predealon és Azugában 20 cm. hóréteg lepte el a vidéket. Buhusiban is kemény fagy volt. Bucurestiben tartós eső, amely azonban jó a vetéseknek.

— A Hitachdud Aviva Barisszia konferenciája Alba-Iulján. Közölte az Uj Kelet, hogy a Hitachdud Aviva Barisszia rendes évi konferenciáját ezidén is megrendezi. A konferencia megrendezését az albauliai Barisszia csoport vállalta magára és már folynak az előkészületek, hogy az idei Jom Habitachdud minél eredményesebb és sikeresebb legyen. A tanácskozások folyó hó 27., 28. és 29-én lesznek, míg a konferencia utolsó napján közös kirándulást rendeznek a konferencia résztvevői a közeli Hategon lévő Háboné hachsara telepre. A Jom Habitachdud programjába különböző, széles érdeklődésre számot tartó referátumok szerepelnek, melyek egy a Barisszia, mint az általánoscionista életet érintik. Referátumokat tartanak: Danzig Hillél, Walter Mose, Noél Efrájim, Adler Hubert, Gutfried János, Danzig Tibor, dr. Karpf Ferenc, Ávrám Jakab, valamint a Barisszia erעי kibucának és a Hisztadrut kiküldöttjei: Walter Eliézer (Naharájim) és Grossz Jehuda (Gedera). A konferencia keretében 28-án este nagyszabású zsidó irodalmi estet rendez az albauliai Barisszia, melynek keretében Dazig Hillél előadást tart, Sándor Nusi (Arad), Grienberg, Lándán és Slonszki verseket szaval, Grossz Jehuda palesztinai riportot, míg Adler Hubert saját írásából és fordításából olvas fel. 27-én este az ismerkedési est keretében Koszta Rezső tart előadást. A konferenciára Erdély minden városából nagyszámú delegátusok jönnek, ami annál könnyebben lehetséges, mert a román ünnepekre való tekintettel, feláru jeggyel lehet utazni. A Jom Habitachdud programjának részletes ismertetésére és méltatására még visszatérünk.

— Anghelcescu volt bankormányzó Cluj-ra érkezik, hogy megszövegezzék a vaidista proklamációt. Bucurestiből jelentik: Anghelcescu volt bankormányzó ma Clujra utazik, hogy Vaidával tanácskozzék. Valószínű, hogymost fogják megszövegezni az országhoz intézendő újabb manifesztumot.

— Henderson fel akarja támasztani a leszerelési konferenciát. Genfből jelentik: Henderson tárgyalásokat folytat a leszerelési konferencia elnökségének összehívása érdekében. Az az óhaja, hogy az elnökség a májusi rendes népszövetségi tanácsi ülészak idején tanácskozássra összejöjjen. Terve nehézségekbe ütközik.

— Forradalmi ujítás a konyha körül. A cluji Bergner-familia egy Amerikába származott tagja, Bergner Dezső érdekes találmanyról írnak hasábotok a newyorki lapok. Az étkezésnek valóságos forradalmasításáról van szó, egy olyan készítményről, amely a mai konyhát reggeltől-délig való tüzelésével, a háziasszonyok időelötti elsorvadásával ugyszólván megszünteti. Bergner Dezsőnek, az Amerikai Magyar Népszava szerint, sikerült a legkitűnőbb gombaféléket úgy konzerválni, hogy például egy kis üvegben levő preparátumból egy háziasszony legálább ötvenszer készíthet családjá számára gombalevest, ami még abban is különbözik a rendes gombalevestől, hogy nem fujja fel a gyomrot. A készítményből egy leveskanálnyit kell felereszteni vízben és egy egész család számára kész a leves. Ugyanígy előállított Bergner Dezső gulyás és pörkölt, csirkepaprikás, főzelékek, pürék preparátumait, amikhez nem kell más, mint egy kevés, villanyon vagy spirituszon felforrított víz. Friss ízt, pompás zamatot és gusztyusos színt ad az újszerű ételkonzerv. Bergner Béla gyári képviselő, a feltaláló fivére levelet kapott Newyorkból, amelyben közli, hogy három évi szorgalmas kísérletezés után sikerült neki a szinte forradalmi jelentőségű süritett tápszert előállítani. Az anyag egy finom paszta, amelynek többek között az a nagyértékű előnye, hogy az ételek nem okozzák a puffedség érzését s kikiszbőlbi a savakat. Az étel elkészítése husz percnél tovább nem tart. Bergner preparátumait már kezdik gyári uton előállítani és észra Európában is forgalomba jön.

2 lábunkkal

egy egész életen át járunk. futkosunk és állunk. Kiméljük és óvjuk őket. Szereltesük cipőnkre a kellemes viseletű PALMA-OKMA talpat, amely tartós, rugalmas, vizhatlan és olcsó.

PALMA-OKMA

— „Mit irtak 1911-ben?” Egyik illusztrált újság a következőket írta: Ragályos betegségek elleni védekezésre annyi mindent hirdetnek, hogy tanácsos a nagy közönséget megbízható módon tájékoztatni. Az a fontos, hogy ne csak maga az érdekeltek cég ajánlja készítményeit. Így pl. Gerlőczy Zsigmond dr. egyetemi magántanár, a fővárosi járvány-kórház főorvosa, tehát a leghivatottabbak egyike, továbbá dr. Kondrádi Dániel és dr. Filep Gyula e. m. tanárok és tekintélyes bakteriológusok, dr. Garami Béla „Az Újság” című napilap egészségügyi szakírója a járvány ellen a legtekintélyesebb napilapokban és szaklapokban, mint a legjobb hatású védekezést ajánlják a kitérő „Szt. László” fertőtlenítő pipere szappant. Informátorunk érdeklődött, hogy mi a helyzet ma, 25 év után és a következő információt nyerte: A mulófélben levő óriási nátház-járvánnyal kapcsolatosan, amelyet alig sikerült valakinek elkerülni, addig a „Heinrich” Szappangyár tisztviselői és munkásai az egész járvány ideje alatt sem betegesgélyöztek, sem a gyár orvosát nem kellett igénybevegyék, mert a Szt. László szappannal való munka folytán desinfiálódtak.

— Május 7-én választják meg Erdély görögkatolikus metropolitáját. Bucurestiből jelentik: Május 7-én ül össze Blajon a görögkatolikus szinódus, amely megválasztja az új görögkatolikus püspökökön kívül a görögkatolikus püspökökön kívül Macavei Victor kanonokot is jelölni fogják, aki sok szavazatra számíthat.

Modern csöbutor és csillár detail-kiszolgálásnál is Gyári áron!

— A francia gazdasági krízis hírei. Londonból jelentik: Pénzügyi és gazdasági körökben megállapítják, hogy Franciaországban, Flandin intencióhoz képest lassan csökkentik a termelést a fogyasztás céljából, hanem hogy további áreséseket megakadályozzanak. Több iparágban máris megegyezések jöttek létre döntőbírói közbenjöttel a termelés szabályozása tekintetében. A Financial News szerint Franciaország államadósága az utóbbi négy év folyamán 41 milliárd frankkal emelkedett. Ez évben a francia kincstár további 14 milliárd kölcsönt lesz kénytelen felvenni. Az év tartamára a francia állam által vállalható exportgarancia összege 1 milliárd frank. Csaknem háromszáz milliót már igénybe vettek.

UJ KELET *Legújabb hírek*

A Népszövetség meg- szavazta a francia javaslatot

(Első oldali cikkünk folytatása)

ügyi népbiztos élesen támada a német birodalmi kormányt a légügyi egyezmény és az általános védkötelezettség bevezetése miatt. Litvinov után Ausztrália, Spanyolország, majd Portugália fődelegátusai a hatalmak határozati javaslatlattervezete elfogadása mellett foglaltak állást.

A vita lezárása után a tanácsstagok megszavazták a hatalmak által előterjesztett határozati javaslatlattervezetet.

A Népszövetség tanácsa kétórás vita után szavazta meg a francia határozati javaslatot. Egyedül Dánia nem szavazott, amelynek delegátus kijelentette, hogy helyesli a javaslat konstruktív részét, de az a véleménye, hogy a multban történt szerződésesség elítélésének nem szabadna akadályoznia a jövőbeni kiengesztelődés művét. Ezért anélkül, hogy ellene szavazna, tartózkodik a szavazástól.

Beck lengyel külügyminiszter is megszavazta a javaslatot, ami nagy csalódást keltett német körökben.

A népszövetségi delegátusok nagyrésze ma elutazik Genfből.

ROYAL-MOZGÓ
Nagy ünnepi műsor:
A HINDU LÁNDZSAS
(Bengali)

Palesztinában elültették az első fát Sándor jugoszláv király emlékezetére

Jeruzsálem, április 17. Egy zsidó egyesület kezdeményezéséből tegnap ültették el ünnepélyes keretek között az első fát néhai Sándor jugoszláv király palesztinai erdejében. Az ünnepségen jelen volt Wauchope Arthur angol főmegbízott is.

Negyven tábornokot nyugdíjaztak Bulgáriában

Szofia, április 17. (Rador.) A lapok szerint ma királyi dekrétummal 40 tábornokot nyugdíjaztak, köztük Szofia katonai parancsnokát, Krajovszkyt is. A nyugdíjazott 40 magasrangú tiszt közül a legtöbben résztvettek a mult évben megkísérelt katonai diktatura tervében.

Százezres pénzbüntetéseket rovott ki a kormány az etnikai származásról szóló táblázatok helytelen kiállításai miatt

Bucuresti, április 17. A román elem elhelyezése ügyében kiküldött miniszteri bizottság ma délelőtt folytatta a beérkezett alkalmazotti tabellák ellenőrzését. A bizottság a Vacuum Oil társaságot 100.000, a Siemens-Schukert céget 30.000, az ABC vállalatot 66.000, az SKF társaságot 10.000, a Tesatoria Galateanát 5000, Weisz Kálmánt Oradea 3000, End. Textila Auscher Timisoara 3000 lej pénzbüntetésre ítélte. Dorgálást kaptak: Belgo-Romana Cluj, Vogelsang, Fabrica de tricotate Sibiu, stb.

Tovább kell fizetni a 200 lejes import-export díjat. A cluji Kereskedelmi és Ipar-kamara ezután hozza az érdekeltek tudomására, hogy a külkereskedelmi hivatal (Directiunea Reglementării Comerțului Exterior) legújabb rendelkezése értelmében az importáló kereskedők továbbra is kötelesek fizetni minden egyes vámtétel után a 200 lej díjat a e nyugtát a kéréshez kell csatolni.

— Csak a Banca Nationala engedélyével lehet effektív lejt behozni. Bucurestiből jelentik: A vámigazgatóság köztudomásra hozza, hogy effektív lejt behozatala az országba csak a Nemzeti Bank engedélyével van megengedve, egyébként tiltva van.

Az Uj Kelet kirándulóinak figyelmébe!

Újlag közöljük az összes érdekeltekkel, hogy a kirándulásra való jelentkezéseket lezártuk. Kérjük a jelentkezőket, hogy a hátralékos összegeket sürgősen küldjék be címünkre.

Nyomatékosan kérjük azokat, akik az egyiptomi kiránduláson részt akarnak venni ezt postafordultával közöljék velünk, hogy számukra az egyiptomi vizumot idejében megszerezhetik. Akiknek Palesztinára már vizumozott utlevelüket visszaküldöttük, amennyiben részt akarnak venni az egyiptomi kiránduláson, úgy utlevelüket vissza kell küldjék nekünk.

Összesen három fényképet kérünk beküldeni. Egy kell a vizumhoz és kettő a hajjai partraszállásnál.

Azoknak, akik a Banca Nationala útján valutát tudnak igényelni, kívánságukra megküldjük vizumozott utlevelüket.

A kiránduló csoportot Jámbor Ferenc, az Uj Kelet felelős szerkesztője vezeti.

A clujak április 30-án, kedden délelben 12 óra 20 perckor indulnak, a vidékiek ehhez a vonathoz csatlakozhatnak. Constantaban találkozás az Elit szállodában.

A cluji Orvosszövetség letárgyalta az Umanitatea önszegélyző ügyét

Az orvosokat kötelezte, hogy visszalépjenek
az önszegélyzőből

Cluj, április 17. A cluji városi orvosi hivatal tegnap foglalkozott azzal a feljelentéssel, amelyet egyes orvosok adtak be a Clujon működő Umanitatea önszegélyző egyesület ellen. Az Umanitatea néhány száz családot szervezett, melyeket a havi tagdíj befizetése ellenében orvosi kezeléssel és gyógyszerrel látott el. Az egyesület a nyolc szakorvosi állásra egy évre nyolc ismert zsidó orvost szerződtetett le, akiknek az orvosi szolgálat ellátásáért rendszeres, hasonló alakulatoknál szokásos honoráriumot fizetett.

Clujon hasonló rendszer mellett még néhány egyesület működik. A legismertebb ezek közül a Polgári Önszegélyző egyesület, amelynek sok tagja lépett át az új egyesületbe, az Umanitatea, melynek egyébként elismert jogi személyisége van. Sok szakmai, főleg iparos egyesület szervezódik hasonló formában és a befizetett tagdíjak ellenében orvosi kezelést is ad tagjainak.

Az Umanitatea esete volt az első, amellyel orvosi fórum foglalkozott és megállapította,

hogy hasonló orvosi tevékenység az orvosi etikába ütközik. Az érdekeltek orvosok kijelentették, hogy jóhiszeműen jártak el, de hajlandók bármikor megszakítani a kapcsolatot a Umanitatea-val. Orvosi körökben azonban helyesnek tartják, hogy ezek után az összes hasonló egyesületek működését felülvizsgálják, mert amennyiben az Umanitatea tevékenységét megbélyegeznék az orvosi kamara, de érintetlenül hagyná a többi, úgy éppen az a körülmény, hogy az Umanitatea-nál véletlenül zsidó orvosok működnek, gyanúsításokra adhatna alkalmat a határozat objektívítását illetően.

Az orvosoknak ezt a véleményét alátámasztja a Vaida-féle Patriának mai cikke, amelyben a történeteket úgy állítja be, hogy a cluji magyar orvosok a meg nem engedett eszközökkel dolgozó zsidó orvosok megszabályozását kérték az orvosi kamarától. Meg vagyunk győződve róla, hogy a cluji magyar orvosok, akik közül számosan működnek hasonló egyesületekben, meg fogják adni a kellő választ a Patriának az elismert tekintélyű zsidó orvosok ellen intézett gyanúsító támadására.

LION FEUCHTWANGER

Oppenheim testvérek vászonkötés 158 lej
Zsidó háboru 2 kötet füzve 60, vk. 125 lej
Csunya hercegnő, füzve 50, vk. 80 lej

LEPAGE-nál, Cluj

Postán utánvétellel. Kérjen jegyzéket.

Vasúti katasztrófák napja

London, április 17. Ujskóciában a halifax gyorsvonat kiskilott és a szerelvény egy része felborult. Hét halottja és öt sebesültje van a vasúti szerencsétlenségnek. Mukden közelében két személyvonat összeütközött. Hét halálos áldozata és tizenhat sebesültje van a vasúti katasztrófának.

Gömbös ismertette négy- éves programját Horthy kormányzóval

Budapest, április 17. (Rador.) Horthy kormányzó kihallgatáson fogadta a Gömbös-kormányt, amelynek élén a miniszterelnök ismertette négyéves programjának főbb eleveit. A kormányzó felhatalmazta a miniszterelnököt a négyéves terv megvalósítására.

— Csökkent a vörös hadsereg ellenálló ereje? Londonból jelentik: Az Evening Standard szerint a francia hadvezetőség kezd kissé kiábrándulni a vörös hadsereg erejébe vetett bizalomból, mert az utóbbi időben olyan jelentéseket is kapott, amelyek ellenálló képességét problematikusnak teszik.

— Tizenkét milliós aktívával zárult a német külkereskedelmi mérleg márciusban. Berlinből jelentik: A német külkereskedelmi mérleg március hónapban 12 milliárd fölösleggel zárult. Februárban meg 57 millió volt a deficit, vagyis annyival multa felül a bevitel az exportot. Azt hiszik, hogy a Saar-vidék visszacsatolása jelent sokat a külkereskedelmi mérleg javulását illetően.

— Előkészítették a cigári fegyvergyárral kötött szerződést. Bucurestiből jelentik: Tegnap délután a hadfelszerelési minisztériumban Tatarescu elnökletével értekezlet volt, amelyen elkészítették a cigári üzemekkel kötött fegyverszállítási szerződést.

GENZURAT

Jó állást akar kapni?

Előre akar haladni karrierjében?

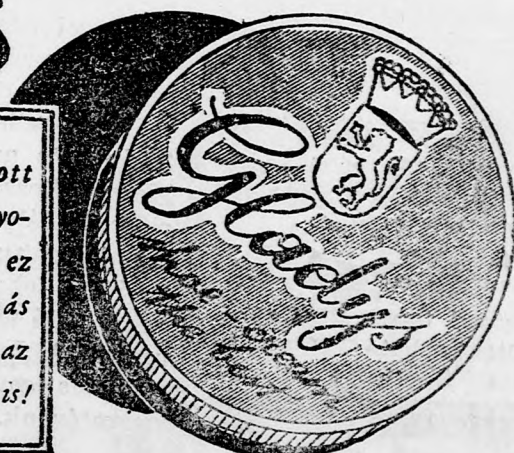
Legyen gondja külsejére és főleg cipőire.

Előkelő, jó izlésű férfi sohasem fog hazulról piszkos lábbelikkel elmenni. A cipő néhány pillanat alatt ragyogóan tiszta lehet, ha „Gladys” cipőkrém használ!

GLADYS

A „Gladys” krém nyújtotta fény tartós és könnyen elérhető, miáltal a „Gladys” olcsó és gazdaságos. E cipőkrém kiváló minősége tartósabbá teszi a lábbelit, mert a bőrt táplálja.

Jól gondozott cipő jó benyomást kelt és ez a jó benyomás hatással van az Ön személyére is!

Kétszázötven esztendőben. Itt lett történetük. A nemlem kezdetén 210 esztendő, nyomta rá Izrael. Két szakaszának. Az első sodik: szolgálata.

Az első szakdók. Nagyra csillagokból ok való hivatottságonálni testvér lentébe került. ról. Egyiptomb jukori álmai. A magára idézte lett Fárao ortett az államna magának.

Ö volt az ekként jellemez betűnőben a vtervű gazdasági mithikus alakjádó művelődés egyiptomi kultu

Ö volt az ekként magával rció, a városi estatta meg telt bonáért jöttek szárazság lepte József hintókat fel atyjukat, Játomba. Mondják lett az ő fia és

Itt vége az e nagy dráma esztendő: A zsidó. Az első, amnak, a földművi huznak a Nilus és szabadok. sokkal fiatalabb pi. katonai, ipanó az egyiptom magát.

Ezután elhonyt tudunk. hterjedtek” Egyiki nem ismertartja a számukat.

A második fekezdődik. A zstenek Faraonak. De most már. Már nem is zsmi civilizációnak szokásait és ösöket és a látófaragott bika-izsenek hosszu hogy felébressz nyokat, az ösoszor fordultak megnevelésükkel elmehetett Fára nulásra és elliger felé.

A bolygó zsvándorol és m ez a színjátékstereotíp módó

A játék min valamelyik bír légüres tér kelle, pénzre, kúvan szükség. zsidók, itt alk hazát teremtés zsidó előbb fölvérei az egyiptszüknek bizony főforrása és ngyobb lehetőség kezdetlegesekek. mük. A tehets munkás” — mgyorsan előny Jő szolgálatok népnek. Épít lenditi a város delmet.

Az egyiptom

PESZACH 5695

PITHOM ÉS RÁMSZÉSZ RABJAI

Irta: DANZIG-HILLEL

1.

Kétszázöt esztendővel ezelőtt a zsidók Egyiptomban. Itt lettek néppé és itt kezdődik a történetük. A néppéalakulásuk és a történelem kezdetének perdöntő korszaka ez a 210 esztendő, mely súlyos sorspecsétjét nyomta rá Izrael 5000 éves történetére.

Két szakasza van ennek a 210 esztendőnek. Az első szakasz: szabadság és a második: szolgaság.

Az első szakasz előjátéka Józseffel kezdődik. Nagyraívó fiatalember volt, aki a csillagokból olvasta ki felsőbbrendűségére való hivatottságát és akinek nem tudott imponálni testvérei primitív pásztorélete. Elmentette került velük és ők elültették földjükön. Egyiptomba ment és itt teljesültek ifjúkori álmái. Azok az álmok, melyekkel magára idézte testvérei haragát. Alkirály lett Fáraó országában, nagy szolgálatokat tett az államnak és nagy érdemeket szerzett magának.

Ő volt az első városi zsidó, akit Dubnov ekként jellemez: „József képviseli legszembeötlően a városi kultúrához és a nagytervű gazdasághoz való vonzódást. Az ő mithikus alakjában lép először elé a zsidó művelődés harmadik nevelőszülője: az egyiptomi kultúra.”

Ő volt az első a pásztorörzs fiai közül, akit magával ragadott az egyiptomi civilizáció, a városi élet fénye. Ezt a fényt csillogtatta meg testvérei szemében is, akik gabonáért jöttek hozzá, mert Kánaán földjét szárazság lepte el. Ők gabonát kértek — és József hintókat adott nekik, hogy hozhassék fel atyjuknak, Jákobot és egész házáat Egyiptomba. Mondják el neki, mily nagy ember lett az ő fia és jöjjön fel vele egész Izráél.

Itt vége az előjátéknak és megkezdődik a nagy dráma első felvonása. Az első száz esztendő: A zsidók Gosen földjén telepednek le. Az első, amit az egyiptomiaktól eltanulnak, a földművelés mestersége. Csatornákat húznak a Nilustól földjeikre, jólétben élnek és szabadok. „A zsidó nép ebben az időben sokkal fiatalabb volt, semhogy abban a papi, katonai, ipari, városi műveltségben, amiről az egyiptomi volt akkor, jól érezhetné magát.”

Ezután elhomályosodik a szín. Csak annyit tudunk, hogy „megsokasodtak” és „elterjedtek” Egyiptomban. És az új Fáraó — aki nem ismerté már Józsefet — soknak tartja a számukat és nagy a hatalmuk.

A második felvonás már egészen új színen kezdődik. A zsidók kincses városokat építenek Fáraonak. Pithomot és Rámszészét. De most már nem szabadok. Rabok lettek. Már nem is zsidók. Behódoltak az egyiptomi civilizációnak, eltanulták az egyiptomi szokásait és kultuszait. Elfelejtették az őseiket és a láthatatlan zsidó istent aranyból faragott bika-istennel cserélték fel. Mőzesnek hosszú évekig kell kijárnia közéjük, hogy felbressze bennük az ősi hagyományokat, az ősek hitét és szellemét. Hány-szor fordultak ellene, míg annyira jutott megnevelésükkel és előkészítésükkel, hogy elmehegett Fáraóhoz engedélyt kérni a kivonulásra és elindulhatott velük a Vöröstenger felé.

2.

A bolygó zsidó a népek térképén ide-oda vándorol és mindig és mindenütt ugyanazt a színjátékot játssza vele a sors, mely stereotip módon ismétli meg önmagát.

A játék mindig úgy kezdődött, hogy valamelyik birodalom világkereskedelmében légüres tér keletkezik. Vállalkozó emberekre, pénzre, kultúrtaaszatalra, uttörőkre van szükség. A zsidókat hívják: Jertek zsidók, itt alkalmat adunk nektek, hogy hazát teremtsétek magatoknak. A vándor zsidó előbb földet is kap, miként József testvérei az egyiptomi Gosenben. De a föld szűknek bizonyult. A mező a bennszülöttek főforrása és nem nyújt az idegeneknek nagyobb lehetőségeket. A városok viszont megkedveltek. Nincs iparuk és kereskedelmük. A tehetséges zsidó a tapasztalt „előmunkás” — miként József Egyiptomban — gyorsan előnyös pozíciót biztosít magának. Jó szolgálatokat tesz az államnak és a népek. Épít és gazdaságokat teremt. Felmenti a városokat, az ipart és a kereskedelmet.

Az egyiptomi sorsjáték azonban sehol sem

kerül el őket. A kincses városok megsokaják őket, fölélegessé válnak és újra meg kell rendezniük már-már hagyományos kivonulásukat.

Különböző időben és különböző helyeken így perget le a zsidó élet színjátéka:

3.

Babilon...

Előbb Babilon vizeinél ültek. „Jobb egy kicsiny földbirtok, mint egy nagy áruaktár” — tanította Ráv, a babiloni talmudi iskola mestere. „Ha jól akarsz lakni, szolgálj a földnek”. De később megfordult a tétel: „Ha jól akarsz élni, élj a városok fényében.” Brentano szerint a zsidó kapitalizmus bölcsője Babiloniában ringott. Üzleti kapcsolatba jutottak az állammal. Megfelelő tőke birtokában bérbevételek az adókat és a vámokat. Felendítették a városi ipart. Kezükben volt a városi kereskedelem. A hatalom birtokosai szívesen fogadták leleményes segítségüket...

De aztán vége. Nincs tovább. Az első babiloni galutban két zsidó városi centrum alakult ki. Az egyik Susan városában — itt lépett fel Hámán. A másik Hermantínében, Egyiptom déli határvárosában — itt volt az első pogrom, amit feljegyzett a történelem. A második babiloni galutban a zsidó exilarchátusnak is ez a vége. Új királyság támad: Bizánc. És az új királyság újra kiveti őket.

4.

Alexandria...

Nagy Sándor lett Ázsia és Afrika mediterrán birodalmának ura. Az új imperátor megjelenik Jeruzsálem előtt. A szentély papjai elébe vonulnak. Nagy Sándor leugrik lováról és leborul a zsidó főpap előtt. Mert — ugyan — egyszer megjelent álmában egy Jeddúhához hasonló alak és megjósolta neki, hogy győzni fog, most, hogy találkoztott vele, meg kell haljania előtte vagy inkább az ismeretlen Isten előtt, aki álmában szóltott hozzá.

Nagy Sándor valóban meghagyja a zsidókat szabadságukban. Amikor meghódítja Egyiptomot és megalapítja a róla elnevezett Alexandriát, a közelkelet legjelentékenyebb kereskedelmi és kulturcentrumát, görögökkel és zsidókkal népesíti be az új telepet.

Alexandria nagy zsidó centrum lesz. A ptolomeuszok alatt jól megy a soruk. Építenek, ipart teremtenek és közvetítenek. Privilegiumokon élveznek. Nem sokáig. A bennszülött görögök fellázadnak, haragra lobbanak a lojalis zsidók ellen. Alexandriában 50 ezer zsidót lemészárolnak...

5.

Spanyolhon...

Az első spanyol kiüzetés előtt (Szebebut király rendelete 613-ban), a zsidók jelentékeny része „nem kereskedelemmel, hanem gazdálkodással foglalkozik”. Jönnek az arabok. A zsidók fénykorukat élik. Jogokat kapnak a városi gazdaság és civilizáció uttörői. Ők irányítják az állami pénzügyeket. Nagy szolgálatokat tesznek egy a mohamedán, mint a keersztény uralomnak. Zsidó privilégium — például — a textilkereskedelem. Az iparban is pionirok. Kulturcentrumokat teremtenek...

Aztán ennek is vége. A gazdasági nivó emelkedésével nőnek az igények és szükségletek. Kriszta áll be. A nép elégedetlen. Izabella és Katolikus Ferdinánd küzi a zsidókat.

Pithom és Rámszész megint kivette őket.

6.

Frankbon...

Nagy Károly, aki írni, sem olvasni nem tudott — barátságos arccal fogadja őket. Udvarában zsidó bankárok, közvetítők és követek forgolódnak. Ők szervezik meg a városi kereskedelmet. Tőkét szereznek a gazdasági felépítéshez. Megtanítják a lakosságot „keresni”. Maguk is keresnek és az életet szépek látják...

IV. Károly megelégteli a dolgot: elkobozza vagyonukat és küzi őket.

7.

Németország...

A 800-ik és 1000-ik évben zsidó földművelő telepekről tud a történelem Germániában. Szabadságban élnek. Külben jómódu földbirtokosok és kereskedők. 1084-ben Rüdiger püspök kijelenti Speyer városában, hogy a zsidók befogadásával csak növekedni fog a

város tekintélye. Worms, Mainz, Regensburg stb. zsidó centrumok. A hercegek, püspökök és nemesek okos zsidókat tartanak maguk mellett... Bismarck házbankára is a zsidó Bleichröder, Jól megy nekik...

Közben és utána kiüzetések, mészárlások, jogfosztások.

8.

Lengyelország...

Cazimir lengyel király hívja a zsidókat. Spanyolországból, Franciaországból elűzött zsidók Lengyelországba mennek. Lengyelország és Litvánia agrárállamok. Nincs cserekereskedelmük. A zsidók, kik eleinte itt is kaptak földet és foglalkoztak mezőgazdasággal, a primitív termelés, lehetőségek helyett az ipari, kereskedelmi s pénzügyi teret mutakozó nagy kilátások felé orientálódnak. Reorganizálják az állam pénzügyeit. Kézbe veszik az adókat és vámokat. Így megy ez mindaddig, amíg primitív viszonyok uralkodnak; míg jól jön az államnak: „József szolgálata”. De a bennszülöttek is meglátják a kereskedelmi és ipari fellendülést: Maguk is a fejlettebb gazdaság és a városi civilizáció forrásait szomjuhozzák. Az igények és szükségletek nőnek, éleződik a gazdasági harc. A nép rabolni akar, fosztogatni. A nemesek észhez kapnak: „Mit akartok tőlünk? Az ország titkos uralója a zsidó!”

A többi már tudjuk...

9.

A zsidók tovább mennek. Új Pithomot és új Rámszészét építenek. Ez alkalommal a tengeren is tul.

Amerika!...

Mihez kezdjenek? A föld szabad. Van üres terület. Regenerálódni lehetne. Új, egészen új életet kezdeni. De már késő. Ők már nem tudnak. Pithom és Rámszész rabjai. Kétezer éve városok lakói. Városi kultúra, civilizáció, ipar, kereskedelem, tudomány, művészet — ez az életük, ez a lelkük, szellemük. Nem tudnak róla lemondani már. Amerika nagy gazdaságával és lehetőségeivel hívja őket. Hív a föld. Nem! Ők nem mennek. Már nem tudnak. Felebarholókat építenek!

10.

Berlin...

Európa közepe. Hetvenmillió nép, hatalmas birodalom fővárosa. Hatvanmillió közül 600 ezer zsidó. Kétszázézer közülük Berlinben él. Fényes kirakatjaik, reklámjaik, címtábláik vannak a főútszakon. Az irodalom és művészet szalonjaiban, az egyetemi katedrákon, a tudományok csarnokaiban is jelentős a számuk. Sok a híres név közöttük. A patzon vannak, elől.

Ezt használja ki Hitler. Megfogja a vidéki németet, a német kisembert és végigvezeti Berlin utcáin: „Nézzétek, németek, ezek a fényes kirakatok, ezek a reklámok és címtáblák az övék. És ti falusi és kisvárosi németek s ti német munkásemberek nyomorogtok!” A német kispolgár, a falusi paraszt elhiszi minden szavát. Ő nem lát mást, mint a kirakatokat a főútszakon, a címtáblákat és reklámokat — s ez neki elég. Az igazi javakat azonban nem látja. Hitler azt nem is mutatja. Nem látja a gyárakat, a német nagyipart, melynek kémeényei a perifériákon füstölögnek, nem látja a nagybirtokot, mely maga a német birodalom, — a Hinterland. Hitler csak a pláztra mutat. „A főváros utcáin gazdagodnak a zsidók. Ők az ország urai, ők gyártják a törvényeket!” — oktatta ki a Führer a német provinciát és mögötte a német nagy ipar és a nagybirtok gugolt és sugalmazott.

Hitler uralomra került és a 600 ezer zsidó — mint hajdanában a 600 ezer egyiptomi — megkezdte kivonulását.

11.

Bécs...

Ugyanaz a kép. A feltörő provinc, a városi periféria beleitközik a kirakatokba és címtáblákba. Udvari szállítók, udvari és miniszteri tanácsosok — zsidók. Bécs zsidó város. A szocialista rezsim elzsidosította a mi osztrák Bécsünket. S mi, a provinc ehéztünk, a nép nyomorog... Az istenadta nép elsöpri a szocialista rezsimet. Új rezsim jön, mely megígéri: vége a zsidóuralomnak, vége az elzsidosodásnak, az osztrák nép lesz az ur Ausztriában. Rendi állam! Rend-re repülnek ki hivatalaikkól a zsidók. Rend-re bukanak a zsidó bankok. Rend-re omlanak

össze a zsidó vállalatok.

S rendre áll ki Schuschnigg kancellár kijelenteni a nagyvilágnak: Ausztriában, a rendi államban nincs felekezeti üldöztetés!

12.

Bukarest...

Románia parasztállam — hirdetik a politikusok. A parasztnak nyomorognak, munkásainknak, ifjúságunknak és intellektueljeinknek nincs kenyerük. A kirakatok, a címtáblák, a bankok, az ipari vállalatok — nézzétek románok! — ott ülnek a zsidók. Numerus Valachicus!

Másszóval: Mit akartok tőlünk? Az országot a zsidó uralja! Ő épít Bucurestiben, ő épít Cernautiban, ő kapja a diplomákat, ő tartja kézben a bankokat és a gyárakat. Ébredjétek románok!

13.

1800 körüli száz esztendővel ezelőtt Európa nagyvárosaiban. Bécsben, Varsóban, Budapestben, Berlinben 4—8000 zsidó élt helyenként. Lembergben, Brodiban stb. sem volt nagyobb a számárnyuk.

1925-ben, száz esztendővel később Varsóban 310 ezer, Bécsben 201.514, Budapestben 207.015, Berlinben 200.000, Newyorkban 1.765.000 a számuk.

„Minél nagyobb a város, annál nagyobb a zsidókra gyakorolt vonzóereje” — állapítja meg Ruppin Sociológiájában.

Pithom és Rámszész. Ez a mi zsenialitásunk fénye — és ez a mi sorsunk végzete. Mindenütt a patzon vagyunk. Az élet, a gazdaság felszínén. Elöl, a kirakatokban, a címtáblákon, S csak kirakatunk és csak címtáblánk van és — nincs Hinterlandunk. Az első vihar bennünket seper el, bennünket, akik a felszínén és a felszín legexponáltab helyein állunk. Fővárosok uccáin. Pithom és Rámszész bulvárdjain. Az első rajvonásban — Hinterland nélkül.

14.

Uj fejezet kezdődik.

Pithom és Rámszész szerte a világon felmondja a szolgálatot. Elég! Zsidók, akik eddig nem akartak ismerni „Jákobot”, zsidók, akik eddig jól érezték magukat Pithom és Rámszész falai között — menekülnek. Menekítik magukat és tőkéiket. Hová? Nincs más út, csak az a kis ország a Földközi tenger partján, ahová Mose Rabbenu vezetett három és fél évezreddel ezelőtt az Egyiptomból kivonuló zsidókat és ahol három és fél évezred múltán új honfoglalást rendez egy új zsidó nemzedék.

Uj Mose Rabbénunk kellene születnie, aki vezesse őket a kivonulásban és vezesse őket a tengeren és pusztán az Igéret földje felé.

Mert, ha nincs Mose Rabbenu, Micrajimból is újra Micrajim mentek volna őseink. Pithomot és Rámszészét építeni új Fáraónak új szolgaságban.

De mit tett Mose? Odavezette őket a tengerhez. Nézzétek: vér és veríték tengere ez, küzdelmek és megpróbáltatások hullámai. Ezen a tengeren kell előbb keresztüljárni, hogy elérjétek a szabadság földjét. Lépjétek a hullámok!

A zsidók megrettennek az ilyen „nehéz szabadságtól. „Nem! Inkább menjünk vissza Egyiptomba!” S talán mentek is volna, ha nem száguld utánuk Fáraó üldöző serege... Mózes ekkor felemelte botját és ütött a tengerre. A nép keresztül gázolt rajta. A tulsó parton győzelmi dalt énekeltek. De nem vonultak még be az Igéret földjére. Mose tudatosan a pusztába vezette őket. Törvényt adott a népeknek. A nemzeti fegyver és az emberi erkölcs alaptörvényeit.

S amikor a pusztában is felharsant a régi nóta: „Vissza Egyiptomba!” és aranyborjunak áldoztak a zsidók. Mose Rabbenu újra kemény elhatározásra jutott. Ezt a nemzedéket, így, ahogy van, ezt a nemzedéket, mely a szolgaság jármát cipeli lelkében, — ezt a nemzedéket a pusztában hagyja, ezzel a nemzedékek nem kezd honfoglalást és országépítést.

Uj nemzedéket nevel a pusztában. A forró sivatagban, kemény nehéz életviszonyok között. Uttöröket nevel. Új erőt és új szellemet önt beléjük.

Igy is történt. A „dor mltbar” a pusztában maradt. Az Igéret földjére egy új generáció indult el, mely mentes volt Pithom és Rámszész szellemétől...

Ez volt Mose Rabbenu 40 éves hachsaránja a pusztában. A nemzedék, amelyet felnevelt és amely elindult az ország és a föld meghódítására — chalu-nemzedék volt.

Akkor 600 ezren voltak a zsidók. Ma 18

(Folytatása a 10-ik oldalón)

KONVERTITÁKBÓL-MARRANUSOK

Írta: MARCU VALERIU

Alábbi szemelvény a Romániából Németországba származott és onnan a nagyvilágba emigrált híres zsidó írónak, Marcu Valeriu könyvéből való. Marcu Valeriu könyve, amelynek címe „A zsidók Spanyolországból való kiűzetése”, közvetlenül Hitler uralomra kerülése után íródott, azzal a nyilvánvaló céllal, hogy a Harmadik Birodalom zsidóságának sorsát a spanyol zsidók kiűzetéséről szóló történelmi regényen keresztül példázza.

Amikor a középeurópai zsidókat azzal vádolták meg, hogy talmudi receptre a Rajnát és a Dunát összes mellékfolyóikkal együtt pestissal fertőzték meg és az elé az alternatíva elé állították: keresztváz, vagy halál, a zsidók nem várták meg míg kimondták fejükre az ítéletet, hanem ezérfele módon üngyilkosságot követtek el. Szokatlan versenyt futás vette kezdetét: vajjon ki égeti meg a zsidókat hamarabb, a városi tanács, a rablóbandák, vagy ők maguk önmagukat? Malmában a városi tanács nyerte meg a versenyt. Tizenkétezer zsidót „oly módon pirított meg, hogy a Szent-quirin templom ólomablakai és harangjai beleolvadtak a tűzbe.” Esslingenben viszont a zsidók nyertek. Az egész zsidó hitközség összegyűlt a zsinagógában és gí-gászi magyát csinált a templomból. Speyerben pedig a rablóbandáknak jutott a palma: a rablók nem kultiválták az égetést, a fojtogatás volt a metódusuk és a holtesteket üres boroshordókban szépen lecsusztatták a Rajnán. Frankfurtban megint csak a zsidók nyertek; felgyújtották a ghettójukat és csoportosan dobták magukat a lángok közé.

Valaki, aki Brandenburgban harmincegy zsidót látott pörkölődni, így ír krónikát: micsoda megátkozott zsidók. Ha ilyesmit mesélt volna valaki; el sem hittem volna, de a saját szememmel láttam. Nemcsak hogy énekeltek és nevetgéltek, de a legtöbben ugráltak és ujjongtak és borzalmas sebek dacára nagy alhatatlansággal szenvedtek el a halált. Megölték magukat ezek a zsidók a kereszténységétől való félelmükben noha a telmud engedi a látszólagos áttérést, ha életveszélyről van szó.

De Közép és nyugateurópa zsidói számára annyira zárt volt a zsidóságban kívüli élet, hogy a rituáljuk nélküli existenciának még a kísérletét is lehetetlennek tartották.

Másképp volt ez Spanyolországban. Itt — annak ellenére, hogy kahálokban, autonóm zsidó községekben éltek és a rabbinizmusnak ellenére is — hatalmas szerepet játszottak a keletkezésben levő spanyol nemzet egyetemes életében.

Az arisztokratikus keresztény negyed héber náboobjai, ama férfiak, akiknek száz és száz arab rabszolgájuk volt, akik a zsinagógáknak ezüst csillárokat ajándékoztak, hogy megkönyítsék szívüket a rituális szabályok ellen elkövetett vétségektől, a királyok szövetségesei voltak. Három hosszú évszázadon keresztül szolgálták buzgón a trónt: minden olyan erővel szemben, amely fel akart volna lázadni az abszolutizmus ellen.

A zsidó udvarmester csaknem hozzátartozott a megratlan castillai alkotmányhoz. Ferdinánd király a zsidó Don Sámuel tette politikájának fejévé. XI. Alfonz hosszú esztendőknél keresztül nem vált meg mentortól, Beneviste Josefól, IV. Pedronak pedig Sámuel Abulaja volt a korlátlan tanácsadója. Ugyancsak meg sem tudtak lenni zsidó nevelők, tanácsosok és miniszterek nélkül.

Ezek többnyire gazdag; héberék, tudatosan mozditották elő a nagy államképző folyamatos.

A zsidó vagyon magas pócon ülő képviselői új politikai funkciót kaptak be a zsidóság területén kívül is.

Kulturális nem játszottak a héberék csekélyebb jelentőségű szerepet.

A keresztény és arab világnak az érintkezése, amely olyan fontos volt a nyugat számára; a zsidók közvetítésével jött létre.

Az elűzött arabok hagyták számukra örökségül a hellenizmust. A kordovai és toledói kalifák ragyogó egyetemei keresztény uralom alatt — zsidóktól vezette — működtek tovább.

Es ha egykor a zsidó tudósok a mórokkal versengve fordították arab nyelvre Pütagorasz, Arisztotelezt, Ptolemeuszt, a Görög matematikusokat és természettudósokat, ugy most castillai nyelvre fordították e műveket. De nemcsak műfordítók voltak. Az elsők között voltak, akik castillai nyelven verseltek. Ott állottak a spanyol nyelv bölcsőjénél, ők alapították ki azt egy nyelvújításból nyelvvé.

Mindazt, amit a zsidók a kémia, az asztrológia, a matematika és az orvostudomány terén eladdig az araboktól együtt dolgoztak, most egyedül adták tovább.

A kísérleti tudomány lelkes hirdetőkre talált bennük. A tudomány formálisan az ő monopóliumuk. Egész Spanyolországban az ő bírtokuk az orvosi művészet. A grandok, királyok és érsekek valamennyi háziorvosa zsidó. Még jámbor rabbi is, akik egykor a zsidó-arab kultuszövetség ellen fordultak, sőt most is kárhoztatták a zsidók tudományos munkásságát, kivételeket tettek a medicinaival.

A részben vagyonos, részben világi tudományokban képzett zsidók rétegében az arab uralom alatt mozgalom fejlődött ki a talmud ellen, most azonban a zsidóságban ezek az elcsábítottjai két ellenfél között éltek: a szigorú rabbinizmus volt az egyik, a spanyol nép gyűlölete a másik. A zsidók ellen fordult külső világ taszítóereje erősebb volt a legjobb királyi akaratnál. Hiszen a kahálok falai nem a királyi palotákkal voltak szomszédosak, a mindennapos érintkezés a gyűlölettel teli alattvalókkal történt.

A spanyol városoknak és a zsidó kahálok-nak egyformán megvolt az autonómiájuk és a fuerójuk. A keresztény fuerók a héber fuerók ellen fordultak. Be akarták falazni a zsidókat a zsidóságukba. Csinálhatott a király zsidóval, ami csak kedvére volt, a városok nem akarták területükre engedni őket. Ezért történhetett meg az, hogy a zsidók, akik előtt nyitva álltak az összes állami pozíciók, akik mint fél diktátorok irányították az ország politikáját, nem használhatták ugyanazokat a fűrdöket mint keresztények és nem volt szabad megjelenniük tanuként keresztény bíróságok előtt. A városok a királyi parancsok ellenére megkészelelték a zsidókat a kahálok-kivüli területeken kereskedelmi és ipari szabadságuktól megfosztani és lépten-nyomon megrágalmazni.

Ezek a nap-nap után megújuló üldöztetések épűgy morzsolták szét a zsidó népet, akár a pogromok és a missziós tervek. Ha a gazdagság és a filozófikus kételkedés sok zsidót hajlamossá tett az asszimilációra, ugy a mindennapos nyomás siettetett ezek lehullását.

E hosszú lelki folyamat alatt lépett a színre Vincent Ferrer, a nagy prédikátor. Ferrer azokra a zsidókra vetette magát, akikből hiányzott ugy a gazdagságnak, mint a racionalizmusnak a tudata és akik egy bizonyos atmoszférában fogékonyak voltak a katolikus szóra.

Vincent Ferrer teljesen át volt hatva a tértítés szükségességétől. A kinyilatkoztatás pátosza mint valami hajtóerő dolgozott benne. Ibéria leghatalmasabb prédikátorává nőtte ki magát s állítólag tizenötezer missziós beszédet intézett a zsidókhoz. Ha a pokolról beszélt zokogott, a paradicsomnak a pusztá említesénél pedig telitorkából kacagott. Sohasem nyult erőszakhoz és ifjú hiteit, ha nagy fáradtsággal is, visszatarotta a gyilkosságtól. De kíméletlenül tört be a zsinagógákba. A többnyire megfélemlített zsidók nem tudhatták pontosan, hogy a borzalmas büntetések, amelyekkel fenyegette őket, már ezen a világon vagy csak a másikon fogja elérni őket. Mindenesetre tiszteivel terelte a zsidókat a keresztváz alá. Es a zsidó-katolikus hitbuzgók többnyire az ő baráti köréből származtak, az ő tanítványai voltak.

A katolikus vallásnak a zsidók nagy többségére semmilyen vonzóereje nem volt. De jelentete az egész külső világot és a tevékenységnek a lehetőségét.

Pusztá konvenciót láttak a zsidók a kereszténységben, amelynek eleget akartak tenni, mint a többi társadalmi formáknak. Belülről zsidók maradtak és a keresztelés szertartása alatt gyakran keveredett könny a szenteltvízbe. Érdeklázasságot kötöttek és Cion leánya iránti szerelmük az ő titkuk maradt, ami ezéttette szívüket. Mert nem mutathatták olyan nyíltan, mint a muzulmánok uralma alatt, hogy csak látszólagosan tértek meg. Veszedelmes szerelem volt ez. Es a megkeresztelkedés után szigorubban próbálták megtartani a mózesi törvényeket, mint mielőtt először tették katolikus templomba a lábukat. Nem tartották meg az összes ünnepnapokat, de a nagyobb ünnepeket mind. Ettek a spanyol asztaloknál, odahaza azonban kóser konyhát vittek s legalább az egyik fiut körülmetélték. Ezek a megtértek még csak nem is áldották, hogy a'sztetésüknek a büne, ha nem az ő, de az utódaik számára apokaliptikus átokká válik.

A kikeresztelkedetteket, akiket mózes-

hitű testvéreik a kereszténység rabszolgáinak neveztek, a spanyol társadalom konvertitáinak, megtértekek hívták.

Az új világ megindult és lelkesedéssel fogadta a megkeresztelkedetteket. Ugy tekintették őket, mint a harcos egyház élő tróféit. Nagytisztségnek és ajtások dolognak számított keresztapának lenni egy zsidó keresztelénél. A konvertiták divatba jöttek. Minden püspök, minden grand és hidalgó szerzett magának házi konvertitát. Az olyan társaság, amelyből hiányzott egy megtérte, nem volt elég fényes. Ahogy Isten anyjának oltárokát és zászlókat ajándékoztak, ugy ajánlottak fel nekik megtérített zsidó lelkeket is. Nagy bűnöket vezekelték le ezekkel az ajándékokkal.

Nagy összeolvadási folyamat korszaka köszöntött be. Konvertita és keresztény közötti házasság fölültebb becsben állott az előkelő rétegek között.

A spanyol társadalom, a nem mindig gazdag aragóniai és castillai grandok, keresztül-kasul házassodtak a konvertitákkal és négy évtized múlva csaknem minden arisztokratának volt már zsidó rokona.

A megkeresztelkedettek, akik megszádlaltak minden köteléktől és teljesjogú polgárok lettek, a szél sebességével rohantak a pozíciók felé. A kedvező atmoszféra szárnyakat adott nekik. Legelőször behatoltak az autonóm városok magisztrátusaiba, ami kikeresztelkedésük előtt zárt ajtó volt a számukra. Pompás hűbéruralmukat örökölték, magasrangú tiszték lettek a hadseregben, sietve futottak fel a templomi hierarchia létráján is, nemcsak, mint érsekek és püspökök uralkodtak és kormányozták a kolostorok és gazdag püspökségek vagyonát. Negyven évig tartott ez az aranyvilág. Ekkor kezdődött először lassan, majd gyorsabban, végül borzalmas erőszakkal a reakció.

Minél több keresztény spanyol kezdett foglalkozni a medicinával, természettudománnyal, filológiával és irodalommal, kiváltképpen pedig amikor a növekvő új keresztény nemzedék az egyébként csak az ő számára fenntartott gondnélküli állásokat és pozíciókat konvertitákkal betöltve találta, egyre hevesebb lett a gyűlölet.

Az új keresztények nemcsak új hivatalokat hódítottak meg, hanem a régieket is megtartották. Továbbra is hadseregállítók, adóbérlők és bankárok maradtak. Ha régen a lovak meg tudta verni a zsidókat, ha tulajdonságos követelte a pénzt és ezért esetleg négy maravédi büntetést fizetett, ugy most a kölcsönadó, aki maga is grand lett, kivont karddal felelt a sértésre.

A hitelezők elleni gyűlölet — minthogy a

tudományt olyan hosszú ideig a zsidók sajátították ki — párosult minden intellektuális megnyilatkozásnak a megvetésével. A tömeg a tudósokban ördögi varázslókat látott, a felső tízezek összeesküvéket és csalókat. Városi dekrétumok szóltattak arról, hogy a zsidók azért tanultak orvostudományt, hogy keresztény pácienseiket meggyilkolják, azért lettek patikusok, hogy a lakosságot megmérgezzék.

Materiális momentumok keveredtek az ideálissal. A spanyolok tudtak arról, hogy a zsidók csak látszatra tértek ki és kétszereesen megcsaltak érezték magukat: a zsákmányukban és a hitükben.

A megtérteket egyik napról a másikra nem konvertitának, hanem marranusoknak neveztek el, ami egyszerűen aljasat, átkozottat, disznót jelentett.

Mostantól kezdve a spanyol zsidó problémát nem a gettó zsidói, hanem a katolicizmus héberei reprezentálják.

Átmenetileg elfelejtették és békében hagytták a ki nem tért zsidókat: ezek nem voltak veszélyesek. Bármelyik pillanatban szét lehetett őket taposni. A marranus azonban ellenség volt a várfalakon belül.

Az általános jelszó így hangzott: ki az állásokból a marranusokkal!

Ennek a kívánságnak a megvalósítása azonban nem olyan egyszerű, mint egy közönséges pogrom. A marranusok már hosszú idő óta összeszögeződtek a nemességgel s a királyi tekintély védelmet biztosított a számukra.

A spanyol társadalom két táborra szakadt: a marranusokért és a marranusok ellen. A kettészakadás nyílt véres harcra vezetett. Sevillában a templomban kezdődött és kiterjedt az egész városra. Kordovában egy körmenet alkalmával lobbant lángra a csata. Segovianban egy vérvádpár barrikáharccal végződött. Toledóban összeesküvést fedeztek fel, amelynek célja meggyilkolni az összes marranusokat. A város parancsnoka fegyverbe szólította a kikeresztelkedetteket s már az első összecsapásnak többszáz halottja volt. Csaknem minden városban dolgozik titkos szövetség a marranusok ellen és minden városban véres összecsapásokra kerül a sor. Gyakran a grandok által vezetett marranusok maradtak győztesen a csatákon, ahol azonban nem győztek: asszonyostól és gyermekestől irtották ki őket és rájuk gyűjtötták a házaikat.

Míg Torquemada megjelent, harminc esztendőn keresztül készült az inkvizíció a tömegek lelkében. Bár az inkvizíció előestéjén Ibéria zsidóságának nemcsak a fele megkeresztelkedett, ezek a katolikusok azonban — írja történelknek egyik kiváló ismerője — „nagy többségükben sokkal szorosabban tartóztak továbbra is a zsidósághoz, mint ahogy általában hitték. Engedelmeskedtek az erőszaknak, látszatra keresztények voltak, de emellett zsidó módra éltek és tisztelték a zsidó törvényeit és előírásait”.

Fordított: J. F.

Pithom és Rámszész rabjai

(A 9-ik oldali cikkünk folytatása)

millionyian. És Egyiptom ma az egész világ és nincs egy Mose Rabbénu, holott százzára volna szükség.

Varsóból, Berlinből, Bécsből és Newyorkból tizezzével menek a zsidók az Igéret földjére. Pithom és Rámszész elűzte őket. S ma újra hía a föld, hia az ország. Az elhagyott föld megváltást kér a zsidó kezektől és megváltást ígér az elűzött zsidóknak.

Az elűzött zsidók azonban nem hallják a föld hívó szavát. Pithom és Rámszész rabjai. Pithom és Rámszész szellemét, a szolgaság jármát cipelik magukkal az igéret földjére is. Kétezer év városi életének és városi kulturájának súlyos terhét. A föld hívja őket — és ők a tengerpartra mennek. Megint a platzra vonulnak. Előre, az élet felszínére, az élet tetejére. Es megint csak kirakatokat, címteblákat csinálnak Tel-Avivban — Hinterland nélkül.

A zsidók elhatározták, hogy építenek maguknak egy országot. Nem Pithomot és Rámszészt, hanem Zsidóországot. Szabad, egészséges nemzeti otthont — Hinterlanddal!

Hát azt építik? Tel-Avivban négy év alatt 45 ezerről 120 ezerre nőtt a számuk. A Hinterland, a mező gazdasági falvak dolgozó zsidóinak száma ugyanezen idő alatt 45 ezerről 65 ezerre nőtt.

Mit jelent ez? Cionizmust? Országépítést?

A cionizmus a zsidókérdés megoldására

vá lalkozott. A zsidókérdés — a galut. A galut: kirakat, címteblák — Hinterland nélkül.

Palesztina Hinterland nélkül — megint csak galut. Pithom és Rámszész. A Zsidóországot a mezőn dolgozó seregek építik a zsidók földjén. Ez az új nemzedék. A „dor midbar” Pithomot és Rámszészt épít a tengerparton.

Ezért kellene új Mose Rabbénunak születnie, aki újra parancsolni tud: ezen az uton menjtek, tengert hasítsatok és a sivatag tüzeivel küzdjétek, hogy elérhessétek a Szabadság igazi Igéret földjét!

MERANO SZÁLLODA
Budapest, IV. Bécsi uca 2.
Telefon: 81-494 és 81-3-96.

Igen mérsékelt árú szobák!
Olcsó penzió-rendszer felszészszerinti beosztásban!

Töltsön nálunk tavasszal néhány feledhetlenül szép napot a világhírű budapesti Belvárosi szívében!
Belvárosi nivó — polgári árak!

Az Unhoschtból kereskedőre még a van forgalomban, a dődnek: „Amikor e Amig éit, butaság szerűbb volt és Gú Dub előre dörzslő megtdta, hogy t rad vasutvonal átm Kosiner telkén.

Valóban, aki ism vörös Dub fényes jon ki nem ismert maga birja rá a v odavezetésére. Ez a mis föltételezés, m vörös Dub imént tek volna a játékt tosan arra a helyt házat, ahol most áru kereskedése” al Dub, a vörös Dub ban tartott terve vsutvonal a Kosi teni, azaz, hogy m nem csak udvárát Alig tíz méterre vasutvonalnak a Gustav Dub ur, a Prága—Buschthier rabka földért ötsz fog fizetni, míg a legfeljebb kétszáz csolni. A háromsz Dub ur, a vörös I alatt a kezét dön

Utrakelt, beszélt Jenesben a pe formált és kivágo parcelláiról. („Ha országot vehetsz nása.) Este ejjté ner vesgyesárkere ugyhogy Gustav a szejtalan volt keny izletben van és i „jőjjön kérem hol ben nem szabad

Ez pontosan így ra után, Schime ba, hogy az álló szobában attól k kellett uralkodni érjen hozzá, ami zott. Vajjon min nem tudta meg tudtak, hogy e egész tömegeit k kaságát, valamin használt el, a tele óka, amelyhez zsa.

Feljegyzéseinek árult el, csak ol zal, hogy alsó aj tette és lassan k „A filozófia nag Csak Schime ták fel a titkos ne „Lorely”-ján melyek kicsiny, kezdőbetűkkel: k karingói, amelye felülről lefelé ny másba volt gyü den egyes példá neve: „Simon K Kladno”.

Nevét nagyot mindkét oldalán mint az autogr Simon Kosinerek Kosinereket dült nereket dült irá ket kurzívban é helység megneve nevezésével, Unh olyanokat, amely ta: Kladno”.

Bizonyos hogy munkássága tit után is, ha a rozták volna el hagyatékának m ami azt eredmé ken éveken át lit, vagy Roks hogy az ember na Simon Kos

SI

SIME KOSINER ELADJA A TELKÉT

Irta: EGON ERWIN KISCH

Az Unhoschtból származó Sime Kosiner kereskedőri még ma is sok olyan história van forgalomban, amelyek e frázissal kezdődnek: „Amikor egy zsidó buta...”

Amig élt, butasága széles körben még nép szerűbb volt és Gustav Dub ur, a vörös Dub előre dörszölgötte a kezét, amikor megtudta, hogy t tervezett Prága-Buschried vasutvonal átmege az Unhoschtból való Kosiner telkén.

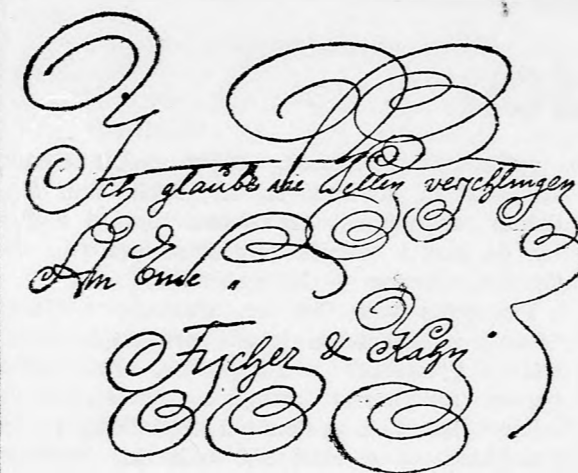
Valóban, aki ismerte Gustav Dub ur, a vörös Dub fényes öszekötötéseit — és vajjon ki nem ismerte! — sejtette, hogy ő maga bírja rá a vasuti mérnököket a vonal odavezetésére. Ez a kombináció azonban hamar föltételez, mert ha Gustav Dub ur, a vörös Dub imént dörszölt kezei benne lettek volna a játékban, akkor bizonyára pontosan arra a helyre építette volna az indóházat, ahol most „Simon Kosiner, vegyesáru kereskedése” állott. Így azonban Gustav Dub ur, a vörös Dub csak a (szigorúan titokban tartott) tervekből látta, hogy a jövő vasutvonal a Kosiner-ház szélét fogja érinteni, azaz, hogy mégcsak nem is házát, hanem csak udvarát.

Alig tíz méterre volt szüksége a jövőbeli vasutvonalnak a Kosiner-féle udvarból. De Gustav Dub ur, a vörös Dub tudta, hogy a Prága-Buschthieradi vasúttársaság a darabka földért ötszáz osztrák értékű forintot fog fizetni, míg ő a buta Schime Kosinertől legfeljebb kétszáz forintért tudná lekapszolni. A háromszáz forint hasznót Gustav Dub ur, a vörös Dub, már eszkömfalta, mi alatt a kezét dörszölte.

Utrakelt, beszélt Rusnyban, Hostiwitzben és Jenecsbén a parasztokkal, komikusán ki-formált és kivágott papírbírákat szerzett parcelláikról. („Ha kezében a tervek, egy országot vehetsz meg” — ez volt a mondása.) Este eljött Unhoschtba. „Simon Kosiner vegyesárukereskedése” már zárva volt, úgyhogy Gustav Dub, a vörös Dub, a ház ajtaján volt kénytelen belépni. „Férjem az üzletben van és ir” — mondotta Kosinerné. „Jöjjön kérem holnap megint, munkája közben nem szabad zavarni.”

volt és egy „Ösidőkől ideszállott mesére ami nem megy ki az emlékeimből.”

Gustav Dub ur, a vörös Dub, már akkor nem hitt Kosiner sürgös éjszakai munkájában és így nem is elégedett meg azzal, hogy Kosinerné másnapra rendeli. Elvégre jldal-zsebében a Prága-Buschthierad vasutvonal tervével azért jött, hogy itt tíz négyzetméter csücsköt vásároljon. Olyan gyakran és olyan hangosan ismételte Kosinerné előtt kívánságát, hogy még ma akar beszélni a Kosinerné, a férjével, amíg Schime Kosiner „Loreley” költeményének kéziratát elzárta fiókjába és kinyitotta szellemi laboratóriumának ajtaját. A vendég beléphetett a boltba.

„En itt vásárolni szeretnék” — kezdte Gustav Dub ur, a vörös Dub, — „és mert őnt az egész vidék legokosabb emberének ismerik, Kosiner ur, szeretném ha tanácssal szolgálna.” „Tessék kérdezni.” Schime cseppet sem érezte magát körülhúzóval. Egészen természetes, hogy az egész vidéken őt tartják a legokosabb embernek.

Dub ur odalép a bolt kirakatához, amely list és griz-zsákokkal és szarított fügevél van telerakva és tekint a vidékre. Egy hordó hering is észreveteti magát szagával. A levegő hűvös és esteledik. Odaát szeretnék egy kicsi házat építeni. Nem tudja véletlenül, kié ez a telek?”

„A telek Vejvoda paraszté, én azt hiszem, minden további nélkül eladja. Sok földje van, de kevés pénze. Biztos, akarja hogy jól megfizessék.”

„Ahá, már értem Kosiner ur; csak kell hogy megfizessem. Nagyon jól mondta! Ha megfizetem neki, akkor eladja nekem, de ha nem fizetem, akkor egyáltalában el sem adja.”

„Egészen helyes! Ha nem fizeti meg, akkor nem fogja önnek eladni.”

Gustav Dub ur, a vörös Dub, élénken bölongat: „Es vajjon mennyit kérhet a paraszt a telekért?”

„Minél több pénzt fog neki adni, annál biztosabban eladja magának, — ezt mondom én, Schime Kosiner, unhoschti kereskedő.”

„No így. Nagyon érdekes! Mégis jó, Kosiner ur, hogy magához fordultam.”

Kosiner szerényen elhárítja magától az elismerést. „Kérem szépen, én ismerem itt az embereket. Sokszor mondom a feleségemnek: nincs az az unhoschti ember, aki engem be tudna csapni.”

„Kitűnő!” Gustav Dub ur, a vörös Dub fölnevet. „Kitűnően mondotta! Nincs az az unhoschti ember aki magát be tudná csapni.”

„No, no, az embernek mégis csak van egy kis emberismerete.”

Gustav Dub ur, a vörös Dub, fűrkészve néz ki az ablakon. „A históriának van egy hátránya. Nem szeretném, ha benéznenek a házamba. Nem szeretem, ha az emberek az országuton kérdik: kié vajjon ez a villa?” Aztán kissé mintha gondolkodna. „Ha legalább a frontnak egy részét megépíthetném az ön udvarában, akkor a házamat kissé elföldné a maga háza.”

„Az udvaromban akarja?”

„Csak egy darabkát. Mondjuk, tíz négyzetmétert talán... — mondjuk, odáig a baromfi ketrecig.”

Kosiner ur nem sokat gondolkozik — az udvar elég nagy és igazán mindegy, hogy a félreeső hely és a trágyadomb az egyik vagy a másik sarokban áll. „Ha megfizeti, — miért ne?”

„Megfizetni, megfizetni! Mennyit fizethet egy ilyen darabka udvarért?”

„Ugy? Ezt maga mondja. En azonban már megszoktam, hogy ott a trágya és ott a mi klozetünk. — Nem látja a szívet az ajtón? Ezt a szívet én magam vágtam ki, mielőtt megönsültem, hogy a feleségem min dig lássa, mennyire szeretem.”

„Maga egyedül faragta ki?”

„Igenis, sajátkezűleg. Nemde mintha egy esztergályos csinálta volna! Most nem is lehet jól látni. Megkéne néznie egyszer napközben.”

„Igazán milyen szellemes. De mi hasznunk van ebből? Beszéljünk inkább „tachelzról”. Mit kér a sarokért?”

„Tizenkét forintot alól nem tudom adni, annyiba kerül magannak.”

Gustav Dub ur, a vörös Dub, alig tudja elnyomni magában a nevetést. De mégis elnyomja, mert Schime Kosiner fűrkészve kacint reá, vajjon nem-e tulmagas árat szabott ki. (Két forintot, gondolja Schime Kosiner, esetleg elengedek Gustav Dub ur, azonban a vörös Dub nem is gondolt arra, hogy valamit lealkudjon. Tizenkét forintnál nem kevesebb, mint négyszáznyolcvannyalc forintot lehet keresni és ez éppen elég. „Mert maga az, Kosiner ur és mert belevéste a klozet-ajtóba a szívet — és már nyújtja a kezét — benne vagyok az üzletben...”

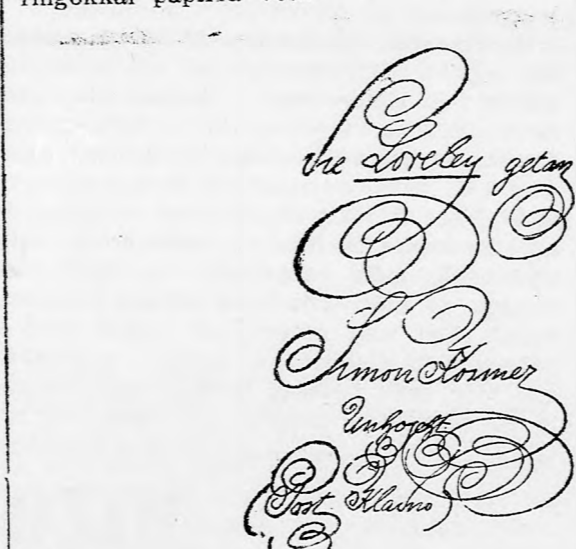
Kosiner kezét ad rá, de attól tart, hogy semmimem lesz a vételből. „De, ha holnap nem veszi meg Vejvodának a telkét, — Nem tesz semmit. En már kezét adtam és kész a vásár.”

„All a vásár! Mikor kapom a tizenkét forintot?”

„Azonnal megcsinálhatjuk a szerződést és akkor nyomban átadom a pénzt.” „Nagyon jó. Csináljuk meg a szerződést, aztán megkapom a pénzemet. Mindig azt szoktam mondani a feleségemnek: ha adnak vedd, ha elvesznek, kiáltás.”

„Nagyszerű! Hol a tonta és a papiros?” Gustav Dub ur, a vörös Dub, kivesz egy szerződésformát a zsebéből, ráragaszt egy tizenöt krajcáros bélyeget és elkezd írni. Csak hogy az írást Kosiner ur szeretné végzni, mi pedig, akik hagyatékából ismerjük az írás iránti szenvedélyét, ezt nagyon jó tudjuk méltányolni.

Gustav Dub ur, a vörös Dub, diktál és Schime Kosiner ír boldogan, hogy írhat, egész önfeladten, mert 12 forintot fog kapni, ismétli az összes záradékokat, amikről eddig szó sem volt, az összes frázisokat, mikből egy kulktól sem ért, az összes telek-könyvi adatokat, amelyek nem lepik meg, annak ellenére, hogy a szerződő fél ismeretlen a községben s mindezt kacskaringós kacskaringókkal papírra veti.

Dub (diktál): „En, alólított, Schimon Kosiner Unhoschtban, egyedüli telektulajdonosa a 734 C. kataszteri számú területnek...”

Kosiner (ír): „A 734 C. kataszteri számú területnek...”

...vessző római, IV., 39-ik oldal a kerületi telekkönyvben... — írja Schime Kosiner és nem tűnik fel neki, hogy az idegen látogató honnan ismeri az ő telkének a számát.

... ezennel étengedem amai napon Gustav Dub telekközvetítő urnak, lakik a Prága mellett Weinbergben... — telekközvetítő... ismétli Schime, miközben ír, anélkül, hogy ez a foglalkozás gyanút keltene benne.

... a mai napon átvett 12 forint vételáron — vagyis tizenkét osztrák értékű forintért a Boleszlav Vejvoda 112-es kataszteri számú fekvőségének szomszédságában...)

... a Boleszlav Vejvoda 112-es kataszteri számú fekvőségének szomszédságában... A kérdés, hogy a látogató honnan tudja a paraszt keresztnevét, nem tölül fel az író agyába.

... udvaromnak e határos részét, tíz négyzetmétert. Kijelentem, hogy értékelkedés, vagy a kincstárnak vagy valamely társulatnak való eladás esetén... — értékelkedés, vagy a kincstárnak, vagy valamely társulatnak való... — aminek bekövetkeztetésére engemet egyébként Gustav Dub ur határozottan figyelemzettett...

... határozottan figyelmeztett... „semiféle visszatérítési igényeket nem támaszthatok és semiféle tiltakozással nem élhetek...”

... élhetek...”

... A telekkönyvi beiktatást holnaptól kezdve Dub ur, a kladnoi járásbírósnál

végrehajthatja. Uj sor: minek igazolására... — Minek igazolására... lévén fenti nyilatkozat...”

„Mi az?” Schime Kosiner hirtelen felcsat tan. „Mi az?”

Gustav Dub ur, a vörös Dub, ismétli „lévén fenti nyilatkozat...”

„Mi az? Mit jelent az, hogy „lévén?”

Gustav Dub ur, a vörös Dub, még egyszer ismétli: „lévén fenti nyilatkozat általam...”

Schime Kosiner nagyon nyugtalan. „Micsoda „lévén?” Mi az, hogy „lévén?”

Gustav Dub ur, a vörös Dub, alig tudja magába fojtani a nevetését és csak úgy oda veti: „Ön nem tudja, hogy mit jelent a szó: „lévén”, Kosiner ur.”

„Nem! Nem tudom, mit jelentsen, hogy én olyan szomorú vagyok...”

Bizonyára az egész heinei költeményt eldeklamálta volna, ha Gustav Dub ur, a vörös Dub, nem zavarja meg s jóindulatúan magyarázza, hogy a „lévén” egy egészen ártatlan participium. Schime Kosiner azonban felugrott és nem hallgatott reá. „A „lévénről” semmitsem állapodtunk meg, a „lévén”-ről nem volt szó és most maga be akar csempészni egy „lévént” a szerződésbe! Nem értem, mi az, hogy „lévén.”

Jé, Jé! Gustav Dub ur, a vörös Dub, hajlandó a szót elhagyni. Irja tehát „fenti nyilatkozatot aláírtam...”

Schime Kosinerben azonban már felébredt a gyanu, izgalma egyre növekedik, dühbe fokozódik, az izgalmat már nem lehet visszafajtani.

„Nem irunk semmit. — és darabokra tépi a szerződést — micsoda „lévén?” — öklével a pultra sújt „maga nekem „lévént” akar bebeszélni, — ezért idejön Prágából, magával hozza a „lévént”, egy ilyen vörös gigerli — menjen a fenébe!”

„De, Kosiner ur, gondolja meg...”

„Meggondolni? Nincs mit gondoikozni, gazember, csáló! Takarodjon!”

Reszketve a dühtől, öklöbe szorított kezekkel áll Kosiner. „Mars ki!” Ha nem megy, agyonütöm, utonálló... Maga... maga... maga feyháztöltelék! Maga... maga... maga „lévén!”

Gustav Dub, a vörös Dub, sápadtan és tántorogva oson ki az ajtón a lakoszobába. Szeretne Kosinernél beszélni, hogy magyarázza neki a dolgot, de mögötte van Schime Kosiner verbenforgó szemekkel. „Ki innen! Ki a házamból, vörös kutya, vagy...”

Gustav Dub ur, a vörös Dub, számára nem marad egyéb, minthogy meneküljön. És menekül.

Schime Kosiner visszatér a boltba és bezárja maga mögött az ajtót. Kiveszi a fiokból a „Loreley” töredékét, tovább akar írni „...ergreift es mit wildem Weh...” de a keze még mindig reszket. Odafut a bolt ablakához, feltépi, egy kilós súlyt hajt a sötét uccára, abba az irányba, ahol Gustav Dub ur, a vörös Dub eltűnt. „Lévén” kiabál, majd adok én neked „lévént!” Aztán odamegy az irópuhhoz és folytatja az abbahagyott költeményt:

Ergreift es mit wildem Weh!
Er blickt hinauf in die Höh!
Er blickt hinauf in die Höh!

A „lévén” még a fejében kísért, a kacskaringók még az ujjában vannak, de egyre szabadabban alakulnak. A „Fischer et Kohn” sornál már szép gömbölyűek és amikor aláírja Simon Kosiner, Unhoscht, u. p. Kladno, a cirádának már megvan a szokásos lendülete. Egy hónap múlva eladja udvarának tíz négyzetméternyi csücskét a Prága-Buschthieradi vasut-társulatnak a törvényszék által felbecsült kétszázötven forintért.

Fordította: (sz. i.)

...vessző római, IV., 39-ik oldal a kerületi telekkönyvben... — írja Schime Kosiner és nem tűnik fel neki, hogy az idegen látogató honnan ismeri az ő telkének a számát.

... ezennel étengedem amai napon Gustav Dub telekközvetítő urnak, lakik a Prága mellett Weinbergben... — telekközvetítő... ismétli Schime, miközben ír, anélkül, hogy ez a foglalkozás gyanút keltene benne.

... a mai napon átvett 12 forint vételáron — vagyis tizenkét osztrák értékű forintért a Boleszlav Vejvoda 112-es kataszteri számú fekvőségének szomszédságában...)

... a Boleszlav Vejvoda 112-es kataszteri számú fekvőségének szomszédságában... A kérdés, hogy a látogató honnan tudja a paraszt keresztnevét, nem tölül fel az író agyába.

... udvaromnak e határos részét, tíz négyzetmétert. Kijelentem, hogy értékelkedés, vagy a kincstárnak vagy valamely társulatnak való eladás esetén... — értékelkedés, vagy a kincstárnak, vagy valamely társulatnak való... — aminek bekövetkeztetésére engemet egyébként Gustav Dub ur határozottan figyelemzettett...

... határozottan figyelmeztett... „semiféle visszatérítési igényeket nem támaszthatok és semiféle tiltakozással nem élhetek...”

... élhetek...”

... A telekkönyvi beiktatást holnaptól kezdve Dub ur, a kladnoi járásbírósnál

a zsidók saját intellektuális...
és családokat...
arról, hogy a...
dományt, hogy...
nyilkojják, azért...
kosságot meg-...
keveredtek az...
arról, hogy a...
ki és kétszere-...
gukat: a zsák...
pról a másakra...
marranusoknak...
aljasat, átko-...
el zsidó problé-...
nem a katoliciz-...
békében hagy-...
ezek nem vol-...
pillanatban szét...
marranus azon-...
állil...
ngzott: ki az ál-...
megvalósítása...
mint egy köm-...
usok már hosz-...
ek a nemesség-...
elmet biztosított...
táborra szakadt...
anusok ellen. A...
barcra vezetett...
zódott és kiter-...
vásban dolgozik...
kör-...
lángra a csata...
barrikádküzdő...
sküvést fedeztek...
kolni az összes...
arancsnoka fegy-...
telkedettek s...
több száz halott...
arásban dolgozik...
ok ellen és min-...
apásokra kerül a...
tal vezetett mar-...
a csataterén...
t asszonyostól és...
et és rájuk gyuj-...
ent, harminc esz-...
inkvizíció a tö-...
jén Ibéria zsidó-...
egkeresztelkedett...
— írja történe-...
— „nagy több-...
ant tartóztak to-...
ant ahogy általá-...
tek az erőszak-...
voltak, de emel-...
szítotték a zsidó...
at”...
Fordított: J. F.

ÁLLÓDA
...
...
Értékelt áru
szobák!
Értékrendszer
ni
szállításban!
... néhány felede-
lághírű budapesti
... árak!

A ZSIDÓ ASSZONY

AZ ERDÉLYI WIZO HIVATALOS LAPJA

A WIZO új vezetősége

Jeruzsálem. A konferencia napjai elmúltak. Véget ért a Wizo első eredi konferenciája és befejeződtek a cionista AC tanácskozásai is. A delegátusok hajóra ültek és a világ minden tájára elvitték a cionista munkásoknak az Erecben hozott határozatokat.

A telavivi Wizo konferencia delegációt menesztett a Jeruzsálemben ülésező AC-hez és közölte azokat a javaslatokat, amelyeket a Wizo terjeszt a Jewish Agency elé. Ezek a javaslatok a Wizo programjába iktatják a hácsara munkát Palesztinán kívül is. Mint ismeretes, a Wizo eddig csak Palesztinában voltak kiképző farmjai és most arról van szó, hogy a lányok mezőgazdasági képzését a galuti feladatok körébe is beviszik. A határozatok értelmében a Wizo tárgyalásokat kezd a Hechaluc világszövetség központjával a hácsara telepek viszonyainak feljavítása és a chaluc mozgalmakban lévő lányok kiképzési lehetőségeinek előmozdítása céljából. A konferencia elhatározta, hogy a Wizo hácsara csoportjai a Hechaluc szervezet soraiba lépnek. A konferencia felhatalmazta a delegációt, hogy tárgyalásokat folytasson az AC-én a Wizonak politikai testületekben való képviselése ügyében. A Wizo politikai képviselétének megfelelő biztosítása céljából külön státuszot követelnek a cionista nők. Ezzel biztosítani akarják, hogy a hetven ezer cionista nő magában foglaló Wizo sulyán és jelentőségére megfelelően vehessen részt a politikai testületek munkájában, anélkül, hogy a nők szorosabb értelemben vett politikai egyetértését képviselne.

Az a körülmény, hogy a konferenciát Palesztinában tartották és a szónokok legnagyobb része héberül beszélt, a határozatok elsősorban arra irányultak, hogy a héber nyelv elsajátítását és terjesztését a Wizo nők elsőrendű feladatává tegyék. Elhatározták továbbá, hogy a palesztinai szervezet megjelölteti a „Pioniere und Helfer” című lap héber kiadását.

A Wizo élére a konferencia a következő vezetőséget választotta meg:

Elnök: Lady Herbert Samuel, alelnökök: H. Irwell, E. Nathan és M. Gaster asszonyok. A Palesztina Exekutiva elnöknője: Hadassa Samuel, tagok: Rose Winsberg, Anna Jaffe, dr. Helene Kagan, dr. Rachel Klompuz, Eszter Smoira, Ada Fischmann, Rachel Rubaschov és Eszter Feiwel.

A londoni Wizo Exekutive tagjai: Olga Alman, M. Epstein, Romana Godmann, Henry Sacher asszony, Rebecca D. Sieff, dr. Celina Szokolov, Robert S. Solomon asszony és dr. Vera Weizmann. A Wizo többi országok federációjából a következőket választották be az Exekutívába: Mária Apta (Krakó), Etel Heymann (Johannisburg), Selma Marguliesz (Bucuresti), dr. Roth Dezsőné (Erdély), Roza Steinlender (Belgrád), Hanne Steiner (Prága) és D. Náhtán asszony (Uj Zéland).

A központi vezetőségi tanács tagjai a következőkben lettek megválasztva:

Ausztria: Dr. Martha Hoffmann, Anglia: Robert B. Solomon asszony és Diamond. Finnország: A. Pergament. Hollandia: M. de Leeuwer Garzon. Olaszország: A. Levy. Palesztina: Rachel Gottlieb, H. Zimmermann. Lengyelország: N. Braude. Bukovina: Klára Kilinger. Erdély: Weinberger Nándorné. Palma Deutsch és Reitter Lunka.

A konferencián megállapították a következő két év munkaprogramját és egy 46.781 fontos költségvetést állítottak fel. A plenáris és bizottsági üléseken komoly és eredményes munka folyt. Megtárgyalásra kerültek a legégetőbb általános cionista és spe-

A petrosani Wizo purimestje. A múlt szombat este jósikerkült purimestet rendezett a petrosani Wizo csoport. Az est érdekében fáradoztak a Wizo csoport agilis elnököi: Schaffer Lipótné és dr. Halmos Brunoné. A purimest, mely erkölcsileg igen jósikerkült, anyagilag gyenge eredményt mutatott, mert érthetetlenül kisszámú közönség jelent meg. Akik ott voltak, jóhangulatban, a reggeli órákig szórakoztak. A purimest jövedelme a Keren Kajemet Lőjiszráél céljaira lett fordítva.

ciális Wizo problémák, melyek a napirenden voltak. A különböző országok Wizo delegátusai kimerítő jelentésekben ismertették az illető Wizo federáció munkáját és megtárgyalták azokat a lehetőségeket, melyek lehetővé teszik a Wizo további fejlődését és munkáját.

A Wizo konferencia tárgyalásai a kiállítás

cesh pavillonjában folytak le. A Wizo konferencia romániai és erdélyi delegátusai a napokban érkeznek haza és részletes beszámolóikban fogják ismertetni a konferencia lefolyását. A konferencia befejeztével az erdélyi delegátusok, a többi országok delegátusaival együtt a palesztinai Wizo meghívására körülutazzák az országot és megtekintik a kolóniákat, a városokat és különösen a Wizo intézményeit, hogy impressióikról beszámolhassanak majd az itthonmaradottaknak.

Gordon

A. D. Gordon, akit mi palesztinai munkások mind atyánknak, „Israel szekerének és lovasának” tisztelünk, végrendeletében hagyta ezeket a szavakat: „Legalább egy évig ne írjanak és ne beszéljenek rólam semmit... egy év múlva pedig nem lesz-e már ez az egész dolog elavult, mint ahogy beszélnek régmúlt divatról, vagy a tavalyi hóról!” Aki ezeket a szavakat olvasta és nem ismerte Gordont közelebbről és nem látta élete útját, annak szívbe kétség gondolata lo-póthat: Nem volt-e gesztus, szép gesztus csupán? Talán erős gesztus, de nem több, mint azok a dolgok, amelyeket följegyeznek itt-ott azokból a pillanatokból, amikor az ember beletekint a végtelenségbe és az elmúlásba erős lélekkel. De azok, akiknek Gordon zászlóvivőjük volt, akik melegeknek éltek fényében, azok tudják, hogy Gordon egész életében is megtartotta azokat az elveket, melyeket így foglalt össze: „Ha már tisztelni óhajtok a távozót, nem tisztelhetik szobrában, mint hallgatással. Vonuljon vissza mindenki egy sarokba, lelkének rejtekébe és sirassa titokban a távozót sorsát és az ember sorsát általában.”

Oh, hogy tudta tisztelni Gordon a távozót hallgatással!

Barátja volt Gordonnak József Salzman, aki együtt élt, dolgozott és egy szobában lakott vele Kinerethben. Tudtuk, mennyire szereti és milyen odaadással kísérik egymás sorsát. És ez a Salzman gyilkosság áldozata lett, néhány nappal az után, hogy megölték Mose Barskút Daganjában. A gyász és az elkeseredés Galliléában leirhatatlan volt. Gyilkosság mély benyomást tesz az egész világon és még erősebb a hatása a Szent-földön. Hát még milyen volt akkor, még a háború előtt Galliléában, amikor a munkások még csak kevesen voltak, egyik ismerete és szerette a másikat. És ilyen véletlen

gyilkosság gyilkosság után! Sokat sirtak, zokogtak a sir mellett. A leirhatatlan fájdalom megdőbölt szavakban tört ki a fiatal és viruló testvér elvesztése miatt. De Gordon, Gordon — hallgatott.

Ismeretes volt Gordon viszonyo József Buszelhoz. Buszel a kvuca prófétája, elméleti és gyakorlati megalapozója, ez a tiszta ember, aki annyi hűséggel, tehetséggel és valami isteni kegyelemmel foglalkozott a munkások és a közönség bajaival. Mennyi szeretettel és imádatlalt figyelte Gordon Buszel szavait a gyűléseken. És ez az ifjú Buszel egy tiberiai gyűlésről csónakon hazatérve belefut a Genezarethbe. A hír megremegte a munkások gyűlékét és megrendítette az egész Jisuv szívet. De Gordon, Gordon hallgatott... Hagyatéka között találunk ugyan egy jegyzetet Buszról, de életében nem tette közzé.

Sőt mi több: Gordon egyetlen fia a pogromok áldozata lett. Ezt a szerencsétlenséget csak néhány hónappal halála előtt tudta meg. Senki sem hallotta, hogy meggyilkolt fiát emlegette volna. Sőt néhány nappal halála előtt meghagyta leányának, hogy ne sirassa fivérét. Mert Gordon hű volt önmagához. Amint oly szépen hirdette, azt még szebben teljesítette.

Es esténként, amikor ide-oda járkált a szobájában és szép, ószszakállas feje lehangyolott a mellére, gondolataiban velük foglalkozott, a drága meggyászottakkal. És éjjel, ha az éjtom távolmaradt a szemétől, gyakran hallottuk a sóhajokat, amint kiló-póztak a szívből, Siratta a rejtekében a távozót, akik oly közel állottak hozzá a siratta a sorsukat és az ember sorsát általában...

Gordon hű maradt a szavaihoz.

Jónósu M.

WIZO-HIREK

Danzig Hillél előadása a déji Wizo-ban. Március 30-án, szombaton nagyszabású kulturdélután rendezett a déji Wizo a cionista helyi csoport székházában. A kulturdélután keretében Danzig Hillél tartott előadást „A zsidók humora” címmel. Az előadást, mely iránt széleskörű érdeklődés nyilvánult meg, dr. Bär Emanuelé, a Wizo-csoport elnöknőjének üdvözlő szavai vezették be. Danzig Hillél nagyszámú hallgatóság előtt rámutatott a zsidó humor alaptermészetére és megkapóan érzékeltette azt az átlakulást, melyen a zsidó humor és a zsidó vice a régi zsidó állami élet, a középkori és az újkor zsidó életviszonyok hullámfázisai során keresztülment. Szellemes példákkal illusztrálta, mit fejezett ki a vice és a humor a patriarchális zsidó életben, a szétszórtásban és az új palesztinai Jisuvban.

Kék-fehér purim bál Mediáson. A mediási Wizo a helyi csoporttal karöltve fényesen sikerült kék-fehér kalikó bált rendezett folyó hó 6-án a Szőlő-szálloda színháztermében. Egy kellemes és praktikus ujjtással oldotta meg a rendezőség a női tolelték kényes kérdését, amennyiben előre felkérte a bálón résztvevő óhajtokat, hogy a hölgyek a helyi IRTI textilgyár előzékenysége folytán direkt e bálra előállított kék-fehér babos anyagból készített dirndlben és a férfiak uccai ruhában jelenjenek meg. Ezt az elgondolást frenetikus siker koronázta amikor is felejtethetlen látványt nyújtott a bál megnyitására bevonuló kb. 50 pár. A bálón megjelent a helyi és környéki zsidóság szinte-java, valamint a hatóságok és tisztikar vezetői és a román és magyar társadatom

lyet a klub zenekara kísért. Nagy tetszést váltott ki Juhász Irén tornamutatványai, mely a műsor utolsó száma volt. A zongorakíséretet Schwartz Edit, Friedmann Cila és Katzné, Deutsch Mancsi látták el. A műsor után kezdődött a tombola. Sok szép és értékes tárgyat sorsoltak ki. A büfféhez és tombolához hozzájárultak adományaikkal a Wizo hölgyek és sok helybeli kereskedő. A legszebb húst a büffébe Rosenfeld Adolfné küldte, melynek elismerésül egy nagyon szép cserép virágot nyert. A jól sikerült estély, nagyszerű hangulatban, a reggeli órákban ért véget.

Gyönyörű purim-estélyt rendezett az ujjonnan alakult oravitai Wizo-csoport a KKL javára. Ugy az anyagi, mint az erkölcsi siker arra enged következtetni, hogy az új csoport eredményes munkát fog végezni. A sikerhez nagyban hozzájárult Reitter Ernő (Timisoara) előadása. A műsor keretében szerepeltek még Nugel Else alelnöknő, Tenner Kató és Belgrader Tibor. Mindegyik szereplő megérdemelt sikert aratott.

A carei Wizo hírei: A carei Wizo Hanoar Hazoni helyi csoportja a napokban fényesen sikerült gyermekdelután rendezett a KKL javára. A Román Király kávéház termét zsufolóság megtöltő közönség óriási érdeklődéssel figyelte a változatos, igen kedves műsor minden egyes számát, melyet a kis szereplők annyi bájjal és ügyes felkészültséggel adtak elő. Bárán Dénes ügyes hegedűjátéka után Kepets Ila román, Rosner Gica magyar szavataival szórakoztatta a közönséget. Aztán Stern Anna és Steinberg Sári táncduettje, valamint a nyolc tagú Kozák-csoport tánca aratott nagy sikert.

A kis közakók: Rosner Gica, Grünstein Alice, Stern Anna, Paneth Kató, Schreiber Lili, Wolner Jolán, Lillienfeld Piri és Steinberg Sári voltak. Majd a délután fénypontja: a Kék persely c. egyfelvonásos szindarab következett, melynek bájos kis szereplői erc jiszráéli fák és gyümölcsök gyönyörű jelmezében mesélték el a közönségnek a KKL pénz hovaforrását. A Kék persely szereplői: Rosner Gica, Sternberg Marica, Hirsch Laci, Kepets Ila, Benedek Lili, Kalafoni Agi, Csengeri Hecl, Winkler Zsófi, Friedmann Klári, Benedek Pityu, Kertész Bandi, Izsák Juci, Kolb Klári, Reismann Bözsi, Kertész Lili, Halpert Bözsi, Wolner Jolán, Fried Judit, Schwarz Alice és Grünstein Alice voltak. Végül a Hanoar Hazoni tagjainak ajkairól csendült fel egy nagyon szép chaluc dal. Az előadás a Hatikva hangjaival ért véget. Az előadás megrendezése ezuttal is a Wizo kiváló elnöknőjének, Reitter Adolfnének az érdeme.

A nő a Talmudban és a Midrásban

Tiszteld az asszonyt, vedd körű szeretettel, figyelemmel, mert ő hozza az adást a házaiba.

Rabbi Chijának gonosz veszekedős felesége volt, aki megkeserítette az életét. A tudós mindezek ellenére állandóan ajándékokkal halmozta el, hogy örömet szerezzen neki. Ennyi figyelmességet egy gonosz asszonynak? — kérdezte egyszer tőle Ráv, testvérfia és tanítványa. Az asszonynak, ha rossz tulajdonságai is vannak, nagy hálára vagyunk kötelezve — felelte a tudós, — mert megvő bennünket a büntől és felneveli gyermekeinket.

Egy vándor megérkezve egy város kapujához olyan égető szomjuságot érzett, hogy már az ájuláshoz volt közel. Ebben a pillanatban egy lánykával találkozott, aki vizet merített a kutból. Nem adná egy korty vizet lánynom? — kérdezte elepedve a vándor. Szivesen, még a szamarának is — felelte a lányka. A vándor miután csillapította szomját, megindultan mondott köszönetet a lánynak: Derék lányka vagy, úgy cselekedtél, mint Rebecka! De Te nem cselekedtél úgy, mint Eliezer — felelte talpraesetten a lányka. T. i. Eliezer Rebeckát, aki neki és tevének vizet adott, kincseket még karkötővel és fülbevalóval ajándékozta meg.

Az első WIZO

Az összeomlás

ban elgyötört k...
vetették rá magu...
közhivatalokra...
amelyeknek kapu...
niába dörömböltek...
dalom első sorai...
kesedéssel vettek...
felépítésében. Az...
zők áradása a...
azonnal leterített...
ból pirosposztság...
reakció. A többie...
később végzett a...
A tragikuszan z...
rom legjellegzetes...
dauer. Kurt Eisne...
Landauer az egy...
társaság előkészít...
Fanatikus hittel v...
áradatba. Kurt E...
miniszterelnöke há...
védte emberfeletti...
közársasági rende...
lás közepette az...
akcióval és a...
azemben. Összerop...
munkában. Amikor...
tott, hogy lemond...
ielőtte. Gustav...
tartó bajororsági...
sa után minden i...
koncolták fel.
A harmadik: V...
zeti Németország...
lett meghalnia. A...
cialista Kurt Eisne...
thenau békésen é...
a zsidó sorsban, a...
sa, ha életükben fe...

Az amsterdami

ban röviddel ezelő...
könyv látott napv...
Rathenau. Szerzője...
a feltámadó német...
közé tartozik s tő...
hogy a föld alatt...
csak akkor kényes...
a kezébe, amikor...
naut legyilkoltatta...
lás lett Németorsz...
dász volt és politik...
kritikus. Mindkette...
asszimilánsok. Min...
zolta a német...
módján igyekezett...
ni a maga zsidósá...
gukban a zsidókér...
mentum, amely su...
nézeteltérésekre ad...
A hatvanas éveit...
Kerr a párizsi em...
kegyeletes szeretete...
való megbékülés...
most vissza a mag...
seire. Alfred Kerr...
a zsidókérdésben. E...
hogy egyszerűen n...
A politikai karrier...
leghatalmasabb gaz...
tó, de lelkesen tisz...
Rathenau elevenebb...
ságát. És oly mód...
tőle, hogy a német...
hitte és hirdette...
volt. Gobineau gró...
berlin nyomdokain...
álló tragikumuma...
berlin tanítványát...
net" apostolának tá...
kolták le.

A két barát ism...
ban felvetődött köz...
— Becsületbeli k...
mondotta Rathenau...
tartozom a német...
— Miért? — né...
miért tesz ilyen m...
az antiszemita szö...
ténylegesen német...
— Helyes. De a...
tesz számomra ily...
és ró réám ilyen...
— Ugyan kérem...
tízrusnak nem szá...
meket befolyásolnia...
vő", mint ahogyan...
adat az, úgy érzni...
ha nem volna „me...
hülye gondolatmenet...
— Kedves barátom...
nau, — ha valaki...

Az első mártír:

WALTER RATHENAU

Irtta: KASZTNER REZSŐ

Az összeomlás után egy hosszú sivatagi úton elgyötört karaván vad szomjúságával vetették rá magukat a németországi zsidók a közhivatalokra és állami méltóságokra, amelyeknek kapuin évtizedeken keresztül átáradt a dörömbölés. Ott harcoltak a forradalom első soraiban. Tuláradó, tuibuzgó lelkesedéssel vettek részt az új Németország felépítésében. Azokat, akiket a történelmi idők áradása a legelső sorokba sodort, azonnal leterítette a nagy megrázkódtatásból piroszposzsgás frissességgel kilépő német reakció. A többiekkel csak egy évtizeddel később végzett a hitlerizmus.

A tragikus zsidó figurák közül a három legjellegzetesebb volt: Gustav Landauer, Kurt Eisner és Walther Rathenau. Landauer az egyházas bajor tanácsköz. társaság előkészítője és megszervezője volt. Fanatikus hittel vetette magát a forradalmi áradatba. Kurt Eisner, mint Bajorország miniszterelnöke három hónapon keresztül védte emberfeletti erőfeszítések árán a köztársasági rendet a legnagyobb felfordulás közepette az áskálódó monarchista reakcióval és a kommunista szélsőséggel szemben. Összeroppant ebben az idegőli munkában. Amikor a parlament ülésére hajtott, hogy lemondását benyújtsa, egy diák előlötté. Gustav Landauert az egyhónapig tartó bajorországi vörös uralom összeomlása után minden ítélet nélkül a börtönben koncolták fel.

A harmadik: Walter Rathenau, a nemzeti Németországot szolgálta és ezért kellett meghalnia. A vörös Landauer, a szocialista Kurt Eisner és polgári Walther Rathenau békésen elpihentek egymás mellett a zsidó sorsban, amelyet megtagadtak volna, ha életükben fel is ismerik.

Az amsterdami Querido-Verlag kiadásában rövidlét elzött nem nagy terjedelmű könyv látott napvilágot. Címe: Walter Rathenau. Szerzője: Alfred Kerr. Rathenau a feltámadó német reakció legelső áldozatai közé tartozik s több, mint tíz éve már, hogy a föld alatt nyugszik. Alfred Kerr csak akkor kényszerült vándorbotot venni a kezébe, amikor a szellem, amely Rathenau legyilkoltatta államforma és államvalóság lett Németországban, Rathenau közgazdász volt és politikus, Alfred Kerr költő és kritikus. Mindketten zsidók és mindketten asszimilánsok. Mindegyik tiszta szívéből szolgálta a német nép ügyét és a maga módján igyekezett eltussolni vagy elkendőzni a maga zsidóságát. Bensőséges barátságukban a zsidókérdés volt az egyetlen momentum, amely surlódásokat idézett elő, nézeteltérésekre adott alkalmat közöttük. A hatvanas éveit taposó, ősz Alfred Kerr a párizsi emigrációból az igaz barát kegyeltes szeretetével és a zsidó sorsban való megbékülés nyugalomával emlékszik most vissza a maga és a Rathenau tévedéseire. Alfred Kerr a strucpolitika híve volt a zsidókérdésben. Elintézettnél véte azzal, hogy egyszerűen nem vesz tudomást róla. A politikai karrier felé törő, Németország leghatalmasabb gazdasági vállalatát irányító, de lelkeben tiszta idealizmusú áthatott Rathenau elevenében érezte a maga zsidóságát. És oly módon igyekezett szabadulni tőle, hogy a német fajvédelem elméleteit hitte és hirdette. „A szőke haj rabszolgája volt.” Gobineau gróf, Eulenburg és Chamberlain nyomdokain haladt. A sors bosszúálló tragikum volt ez. Gobineau és Chamberlain tanítványát a fajvédelem két „német” apostolának tanításai szellemében gyilkolták le.

A két barát ismeretsége első napjaiban felvetődött közöttük a zsidókérdés. — Becsületbeli kötelességemnek érzem — mondotta Rathenau — hogy felelősséggel tartozom a német zsidókkal szemben. — Miért? — kérdezte Kerr. Egyáltalán, miért tesz ilyen megkülönböztetéseket? Ezt az antiszemita szokták. A német zsidók lényegesen németek. — Helyes. De a meglévő antiszemita teszt számomra ilyen megkülönböztetéseket és ró reám ilyen kötelezettségeket. — Ugyan kérem. A „meglévő” antiszemita tesztnek nem szabad elfogulatlan szillemeket befolyásolnia. Ha csakugyan „meglévő”, mint ahogyan ön mondja, ugy a feladat az, hogy érezni és úgy cselekedni, mint ha nem volna „meglévő”. Egyébként az ő hűlye gondolatmenetük varfása alá kerül. — Kedves barátom — ríposztzott Rathenau. — ha valaki nagy gazdasági vállala-

toknál oly feltűnő helyen áll, mint én, az tartozik mindig azoknak a nevében is gondolkodni, akiket mint hitsorsosokat, velünk azonosítanak.

— De hiszen ön ezzel csak elmélyíti a szakadékot, csak kihangsúlyozza a különbséget. Öntudatlanul is antiszemita módra cselekszik...

— Nem. Ebben a kérdésben világosságot kell teremteni. Az egész zsidókérdést szem előtt kell tartani, mert ez a kérdés fennáll, létezik... (Kis szünet után). Ha elgondolom, gyakran felöltök bennem anélkül, hogy tudnám, miért: jobb lett volna, ha meg sem születtem.

— En minden körülmények között meg akartam születni — válaszolta Kerr és ezzel lezárult a két vitatkozó lelkületére, belső tragikumára oly mélyen jellemző beszélgetés. Rathenau nem tudta, hogy bensejében Ahasvéró szólat meg, aki „miután év. századokon át sóhajtozott a halál után, elhatározata végül, hogy élni akar...”

A világ legtávolabb fekvő vidékein is neoncsöves reklámok hirdetik az A. E. G. (Allgemeine Elektrizitäts Gesellschaft) nagyságát. Ennek a vállalatnak a megteremtője: Emil Rathenau vezette be Németországba a telefon és vetette meg alapját a német elektromos iparnak. Zseniális szervező erő volt és kiegyensúlyozott lélek. Zsidóságát természetesen érezte. Alacsonyabbrendűségi érzetek nem kintózták. Féljegyvezte róla, hogy midőn egyszer Vilmos császár személyes látogatásra ereszkedett le házába, egy adott pillanatban nem állotta félbeszakítani a beszélgetést:

— Megengedi, felség, hogy egy szélet vajkenyeret egyem. Olyan éhes vagyok...

Az elsőszülött fia: Dr Ing. Walther Rathenau grunewaldi villáján az egyik hohenzellerni kastély mintájára alakította át és könyvet irt az emberek két nagy típusáról, amelyek közül ő nem a gondolkodó, a mélyenérző és szkeptikus „Furchtmensch”, hanem a nyers, tudatlan, brutális „Herrennatur” előtt hajolt meg, mely zsidó alázat és a szőke haj autentikuságának fájdalom s óvárgásával. Walter Rathenau tapintatosan akarta kendőzni zsidóságát és eközben tapintatlanná vált a német külvilággal szemben amely megvető mosollyal vett tudomást az ilyen erőfeszítésekről.

A politikába csak a háború kitérőse után kapcsolódott be. Rathenau mélyen meg volt döbbenne, amikor a császár környezetében jóval a világháború kitérőse előtt arról halott beszélni, hogy nem ártana harcbanemmi Franciaország ellen és 25 milliárd márkát hadisarcban megkeresni. Amikor aztán kitért a világháború, junkerek és tábornokok azon vették észre magukat magukat, hogy Németország még egy hónapra való nyersanyagallal sincs ellátva. A hadügyminiszterium Rathenaua bízta a nyersanyag-beszerezési osztály vezetését. Rathenau vállalta ezt a megbízást. Legjobb meggyőződése ellenére, német honpolgári kötelességből, mert úgy érezte, hogy tartozik segítenie a német hazának. Abszolút kötelességérzet vezette minden ténykedésében. Ő, a zsidó mérnök hozta helyre azt, amit a szőke tábornokok és junkerek elmulasztottak. És a Nobel-díjas zsidó tudós, Fritz Haber volt az, aki a levegőből állította elő a löporgyártáshoz szükséges salétromot és aki az első gázfejlesztőket adta a német hadsereg kezébe. Vilmos császár világháború alatt egy ízben ezt mondotta Rathenauanak:

— Az ön és Fritz Haber kedvéért megérdemlik a németországi zsidók, hogy türelmesen bánjunk velük.

Nagyon türelmesen bántak. Rathenaut legyilkolták. Fritz Habert kidobták hivatalából a náci és emigrációban kellett örök nyugalomra térnie.

Berlin egyik előkelő klubjában Walther Rathenau egy hannoveri német lapkiadóval beszélget a politikai helyzetéről. Kijelentéseinek antiszemita éle van amikor magukra maradnak, Kerr felelősségre vonja.

— Miért tartja ezt annyira érthetetlennek? — válaszolja Rathenau. Az emberek

**HUSVÉTRA
KALAP- ÉS FÉRFI-
DIVATSZUKSÉGLETÉT
LEGJOBBAN ÉS LEGOLCSÓBBAN A**

KALAPKIRÁLYNÁL
szerezheti be. P. Unirii 24. Garantált minőség — legolcsóbb árban

azt hiszik, hogy a zsidók úgy összetartanak, mint a gyufa és a feje. És ez nem igaz. — S ezt akarta ön bebizonyítani? — Nem. Csak valahogy így jött ki. — Ez azonban nem ok arra, hogy saját fajtáját valaki lealacsonyítsa. Egy drámairó beszélt el nekem, hogy Pomerániában nyaralt. A parasztasszony, akinél lakott, felelősségre vonta, hogyan került egy zsidós nevet viselő ismerősének házába (aki egyébként nem volt zsidó). És egész komolyan megkérdezte, vajjon késsel és villával ezek-e annál a zsidónál. Amikor a német néplelékek ilyen elképzelései vannak a zsidókról, még a zsidók is hamis megvilágításba helyezték önmagukat?

— En német vagyok — válaszolta Rathenau. A hazámat szolgálom. Nincs jogom a zsidókkal jobban bánni. — De rosszabbul sem! Erről van szó! Rathenau később lassan kijózanodott fajvédelmi tévedéséből. Saenger professzorhoz írott levelében keservesen panaszkodik, hogy zsidók érdemeit Németország csak akkor ismerteti el, amikor a külföldi már meghajolt előttük. „Karl Liebermann a kémikus, a modern festékipar megteremtője ebben a sorsban részesült. Max Liebermann képeit összetörték a berlini kiállításokon. Az apámát éveken keresztül kalandornak tartották. És Einstein?”

Rathenau a saját sorsát egy sajátos családi sors reflexének nevezi. „Nem — teszi hozzá Alfred Kerr —, ez egy tízennygy milliós család sorsa.” „Holott én nem a külföldnek, hanem Németországért dolgoztam” — írja levelében Rathenau. „Ez igaz — állapítja meg Alfred Kerr — Rathenau teste a legrosszabbul kiválasztott célpont volt hazafias golyók számára. Az ókor ökrökét áldozott tulvilági lényeknek, ők ökrök áldoztak fel egy tulvilági embert.”

Kémiai találmányok, gazdasági, szociológiai és filozófiai tanulmányok s hatalmas gyakorlati munka, felbecsülhetetlen hazafias szolgálatok után 1921-ben német miniszter lett Walter Rathenau. Újjáépítési miniszter: a világháborúban kimerült, forradalmak káoszában megzavarodott, kitérített Németország első gazdasági talpraállítója. 1922 január 31-én a külügyi tárca élére került. Németországot még a gyűlölet és megvetés drótszövényei zárták el a külvilágtól. Walter Rathenau volt az, aki áttörte ezt a kínai falat és visszavezette Németországot a nemzetek társadalmába. Stresemann legfeljebb csak továbbépítette azt a békeművet, amelynek alapjait Rathenau rakta le, a genuai konferencián. A legnagyobb érdemeket szerezte a német háború és nemkevésbé nagyokat a német béke körül.

Ez több, sokkal több volt annál, amit egy zsidó Németországban, akár a weimari köztársaság Németországában is megengedhetett magának. A gyűlölet mérgezett nyilait ott sziszegtek a feje körül. Rathenau tudta ezt. Azt is tudta, honnan táplálják, „cipészfik” körülötte az ellenségesség mérges gázokkal telített atmoszféráját. Ő a hétkét akarta, de volt bátorsága a nyilvánosság előtt is kijelenteni, hogy Ludendorff tábornok helyrehozhatatlan hibát követett el, midőn a feltétlenül elkerülhetetlen felajánlva elismerte az ellenséggel szemben a német hadsereg vereségét. A versaillesi diktátumban Ludendorff volt az egyik bűnös. Ha nem a legbűnösebb.

A junkerek és tábornokok szinte örültek Rathenau karrierjének. Kéjes becstelenséggel fejtették le magukról a felelősséget az elvesztett háborúért — amelyért egyedül ők voltak felelősek — és háritották ezt a zsidókra. S a legláthatóbbra közöttük, a béke-miniszterre: Rathenau-ra.

hogy teljesíteni akarja kötelességét hazájával szemben. Tudta, hogy milyen sors vár rá, de nem tudott kitérni előle. Felbéreit banditák egy nyári reggelen, midőn Rathenau nyitott autóján hivatalába indult a grunewaldi villából, autójával eléjhajtottak és gépfegyverlövéssekkel és kézigráttal gyilkolták meg. Már az első lövés halálos volt. Vajjon mit érezhetett Walther Rathenau a másodpercnél azon ezredrésében, amíg ideje volt még szembenézni a halállal, a maga tragikus zsidó sorsával?

A nemzet halottjának nyilvánították. Holttestét a Reichstag épületében ravatalozták fel és az állam temettette el. A mérenyület helyét egyszerű kőtáblával jelölték meg a köztársaság. A hitleristáknak első dolga volt, hogy ezt az emléktáblát porrá zuzzák. A két kivégzett gyilkos sírja fölé emelték nemzeti ünnepélyt rendeztek, amelyen dicsőítő beszédek dicsérték a gyilkos tettet.

Alfred Kerr, a „modern Heine” és Németország ünnepelt művészi kritikus, aki mindenből kirabolva bolyong ősz fejjel az emigrációban, aki Rathenauval szemben még csak tudomásul sem akarta venni a zsidókérdés létezését, zsidó tragédiának nevezi Rathenau sorsát. És sajátos egyéni stílusában megirt, szípközön szellemes, mély meglátásokban gazdag és kesernyés aforizmákban jellemező könyvét a következők megírták és jellemző sorokkal fejezi be: „Sorsa nem egyéni sors volt, hanem akáro és feltörő embereknek mégis csalhatatlan fájáé. Sorstársai gyakran látták őt tévedni, látták tévedéseit fölé emelkedni, látták őt a zenitén és látták a Reichstag katófalkján. Olykor visszaneztek hozzá és visszaintenek neki — a hosszú vándoruton...”

Férfi divatkalapok
legolcsóbb beszerzési forrása.
Már 100 leitől
kezdve. Minden modern színben és formában.
Weisz Siegfried
„Kalap-Ház”-ban
Cluj, Calea Regele Ferdinand 10. szám.
Kérem kirakataimat megtekinteni!!!

CSAKIS TIZIAN
Klisé és rézeimke üzemeben
Cluj, Str. Regina Maria 6.

ert. Nagy tetszést
tornamutatványa,
a volt. A zongora-
Friedmann Cila
látják el. A mű-
bóla. Sok szép és
ki. A blüfféhez és
adományakkal a
ybeli kereskedő. A
Rosenfeld Adolfiné
sül egy nagyon
t. A jól sikerült
atban, a reggeli

lyt rendezett az
Wizo-csoport a
yagi, mint az er-
következett, hogy
munkát fog végez-
hozzájárult Reitter
sa. A műsor kere-
ngel Else alelnöknő,
r Tibor. Mindegyik
ert aratott.

A carei Wizo Ha-
ja a napokban fé-
elutánt rendezett a
Király kávéház ter-
közönség óriási ér-
ltozatos, igen ked-
számát, melyet a
al és ügyes felké-
grány Dénés ügyes
s Ila román, Ros-
ataival szórakoztat-
tern Anna és Stein-
lamint a nyolc ta-
aratott nagy sikert.
r Gica, Grünstein
th Kató, Schreiber
feld Piri és Stein-
a délután fénypont-
felvonásos szindarab
ajos kis szereplő
nimölcsök gyönyörü
a közönségnek a
t. A Kék persely
Sternberg Marica,
Benedek Lili, Kala-
Winkler Zsófi,
ek Pityu, Kertész
Klári, Reismann
pert Bözsi, Wolner
arcz Alice és Grün-
t a Hanoar Hazioni
út fel egy nagyon
ás a Hatikva hang-
adás megrendezése
elnöknőjének, Reiter

**Amudban
rásban**

edd kör” szeretettel.
és a adást a há-
veszekedős felesége
az életét. A tudós
an ajándékokkal hal-
szerezzen neki. Ennyi
sz asszonyok? —
testvérin és tanit-
ra rossz tulajdonsá-
ra vagyunk kötelez-
mert megv bennün-
gyermekünket.

egy város kapujá-
ságot érzett, hogy
szel. Ebben a pillanat-
zott, aki vizet meri-
egy korty vizet lá-
ve a vándor. Szíve-
is — felelte a lány-
lapította szomját.
szönetet a lánynak:
selekedtél, mint Re-
tél úgy, mint Elie-
a lányka. T. i.
si és tevéinek vizet
ötövel és fölbevaló-

Kaszár Illés:

Gödölyét, gödölyét

(Chad gadja, chad gadja)

ezüst pénzér alkudta a gödölyét, a gödölyét.
Gödölyét, gödölyét
vásárolt az apám. Két

Jött a macska, torkon kapta,
és már marcangolta szét,
kiért apám ezüst két
pézt adott, a gödölyét, a gödölyét.

Jött a kutya s holtra marta,
mér akarta
az a macska megenni a gödölyét,
kit jó apám hozott két
ezüstér a vásárról, a gödölyét, a gödölyét.

Jött a bot és elpáholta
az ebet, mér marta holtra
a macskát, hogy meggyilkolta,
kit apám két,
ezüst két
péztért vett, a gödölyét, a gödölyét.

Tűz jött legott és a botot, ham, elnyelte,
felperzselt,
mert a bot az ebet verte, hogyis merte!
Am az eb a macskát marta,
mér akarta kitepni a szívet és a tüdejét
s felfalni a gödölyét,
kit az apám hozott két
ezüstér, a gödölyét, a gödölyét.

Két ezüst píz. Tűz ellen víz.
Nyakon tüzet víz locsolta,
tűz a boton megtorolta,
hogy eb szőrét kiporolta.
Igen de a kutya volt,
ki miatt a macska holt,
a macska meg
a gidát nem hagyta meg,
kit apám két ezüstért vásárolta hetedhét
vásáron, a gödölyét, a gödölyét.

Jött az ökör és a vizet mind megitta, mű,
viz a tüzet eloltotta, ez a tüzre bú,
tűz a botra megorrolt és felgyújtotta,
eb irháján, eb bordáján bot dobolta, bot kiverte,
hogyhát a macskát tamladaramtam, hogyis merte,
mérés marta,
A macska meg mér akarta
mindenáron megenni a gödölyét,
kiért apám ezüst két
pézt adott, a gödölyét, a gödölyét.

Mészáros jött és az ökröt megkötötte,
huzta-tolta, leütötte, megsaktolta.
Ökör jött viz halála,
viz a tüzre folydogála,
furkóst megcsipte a tüz,
ebet furkós verve üz,
eb a macskát szájonkapta, helybenhagyta,
és a macska átharapta
gégéjén a gödölyét,
kit jó apám a vásáron — hét, hét minden darab hét
ezüstbe, a gödölyét, a gödölyét.

Jött a halál angyala és
a mézáros kezéből, jaj, kiesett a kés!
Az ökröt le mér ütötte, mér saktolta, mér?
szegény marha szőre-szarva csupa vér.
De hisz az ökör a vizet itta,
viz a tüzet eloltotta,
tűz a botból hamut éget,
kutya fején bot üt léket,
a kutya a macskát marja,
hogy a hústól elzavarja,
sicc, a macska tépte szét,
kit apám két, ezüst két
péztért vett, a gödölyét, a gödölyét.

Jött az isten s szólt bizisten:
haljon meg a halál mármost,
mér ölte meg a mézáros!
Mészáros az ökröt ölte,
ki a vizet felhörpölte,
viz a tüzet lankasztotta,
tűz a botot hamvasztotta,
bot az ebet szalasztotta uccaszerte
s verve-verte,
mert e beste eb a macskát torkoneste
s tépte-marta, mér akarta az a mancos
haramia kiszedni a szívet, máját, tüdejét,
kit apám ott vásárola két
ezüstér a vásáron, a gödölyét, a gödölyét.

ZSIDÓFALVA

(Részlet egy nagyobb idillikus költeményből)

Cik-cakkosan húzódo, zöld haju
hegyek alján, mely medrű folyó
partján terül el a zsidó falu
melynek életéről szól ez ének.
Es mert zsidók, ha dalra kélnek,
síró dalra kélnek
szomoru ez ének.

A muzsikus a mély hurokon
játson itt,
hol embert tűz nem hevít,
hol nincs rohamra buzdítás,
láng nem gyul és vágy nem kél,
hol szomoru és bus a tél
és a nyár sem hoz semmi mást,
mint furcsa álmos szunditást,
hol, mint könny ahogy a kőfalon,
tapad-matát az unalom
és mint ráncos bőr a tenyeren,
elkopik a szerelem,
se szerelem és semmi vágy
nem fakaszt itt buja-lágy
ritmusu dalokat és mint
öreg házról a vakolat,
leperog a gondolat,
mely új világot hinni mer,
mely jobb időkben hinni mer...
... Ez a falu öreg falu,
furcsa faju zsidó lakja,
ugy hívják, hogy: Zsidófalva
és a hegedűs, ki idetéved,
ugorjon vissza ezer évet
és a hurokon a vonójával,
játssa Messiást a szamarával,
e dal mindenkit felderít,
a mély hurokon játson itt.

A zsidókat, amint látod,
padon ülve, vásott szemmel
kormányozni a világot,
ajkodon, ha dal fakad,
ne bántsd az élve holtakat...
kik házuk előtt reggel este
tárgyalják meg keseregve
a világ dolgát. Szegény
zsidókat, csak a remény
élteti, hogy majdan mégis feldereng,
a zsidó szív itt elmereng,
a messziségbe elmereng —
lám tarisznyásan, számárháton,
mindent tudón, mindent látón —
megáll a Szamos folyása,
számárt hozza Messiása
a zsidó szív így mereng...
miközben, mint madár ágról-ágra
házzól-házra jár a pászka,
mely minden évben visszatér,
ha elszállt messzi már a tél
és a szendergő hegyek alján,
húzódo poros uton, paripán,
melynek lába kettő,
furfalyosót hoz a szellő,
jelevezve, hogy új muzsikus közeleg,
errefelé tekereg
és mély dalokkal tölti meg
a fáradt zsidó lelkeket...

ADLER HUBER

Megjelent Dr. Erecy Miklós
**SEBÉSZET A SZÉPSÉG
SZOLGÁLATÁBAN**
Ara 99 lej LEPAGE-nál Cluj.
Kérje az orvosi könyvek ingyen jegyzékét

Részlet Lou
Street" című
mely legközelebb
„Pharos” zsidó
ban, Szabó In

NEGYEDIK

Szombat délután volt
a zsinagógában gyűlés
Magnolia uton lakó
együtt látták egy fiat
kálluk izgatottan bizt

Nem lehetett biztos
Schulman, akinek a g
gasan az étherben lebe
járól, ami itt lent tö
Reb Anja Lipwiz, aki
kis héber iskolát vezet
dott róla. Nyilvánvaló
tálni szerette volna a
reszkettek, szemei
Néhányszor torkát re
esóvalta a fejét, de e
Végre aztán kibökte:
jatok pézt magatoln
utazatok villamoson!
hozta sodrából. Ilyen
lenség, bizonyára nem
egész rossz álom volt

Reb Feivel, Seipelné
szakálluak között volt
kedett abban, hogy eg
sabb öreg embereknek
élték. Ma délután az
és gondterhesnek láts

Emmanuel ur, a zsidó
ügyeinek előadója, szí
nuel ur fájdalommal
a Magnolia ut két sz
hidegen nézett egymá
embertársait, nem tud
lehet az, hogy ezek n
Ha most egy fiatal
daláról és egy fiatal
valóban szeretik egym
talában állították, ak
vint ezen a napon e
volna. De nem ezt c

Gerson Billig két
kenderszőke volt, ho
Arca rózsás és télt. D
nézett, önkénytelenül
kedves öreg ember!

De nem azért szeg
Billig ur felé, mert
látszott. Hanem, mert
össze. Nem volt ugya
közvetítő. Neki csak
a fiatal emberre és
kellett ülnie közéjük,
kellett tennie és meg
Ez volt körülbelül a
ugyszólván negyolt k
balsikerei. Ha a két
reggelén kezébe nyor
„elismerést”, akkor m
gyelte magát. Megsz
és rózsás arca még r
„Nu... nu, reb Gers
fehérszakálluak ama
ban. Többet nem mon
tak, az nyilvánvaló v
„Nu... nu, reb Gers
Nincs a listáján valan
leányzó számára? Pe
fiatal. Mit gondol, ne
mondjuk egy jóképű
nos kis üzlete is van

Billig ur végig sim
lát. Ujjai doboltak a
dott szoritani a pad,
te álló asztal közé.
mormogta, „Ram-ban
„Hogy legalább me
csület!” — szólt to
kozás. „Micsoda? H
a Levendula és a M
Magnolia-uton egy zs
gőjjal! Abban az uc
reb Gerson lakik! A
ket!”

A legutolsó sóshet
az utolsó szájkáig. A
nyának a héjját is le
mét végigsimogatta
„Bizának csak me
dotta egészen hangos
között a könnyebbs
Billig ur az ajtó föl
„Igen”, — mondotta
állott — „legfőbb id
már vár reám!”

Billig urnak nem
csak a kilences szá
kellett az előkelő W
A Magnolia ut ki

BILLIG UR ÉS A SZERELEM

Irta: LOUIS GOLDING

Részlet Louis Golding „Magnolia Street” című világhírű regényéből, mely legközelebb jelenik meg a „Pharos” zsidó kiadválalat kiadásában, Szabó Imre fordításában.

NEGYEDIK FEJEZET

I.

Szombat délután volt. A fehér szakálluak a zsinagógában gyülekeztek. A hír, hogy a Magnolia uton lakó egyik zsidó leányt együtt látták egy fiatal kereszténnyel. Szakálluk izgatottan rezgett.

Nem lehetett biztosan tudni, vajjon rabbi Schulman, akinek a gondolatai mindig magasan az étherben lebegtek, tudott e az áruhásról, ami itt lent történt a földi régióban. Reb Anja Lipwiz, aki a szomszédban egy kis héber iskolát vezetett, mindenesetre tudott róla. Nyilvánvaló volt, hogy kommentálni szerette volna az esetet, mert kezei roskettek, szeméi egy helyre meredtek. Néhányszor torkát reszelte. Verte a mellét, esővált a fejét, de egy hangot nem szólt. Végre aztán kibökte: „Szombaton ne hordjatok pénzt magatoknál. Szombaton ne utazzatok villamoson!” Az eset teljesen kihozta sodrából. Ilyen árusítás tisztára lehetetlen, bizonyára nem is történt meg; az egész rossz álom volt.

Reb Feivel, Seipelné nagypapa is a fehérszakálluak között volt. Aki látta, nem kétkedett abban, hogy egyike volt a legjóságosabb öreg embereknek, akik valaha e földön éltek. Ma délután azonban kicsit zavartnak és gondterhesnek látszott.

Emmanuel ur, a zsidó hitközség szegény ügyeinek előadója, szintén itt volt. Emmánuel ur fájdalommal érezte mindig, hogy a Magnolia ut két szembenlévő sora olyan hidegen nézett egymásra. Minthogy szerette embertársait, nem tudta megérteni, hogyan lehet az, hogy ezek nem szeretik egymást. Ha most egy fiatalember az ucca egyik oldaláról és egy fiatal leány a másik sorról valóban szeretik egymást, mint ahogy az ál taláiban állították, akkor neki igazság szent ezen a napon egyre táncolnia kellett volna. De nem ezt cselekedte.

Gerson Billig két szemé fénylett. Haja kenderszőke volt, homloka ránc nélküli. Arca rózsás és telt. De ha valaki szakállára nézett, önkénytelenül ezt gondolta: „Milyen kedves öreg ember!”

De nem azért szegődtek a pillantások Billig ur felé, mert olyan barátságosnak látszott. Hanem, mert házasságokat hozott össze. Nem volt ugyan szabályos házasságközvetítő. Neki csak rá kellett mosolyognia a fiatal emberre és a fiatal leányra, oda kellett ülnie közéjük, kezeiket egymásra kellett tennie és meg kellett őket simogatni. Ez volt körülbelül a teendője és a frigy úgyszólván negyolt köve. Ritkán voltak balsikerei. Ha a két örömapa a házasság reggelén kezébe nyomott valami csekélyke „elismerést”, akkor megzavarodott és elszégyelte magát. Megszégyenülten eltakított és rózsás arca még rózsásabb lett.

„Nu... nu, reb Gerson?” — mormogták a fehérszakálluak ama délután a zsinagógában. Többet nem mondtak, de amit gondoltak, az nyilvánvaló volt.

„Nu... nu, reb Gerson, hogy áll a dolog? Nincs a listáján valami ügyes fiatalember a leányzó számára? Persze már nem egészen fiatal. Mit gondol, nem lehetne összehozni öt mondjuk egy jóképű özevgyel, akinek csinos kis üzlete is van?”

Billig ur végig simította selymes szakállát. Ujjai doboltak a hasán, amelyet be tudott szoritani a pad, amelyen ült és az előtte álló asztal közé. „Ram-bam-bam...” — mormogta, „Ram-bam-bam...”

„Hogy legalább megmentsük az ucca becsületét!” — szót tovább a hallgatag tiltakozás. „Micsoda? Hogy azt mondják majd a Levendula és a Mimóza-uccában, hogy a Magnolia-uton egy zsidó leány futkos egy gójjal! Abban az uccában, amelyben egy reb Gerson lakik! A jó Isten óvjon bennünket!”

A legutolsó sósheringet is lenyelték már az utolsó szálkái. A legutolsó főtt burgonyának a héját is lehámozták. Billig ur ismét végigsimogatta hasát.

„Bizzanak csak meg bennem!” — mondotta egészen hangosan. A fehérszakállak között a könnyebőség sóhaja futott végig. Billig ur az ajtó fölött lévő órára nézett. „Igen!” — mondotta maga elé, amikor felállt — „legfőbb ideje. A leány bizonyára már vár reám.”

II.

Billig urnak nem kellett messze mennie, csak a kilences szám alá, ahol tárgyalnia kellett az előkelő Winberg kisasszonnyal. A Magnolia ut kilences számú házában

nemcsak a Winberg féle lakás van, hanem a Winberg-féle gyár is.

Azon a meleg estén Billig ur az ő megszokott jóindulatu mosolyával császarkált végig a Magnolia-uton. Még nem mult el ötven éves, tehát voltaképpen a legjobb éveit élte. Ha öregnek is látszott, de a szíve egy gyermeké volt.

Ma délután Winberg kisasszonnyal kellett találkoznia. Megelégedetten simogatta meg hasát. Ivor Lionell ur, egyik kuncsaftjának fia volt, szerelmes lett Bella Winbergbe. Billig ur megállt az uttest közepén és ki-korrigálta önmagát. Nem, nem kuncsaft volt, hanem borát. Majd elintézi a Bella és Ivor Lionell közötti kicsi ügyet, aztán Rose Bermanra fog gondolni. Az ügy még várhat pár napig. Tudta, hogy Bermanknál egészen magas „elismerésre” nem számíthat. Ez azonban nem tesz semmit. Az éfélé dolgoknál soha nem vezettek ilyen motívumok. Az ő motívuma mindig és elsősorban a szerelem volt.

Billig ur kopogott a Winberg-féle ajtón. Cseléd nyitott ajtót, az egyetlen cseléd a Magnolia uton, akinek megjelenése szenzációt jelentett. Billig urat bevezették a házába. Azonnal a szalonba kísérték, amelyet a Magnolia-ut kevésebb előkelő lakói szerényen és egyszerűen csak lakószobának neveztek.

Bella Winberg szinte festőien elomolva fekiült egy széles, vörös-plüss szofán, amely épp oly csábító és buja volt, mint maga a leány. Feje fölött bájainak fekete-fehér nagytársa csüngött, abból az időből, amikor befejezte életének első tizenegy hónapját. Meztelen volt és kövér kicsi hasán feküdt. Egyik lábát pajkosan a levegőbe emelte. Azonnal látni lehetett a hasonlatosságot a gyermekkorai fotográfia és a most tizenhét éves leány között, aki a plüss szofán félre feküdt, félre ült, amikor Billig ur a szobába lépett. Már a gyermek szemében látni lehetett a számító lomhaság kifejezését, miközben a csörgőt vagy más játékszer nézte, amelyet a fotográfus csábítóan szeméi elé tett, hogy jókedvre derítse. A duzzadó vonalak, a zsírráncok, a kövér rózsás száj és a hajzat trópusi sűrűsége ma is megmaradt.

Már a tizenhét évesében, amit 1910-ben ért el, sok imádója volt. Bella szüleinek, nem volt szükségük házasságközvetítőre, hogy leányukat kiázasítsák. Bella azonban ragaszkodott ahhoz, hogy Billig urat fogadják és személyesen tárgyaljon vele. Winberg ur óvakodott attól, hogy provizórt kelljen fizetnie egy közvetítőnek, amikor a fiatal emberek tucaitjai a sarkukat járták le, hogy provizórt tukmáljanak reá az előnyért, hogy Bellának udvarolhassanak. Ezt nem lehetett ugyan kimondottan provizórnak nevezni, de m indig hajlamok voltak arra, hogy ötvn, vagy száz fontot investáljanak a Winberg-féle üzletbe előlegképpen, vagy komoly szándékuk jeleként. Bella Winberg kétségtelenül fényes jövőre volt predesztinálva, mintahogyan Mary Coober, az ucca tulsó oldaláról szegényes jövőre. Már 1910-ben előrelátható volt, hogy Winberg kisasszony belátható időn belül nagyon elegáns lakásban fog lakni Newyorkban, és pedig a Riverside Drive-on, vagy pedig az örökké változó város valamelyik másik utcájában, ahol mindig azok a zsidók laknak, akik a legmagasabb béreket fizetik.

A Magnolia uti zsidó leányok az „arizstokrata” kifejezést használták, valahányszor Winberg kisasszonyról beszéltek.

A keresztények számára nem volt több, egy kicsi kövér zsidó leánynál, aki abban különbözött a többi kicsi zsidó leánytól, hogy különös öltözködött és több ékszert viselt. A zsidók azonban egy ideál megtestesítőt láttak benne, olyan ideálét, mely atavisztikusan sokkal messzebb multra tekinthetett vissza, mint azok az ideálok, amelyek Keleteurópában fejlődtek a zsidók között. Ilyen átvonyt ázsiai elődei bizonyára elkényeztettek volna és kétségtelenül egy sejk első nőjévé lendülhetett volna. 1910-ben elég csinos volt és 1930-ban határozottan szép. Az etnológiai megfigyelő bizonyára azt érezte volna, hogy a széles, hosszú nadrág, selyem turbán és a keletizsidó asszonyok elomló ruhái sokkal jobban találtak volna hozzá. Ha szülei például Tuniszban éltek volna, akkor suly szerint adták volna el férjének és Winberg papa nem csinált volna vele rossz üzletet.

„Jó estét Billig ur!” turbékolta Bella kedveskedő hangja.

„Oh, jó estét, jó estét Winberg kisasszony!” Hasa kissé rengett, amikor feje ment. A leány hanyagul odanyújtotta kezét.

„Foglaljon helyet a karosszékekben a szofa mellett. Így! No most jól van. Látnom kell Önt!”

Az Ön ruhájának a sikere biztosítva van, ha, selymét a Gallia szálítja

FIÓKOK

TIMIȘOARA-CLUJ

B-DUL FERDINAND 7. (Palace)

STR. GENERAL NECULCEA 2 (KORNIS-U, RENVER PALOTA)

BRAȘOV-SIBIU

PIAȚA LIBERTATEI 3 (Kornzeile)

STR. REGINA MARIA No. 34 HELTAVERGASSE

GALLIA

Billig ur bizsága megingott. Nem félt Bellától, de a leány izgatta és jóságos öreg szíve gyorsan verni kezdett. A leány kottált vele. Ő is szerelmes pillantásokat vetett feléje, megismogatta jóindulatu szakállát és turbékolva mondotta: „Ram-bam-bam...”

„Mindazonáltal résen volt. Sokkal ravaszabb róka volt, smhogy könnyen csapdában menjen. Mosolygott, szeméivel hunyortott s Ram-bam-bam-t mondott, mielőtt az zal a tapintattal és szívéllyességgel, amit mindig dicsertek nála ráterelte volna a beszélgetést Ivor Lionel urra.

„Egészen pompás fiatalember!” — suttogott Billig ur bizalmasan. Főlemelete mindkét kezét, a tenyerét kifelé. „Es milyen szeretetre méltó! Azt is tudom, hogy...”

„Azt hiszem, nincs pénze” — szakította félbe Winberg kisasszony.

„Pénze? Mit beszél maga pénzről? A családja még Olivér Cromwellel jött Angliába, sőt a családfája még régebbre nyulik vissza. En ön pénzről beszél?”

„Nem. Csak úgy kérdeztem.”

De Billig ur már fel volt huzva és ki kellett öntenie magából azt a beszédet, amit Ivor Lionell urnak egy fényes partira való jogos igényeiről akar elmondani. Ha Ivor kék vére még ezt az előnyt sem szerezhet meg neki, akkor semmi sem segíthet már rajta.

„Az anyját egy pár évszázaddal azelőtt égették el Isaac van York urunkkal egyetemben” — folytatta Billig ur.

„Anyját?” — kérdezte Bella.

Billig ur hangja kissé élesen hangzott. „Ugyan mit is beszélek itt össze-vissza? Természetesen nem az anyját. Azt akartam mondani, hogy egy anyai részről való rokonságot.”

„Oh, bocsásson meg Billig ur! Nagyon ostoba vagyok”. Es középső ujjával hozzányult a férfi térdéhez feszülő nadrághoz. Az érintés által előidézett érzés fölfutott a combjából vállá üregéig. „Egyébként” — folytatta Bella — „ismerem Lionell urat. Ki nem állhatom.”

Billig ur megerőtítve gondolkodott. Milyen újabb érveket tudna felsorakoztatni, hogy York ősi házainak ivadékát elfogadhatóbb színben tüntesse fel az igényes és a nyugalmát megzavaró fiatal hölgy előtt? Hirtelen észbe jutott, hogy voltaképpen tulzott nagylelkűség átengedni másnak a

névdus barackot, amely ott illatozott közelifogható közelségben a szája előtt. Söhajtott. Elvégre már öreg ember volt, ezt jól tudta. Meglehet, hogy sokat elszalasztott, abból, amit az élet nyújtott számára. Ujra felsőhajtott.

„Miért söhajt? — kérdezte Bella. „Söhajtottam?” — szót Billig ur. „Most igazán nincs idő a söhajtozásra. Inkább lehetne ujjongani?”

„Nem” — szót határozottan a leány. „Ömiatta semmi esetre sm. Ki nem állhatom! Számomra csak szerelmi házasság jöhet tekintetbe.”

„Szerelem!” Olyan szó volt, amire Billing várt. Téma, melyet szélesen és bőségesen szeretett megtárgyalni. Valóban, sokat tudott volna mondani a szerelemről.

Ma azonban ismert ékesszólásából hiányzott a lendület. Beszédének nem volt meggyőző ereje. Saját magára sem hatott. Hirtelen észrevette, hogy Bella nem is hallgatott reá, csak nézett kék szemébe, szép kék szemébe, hosszan kutatva bennük.

„Micsoda szemek!” — mondotta Bella.

Billig ur azonban nem ment könnyen lép-re. Nem tegnapi fiu volt. Eppogy ismerte, mint mindenki más Sámson és Della történetét. Ezért tehát mivel sem törődve, tovább folytatta könyörgő, furulyázó himnuszát a szerelemről.

„Micsoda szemek! — ismételte a leány. Es halkán hozzátette: „De nem szeretem a szakállas embereket!”

Billig ur hirtelen a leány felé fordult, olyan gyorsan, ahogy csak kövér hasa megengedte. Nem is tudta, mit beszél. „Magáért” — kiáltot „egy csókjáér hajlandó lennék akár a szakállamat is lenyírattani.”

A következő pillanatban már tudatára ébredt annak, hogy mit mondott. Rózsás orcáján két lángoló vörös folt égett. Próbált beszélni, de egyetlen szót nem tudott kihozni. Bella különben sem hallgatott volna oda. Vagy alán mégis odahallgatott? A leány megint odanyújtotta kezét, min Sába királynője, aki kegyes akart lenni egyik alattvalójához.

„Látja tehát, Billig ur, az ügyek állását!” — mondotta a leány.

Billig ur támolyogva föllállott. Hiába próbált mosolyogni és „ram-bam-bam”-t mondani, nem sikerült neki. Ennek okából elhagyta a házat.

UJ HÉBER KÖNYVEK

Már csaknem 40 év telt el azóta, hogy a szerencsés dr. Schächter az Ó-Kairóban levő ósregi ezra-templom tetőjén az u. n. Geniza-iratokat felfedezte. Ezek azóta csaknem az összes világmúzeumban és könyvtárakban nyertek elhelyezést, a zsidó kutatók pedig állandóan foglalkoznak ezen leleteknek tudományos feldolgozásával.

Különösen a Gaonok korszaka az (589—1058), amelyre ezen felfedezett iratok teljesen új fényt vetnek. De nem csupán történelmi és irodalomtörténeti, hanem talmudtudományi és héber nyelvészeti szempontból is nagyfontosságúak ezen homályból előkerült iratok és irattöredékek.

A talált iratok között rengeteg a responsum, amelyeket a babiloniai nagy talmudisták fejei — a Gaonok — intéztek a világ minden sarkában lakó zsidó rabbikhoz, az ezek által hozzájuk intézett vallási és jogi kérdésekre. A Gaon szava ugyanis döntő volt minden kérdésben, amely a zsidóságra vonatkozott. A hivatalos Gaonok közül sokan magyarázókat írtak a Talmud egyes traktátusaira. Ezek közül is sok került most napfényre.

A lefolyt 45 esztendő alatt többen foglalkoztak ezen iratok feldolgozásával és kiadásával, de a legnagyobb érdemeket a zsidó világban élő dr. R. M. Lewin szerezte magának ezen a téren. Grandiózus műve: az „Ezer Haggaot”-on kívül ő adja ki a „Gure Kedem” című gyűjteményes művet, amelynek most jelent meg az ötödik kötete.

Ezen, csaknem 200 oldalra terjedő mű 38 iratot ölel fel. Valamennyi a Gaonok korszakából való és magában foglalja Serira, Haa, Csanannél, Nachson és más Gaonok tudományos válaszait, továbbá különféle talmud magyarázatokat, ismeretlen — de a Gaonok korszakában élt — szerzőktől.

A 38 iratból 32-öt maga a szerkesztő — dr. Lewin — dolgozott fel és látott el értékes szelvényekkel, a többi J. N. Epstein, Ch. Brody, S. Assaf, Ch. N. Bialik és S. Lieberman rendezte sajtó alá.

A mű Jeruzsálemben jelent meg, azon pompás kiállításban, amely a palesztinai héber kiadványokat általában jellemzi. (Megrendelhető a szerkesztőnél: Dr. M. B. Lewin Jeruzsálem, P. O. 743.)

Dr. Freimann Aron, a rajnai Frankfurt városának könyvtárosa, a világhírű bibliográfus rendezte sajtó alá és az előkelő „Mekicé Nirdámim” egyesület adta ki rabbi Chaim J. D. Azulái héber utelírásait „Magal Tov Hassalém” címen.

Azulái rabbi fölötté érdekes egyéniség és alig találunk hozzá hasonlókat a rabbik történetében. Nagy talmudtudós, kabbalista, bibliográfus és hitszónok volt ő egy személyben és emellett beutazta az egész zsidóvilágot, ami az ő idejében — a 18-ik században — nem tartozott a könnyű vállalkozások közé. Fölötté jellemző azonban Azulái rabbi egyéniségére, hogy rengeteg utazásáról naplót vezetett. És ezt adta ki dr. Freimann két részben: 216 oldalon.

Azulái rabbi Jeruzsálemben született 1727-ben. Vagy 27 éves korában megbízták őt Jeruzsálem nagyjait, hogy ósregi szokás szerint főképp Európában adományokat gyűjtsön a palesztinai szegények számára és hogy szervezze meg az ezen célra való állandó és rendszeres adakozást.

Utja Palesztinából Egyiptomra, Észak-Olaszországra, Németországra, Hollandián és Anglián át vezetett Franciaországig és onnan Olasz- és Törökországra keresztül vissza Palesztinába. Ezen óriási utat, rengeteg viszontagság közepette, öt év leforgása alatt tette meg és ennek naplószerű leírását foglalja magában a mű első része.

Vagy 15 esztendővel később ugyanilyen megbízással ismét utrakelt és kiindulva Palesztinából, bejárta Egyiptomot, Tuniszt, Olaszországot, Provánszot, Franciaországot, Hollandiát, Belgiumot és onnan vissza Franciaországra keresztül ismét Itáliába egész Livornóig jutott, ahol végleg megtelepedett és innen intézte a gyűjtést a palesztinai szegények számára. Itt meg is halt vagy 80 éves korában. Ezen utelírásokat foglalja magában a mű második része.

Azulái rabbi tág látókörű ember volt, akit minden érdekelt. És ami érdekelt látott, hallott vagy olvasott: mindent feljegyzett. Nagy tudással indult el, de ezt az uton egyre csak gyarapította. Mindenütt felkereste a nyilvános és privát könyvtárakat és különösen ritka kéziratok után kutatott nagy kitartással. En gyánitom, hogy nem is a pénzügyítés, hanem inkább a könyvek után való fanatikus vágya hajtotta őt oly messze földekre.

Rengeteg híres rabbi, tudóssal, közéleti férfival találkozott és mindenről jegyzeteket készített magának. Koronás fők is fo-

gadták őt, magasrangú keresztény egyházak, akadémiák tagjai és más nemzsidó tudósok órák hosszat hallgatták, amint kérdéseikre válaszolt. Zsidó testvéreink is állandóan megkülönböztetett tisztelettel és szeretettel üdvözölték a nem mindennapi szent embert és nagy tudóst. Csak ritkán jegyzi fel naplójában oly hitközségi potentátok nevét, akik megengedték maguknak, hogy az érzékenylelkű kutatóval nagyon érzéssék kis hatalmukat, amivel herosztratoszi dicsőséget szereztek maguknak.

Utijegyzetei bárkinnek is élvezetes olvasmányt nyújtanak, de ezenfelül történeti, kortörténeti, bibliográfiai és folklorikus szempontból fölötté értékesek azok. Ezen utelírások által több helyütt lehet kiegészíteni Azulái főművét: a híres „Sém Hagedolim”-ot, amelyben 1200 héber tudós életrajzi adatait adja alfabetikus sorrendben és több mint 2200 mű leírását, amelyek között rengeteg a kézirat. Viszont a „Sém Hagedolim” révén is több helyütt lesznek világosabbak az utelírás egyes megjegyzései.

Dr. Freimann nagy érdeme, hogy ezen pontokra fölötté értékes, számos szelvényekben gyakran utal, továbbá hogy átírja Azulái által héber betűkkel írt — és így nehezen érthető — helységneveket, olasz, francia és spanyol szavakat. A könyv végén 36 oldalra terjedő névjegyzék van, ami nagyban elősegíti annak használhatóságát.

A mű első része meg 1921-ben jelent meg Berlinben, a második pedig most Jeruzsálemben, ahova a „Mekicé Nirdámim” egyesület is Berlinből a székhelyét.

Nagy örömet keltett a zsidó tudományos világban, hogy megjelent Zeév Jáwitz „Toldót Jiszraél” című művének tizenegyedik kötete.

Jáwitz hatalmas műve az első, héber nyelven megírt nagy, zsidó történelem, amely nem más nyelven megírt műnek fordítása, sem nem más, meglevő munkák nyomán készült, hanem amelyet szerzője eredeti források alapján, eredetileg héber nyelven írt meg.

Jáwitz történelme főképpen abban ül el a többi hasonló tárgyú munkáktól, hogy nem áll más, nemzsidó történetírók hatása alatt, hanem magában a zsidóságban való elmélyülése által érte meg a zsidó nép génuszát. Jáwitz nem kívülről nézte a zsidóságot, mert teljesen benne élt. Míg más történetírók a zsidóság történetében az eseményeknek külső megjelenését látták csupán, addig Jáwitz — a gyakorlati zsidó életet élő és ebben elmélyedő zsidó — az események belső lelki folyamatát is átérte. Jáwitz teljesen egybeolvadt a zsidó néppel és így tollában a zsidó nép génusza nyilatkozik meg.

Nagy történetíróink — főképpen nagytekintélyű, protestáns bibliakutatók hatása alatt — vagy teljesen a bibliakritika alapján állottak vagy ennek erős befolyása alatt. Ezen sajnálatos tény a zsidóságnak igen értékes, konzervatív rétegét visszatartotta attól, hogy népinak történelmét tanulmányozza. Ugyanis sokan attól tartottak, hogy a bibliakritikának gyakran igen nagy könnyelműséggel üzőtt módszere megtántorítja az olvasót hitében.

Jáwitz ezekkel szemben tudatosan a zsidó tradíció alapján áll, jól megalapozott, tudományos felkészültséggel teljesen elvetve az újabb ásatások révén amugyis romba döntött bibliakritikát.

Mint népének hű fia, szent ihlettel, igaz szeretettel és nagy megértéssel, de emellett pártatlan ítéllettel írta meg népünk csodás történetét, különösen ügyelvén arra, hogy az idegen befolyásoktól mentes, eredeti zsidóság fényének minden korszakon keresztül vonuló irányvonalát feltüntesse.

Amidőn Jáwitz — ki életének tekintélyes részét Palesztinában töltötte — 1924-ben 76 éves korában meghalt, nagy munkájának csupán 9 kötete jelent még csak meg. Az utolsó három kötet kéziratlan azonban már készen volt és a halhatatlan mester az jóbarátjának, dr. M. B. Lewinnak adta át nyomtatás végett. Dr. Lewin eleget tett a megbízatásnak. Tel-Avivban az „Achiever” kiadásában jelent meg a tizedik, majd pedig legutóbb a 11. kötet.

Ezen kötet, amely 250 oldalra terjed, a zsidók történetének 1050-től vagy 1250-ig terjedő részét foglalja magában. Tehát csupán 200 esztendő. De ezen 200 év fölötté gazdag nagykihátású eseményekben és hatalmas egyéniségekben.

A nagy kodifikátorral, rabbi Jicchak Alfáziával és korával kezdődik a kötet. Ennek méltatása a híres és népszerű Rasi korszakába torkol, akinek egyéniségét szerzőnk teljes szeretettel festi meg. Az első keresztahadjárat szomorú eseményei kerülnek sorra, majd rabbi Selóro ben Méirt (Ras-

bam) az éleseszi talmud- és szentírásmagyarázót és nagy kortársait jellemzi mesteri módon. Teljes elismeréssel ír az elegáns nyelvvezető nagy költőről: Mose ben Ezráról, de különös örömmel méltatja Jehuda Hallévinek, a nagy nemzeti költőnek és bölcsésznek hervadhatatlan érdemeit, aki „Kuzária”-ban megövtá a zsidóságot annak eredeti tisztaságában. Fölötté jellemzően ír a sokoldalú Abraham Ibn Ezráról, akinek oly sok méltatlan jellemzésben volt már része. Fínom és szelid tónusban állapítja meg róla, hogy némely, nem fontos pontban görög befolyás alá kerül, lesiklott az eredeti zsidó felfogás talajáról. De ezt nem kárörvendő módon, felfuva pécezti ki, mint ahogy azt egyes történetíróink tették, kik a maguk eretnekiségének akartak ezzel jogalapot szerezni, hanem megértő szeretettel, teljes mértékben elismerően Ibn Ezrának nagyságát s

abszolút vallásosságát. Részletesen tárgyalván népünk történetét Franciaországban, Provancaiban, Spanyolországban, továbbá keresztény országokban lefolyt üldözések, a zsidó tudományok fejlődésének hullámzását s nagyjainknak működését: a keleti zsidóság történetével záródik a tartalomú kötet.

Jáwitz történetét élvezettel olvashatja, héberül értő laikus is, de a kutatók még nagyobb örömet lelhetnek benne, mert szerző, tömördek szelvényzeteiben, állandóan feltüntetni állításainak kútfőit, úgyhogy az ellenőrzése fölötté meg van könnyítve.

A kötet végén 11 duplahasábos oldalra terjedő névmutatót találunk, ami jellemző az erre vonatkozó személyre, akiknek szereplése ezen kötetben leírást nyert. (Megrendelhető: Achiever, Tel-Aviv, Montefiore ucca.)

Fleischer Lipó

Találkozás

Írta: J. Ch. Brenner

Egy alkonyatkor a város körüli narancs ligetek között kóboroltam. A narancsligetek az ország lakosaié, az araboké voltak mind.

Egy háztulajdonos előtt kellett elhaladnom, egy kis effendi-féle előtt, aki két íősebb szomszéd és egy husz év körüli fejkendő ifju társaságában ült háza kapujában. „Béké”-vel köszöntöttem őket. Nem válaszoltak. Elhaladtam, visszafordítottam a fejemet és észrevettem, hogy a nemköszönés szándékos, rosszindulatú volt. Az ifju arab kiengesedett ülésben és egy győző arckifejezéssel tekintett maga elé. „Hát visszatartottuk magunkat, hogy ne viszonzozzuk egy zsidónak a békeköszöntését.”

„Igy kell viselkedni.”

Keserű hangulatban tűnődtem magamban: Ha igaz is az a feltevés, hogy az ország lakosai törzstestvéreink és hogy az ereciszraéli fellach ereiben zsidó vér folyik — nekem nem kellene. Nincs más utam, el kell haladnom mellettük, akár beleegyeznek, akár nem. De jobb egy tam-bowi nagyorossal és kétségtelenül jobb egy Kowno környéki litvánál találkozni, mint Keletnek ezzel a lengyeljével itt.

„Ne köszöndsd őket és ne kívánj nekik semmi jót mind a te napjaidban.”

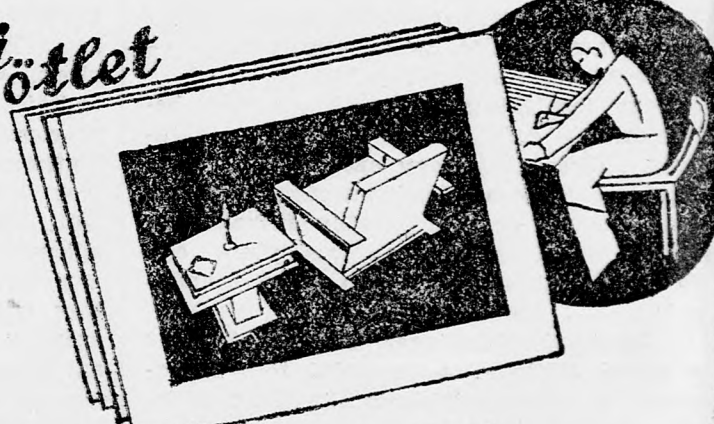
Alig tettem néhány lépést az ösvényen, az egyik gazdaságból, rongyos európai öltözetben egy arab futott utánam kapával a vállán. „Chawadsa” (uram) szólt, amint utóltér. Ekkor vettem észre, hogy nem egy felnőtt arab volt, amilyennek az első pillanatban nem tudom mily okból néztem, hanem egy gyermek, egy 13—14 év körüli fiatal munkás. Kissé recsegő hangon kérdezett valamit tőlem, tiszta, hangszelvényezett kiáltással. Sajnos, nem tudtam neki válaszolni, mert nem tudtam arabul. Azt kérdeztem tőle: „Mi Sellem?” (A közeli Sellem községből való vagy-e?) „Nem — válaszolta a gyerek — min hon, innen a gazdaságból” és tovább folytatta a beszédét. Erre egy ujmutatással megkérdeztem tőle: „Effendi?” (T. i., hogy a gazdaság, amelyből jössz és ahol dolgozol

azé az effendié, aki ott ül a kapuban? Igennel felelt és sorjaiban elbeszélte, hogy nincs sem apja, sem anyja, meghaltak a háboruban és ő árva. Mindezt megértettem a szavaiból, de még inkább a kémozdulataiból. Ő is megértette aztán a kérdésemet: „Kades?” (T. i. mennyit keres naponta?) Öntudatosan válaszolt: „Nyolc pisztert”. „Nem jó, mondtam. Egy percig meglepetten állt előttem, nem tudta megérteni, mit jelentsen ez a „nem jó”. Tul kevés, vagy túl sok? Erre hosszasan és részletesen elmondotta, hogy vannak munkások, akik 15, sőt, akár 20 piastert is keresnek naponta, felnőtt munkások, és neki kis hujai vannak... és muszáj enni és táplálkozni... és ő nyolcat kap... minden Allahtól van...

Abban az órában keserű szemrehányást tettem magamnak, hogy nem tanultam meg arabul. Ha az ember beszélni tudna Árva munkás! Fialat testvérem. Akárig az tudósok feltevése, akár nem, akár varrokonom vagy akár nem, nekem kérted a felelősséget viseltem. Az én kötelességem, hogy kinyissam a szemed, hogy felelősséget viseltem az emberi vonatkozásokat. Nem; egy forradalomnak a megrendezése a Keleten valamely bizottság vagy valamely politika megbízottjaként ez talán nem is a mi feladatunk. Ezt talán megtegyük majd akarunk ellenlétezésbeesésből, ha nem lesz más választásunk. Nem, nem ez, hanem az érintkezés ember és ember között, mátló kezvés... és nemzedékeken keresztül... hosszú időn keresztül... és minden szándék nélkül... kivéve a testvér... a pajtás, a jóbrát szándékát...

„Üdvözlégy, uram!” bucsuzott tőlem ifju, amint észrevette, hogy a gondoltaimba merültem és a társalgásunk megszakadt. De a köszönéséből kiéreztem az örömet, hogy ily véletlen módon sikerült egy felnőttel társalognia és okosan beszélnie, mint egy öreg tapasztalt ember. „Béke veled, kedves” suttogeta ajkára és a szívem remegett érte és értem. És tovább kóboroltam az alkonyathat-

1000 művészeti ötlet

kell az izléses lakás berendezéséhez Kérjen ajánlatot tőlünk s mi megteremtjük Önnek az igazi otthonot, amire mindig vágyott

SZÉKELYÉS RÉTI

BUTORGYÁR R. T. TÁRGY-MUREŞ-BRAŞOV-BUCUREŞTI.

Humboldt emléke

A napokban mi Wilhelm v. Humboldt legizávis és legter”, ahogy őt egy vius jellemezte. E költő és államférfi és történelem szerző. Bámulatos egész világon, megsegít igénylő tud 1809-ben megszermet, amelynek kiívta Fichtet, S. korának kimagya amikor Németorszentetben mély Humboldt szervezelgondolása szerégszervezetét, tetőtörvénykönyve írja: „Ugy véitert egykor megerősöngy, hogy örültségünkban is, azé embereké váljuna Mint diplomata zsi békekötéskor ta, hogy a Saa csatolják. Minthemberiességet kőtarthatta meg a dolgozószobájában keresett korána osztrák nagyjává a korszellem legnémentek közül Goélvezte.

Németországban ünnepegyélkel tra helyett persze. Mgyarakat kivéve a bányászokdással f felbámuljanak e mai rezsim nem szervezte Németor ma nem divat Hu Svájcban és C Humboldt emlékére Akik ezzel az eszűlök és egy ha meg a nációkat.

A bolgár né

A diktatúra szo ismét némi család. A jugoszláviai d gáriai diktatúra malynek rostáján — a girhes eszmé mevívők előbb-utó Pár hónappal ez szeállott Bulgáriá sikra átvette a ha lyezte az alkotmá kodását a bolgár bolgár népre való den diktátor és min Ezek a politika hogy parancs-ural rancsoldal el lehe problémákat is, ar adódnak s amelyek genia, tudás, th olyan tulajdonságo legritkább esetben roknak.

A problémák az feszülő belső erők lévő diktátorok k torok, erősebbek zsarnokainál s an történet volna, — nyugalmukból.

Ha az új bolgár leanti a száz száza ratikus rezsimhez, az új kormány u mint programjába mutat a parlament A bolgár diktat rövidebb is volt a lényegében ugyan ta. Megmutatta, h fojtott anyagi, erk tünnek el parancs éppen a parancsz

